

Homonimija i polisemija u hrvatskim rječnicima

Krznarić, Mia

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:145212>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

MIA KRZNARIĆ

HOMONIMIJA I POLISEMIJA U HRVATSKIM RJEČNICIMA

Diplomski rad

Pula, rujan 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

MIA KRZNARIĆ

HOMONIMIJA I POLISEMIJA U HRVATSKIM RJEČNICIMA

Diplomski rad

JMBAG: 0303064930, redoviti student

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Jezično savjetništvo

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: filologija

Znanstvena grana: kroatistika

Mentorica: doc. dr. sc. Vanessa Vitković Marčeta

Pula, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Mia Krznarić, kandidat za magistra hrvatskoga jezika i književnosti, ovime izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, kao i da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Mia Krznarić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelji prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom *Homonimija i polisemija u hrvatskim rječnicima* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenog, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. LEKSIKOLOGIJA I LEKSIKOGRAFIJA	2
3. JEZIČNI ZNAK I PERSPEKTIVA JEZIKA.....	3
3.1. Jezični znak: označeno – označitelj	3
3.2. Perspektiva: sinkronija – dijakronija	3
4. HOMONIMIJA I POLISEMIJA.....	5
4.1. Homonimija	5
4.1.1. Podjela i nastanak homonima	6
4.1.2. Terminološki i pojmovni problemi	7
4.1.3. Homofoni, homografi i homoformi	7
4.2. Polisemija.....	8
4.2.1. Tipovi polisemije i polisema	8
4.2.2. Izvori polisemije.....	10
4.3. Razgraničavanje homonimije i polisemije	11
5. ANALIZA KORPUSA	14
5.1. Pravi homonimi	15
5.2. Nepravi homonimi	33
5.3. Homografi	46
5.4. Polisemni leksemi	52
6. ZAKLJUČAK.....	77
7. LITERATURA	78
8. SAŽETAK	80
9. SUMMARY	81

1. UVOD

Tema je ovoga rada homonimija i polisemija u hrvatskim rječnicima. Analizirat će se sljedeći rječnici: *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića, izdanjem iz 2007. godine i *Veliki rječnik hrvatskoga standardnoga jezika* izdanjem iz 2015. godine.

U ovome diplomskome radu prikazat će se razlika između leksikologije i leksikografije, a zatim pobliže opisati Saussureove dihotomije koje će biti od važnosti za daljnje analiziranje pojava poput homonimije i polisemije. Homonimiju su opisivali brojni autori te će se u ovome radu prikazati brojne studije na ovu temu u kojima su opisani razlozi nastanka homonimije, njezina podjela te terminološki i pojmovni problemi koji okružuju ovu pojavu. Međutim, kada se govori o homonimiji, mora se spomenuti i polisemija. Prikazat će se brojne studije i na temu polisemije i što jasnije prikazati tipove i izvore polisemije. Napokon, pokušat će se što jasnije i efikasnije razgraničiti pojmove homonimije i polisemije te opisati probleme zbog kojih dolazi do neraspoznavanja ovih lingvističkih pojava. Na samome kraju analizirat će se rječnički korpus. Anićev rječnik bio je polazište za istraživanje. Nakon što smo izdvojili homonime i poliseme iz Anićeva rječnika, iste smo izdvojili i iz *Velikoga rječnika hrvatskog standardnog jezika* (VRH-a) i uspoređivali same lekseme, natuknice i značenja.

Ovim radom pokušat će se prikupiti bitne studije o homonimiji i polisemiji na jedno mjesto te analizirati rječnički korpus istih kako bi se uvidjele neke moguće nelogičnosti i nedosljednosti u zapisivanju. Kao takav, ovaj rad mogao bi biti od pomoći prilikom pisanja kakvoga idućega rječnika.

2. LEKSIKOLOGIJA I LEKSIKOLOGRAFIJA

Leksikologija je lingvistička disciplina koja istražuje, opisuje i teorijski obrazlaže riječi. (Majetić, 2009: 93) Riječi se sastoje od značenja, grupe glasova i određene gramatičke funkcije te su kao takve semantičke, fonološke i gramatičke jedinice. Leksikologija proučava riječ u svim ovim aspektima, točnije uzorcima semantičkog odnosa riječi, ali i njezin fonološki, morfološki i kontekstualni odnos. Proučava i njihovo podrijetlo, razvoj i trenutnu uporabu. (Majetić, 2009: 93 - 94) Bratanić (1994: 7) objašnjava kako leksikologija u širem smislu može obuhvatiti i proučavanje cjelokupne strukture vokabulara čime se ona velikim dijelom može poistovjetiti sa semantikom, ali i pragmatikom, tvorbom riječi, morfologijom, sintaksom, etimologijom, jezičnim posuđivanjem itd.

Leksikografija označava sustavno popisivanje, opisivanje i tumačenje riječi, izraza ili imena jednoga ili više jezika. Temeljno djelo nastalo leksikografskim radom u hrvatskome se jeziku naziva rječnik. Rječnik označava nekim medijem predstavljenu zbirku leksičkih jedinica, natuknica ili lema o kojima se potencijalnome korisniku daju odgovarajuće obavijesti koje moraju biti uređene tako da korisnik ima brz i jednostavan pristup do njih. Rječnici se najčešće dijele po broju jezika i po opsegu. Po broju jezika razlikuju se jednojezični, dvojezični i višejezični rječnici. Po opsegu rječnika razlikuju se mali rječnik (do petnaestak tisuća natuknica), srednje veliki rječnik (između tridesetak i šezdesetak tisuća natuknica) i veliki rječnik (sto tisuća ili više natuknica). Leksikografskim djelom smatra se i enciklopedija. Enciklopedija, za razliku od rječnika, opisuje pojmove i stvari. (Samardžija, 2019: 9 - 18)

Može se zaključiti da leksikografija predstavlja praktičnu primjenu leksikologije. Leksikograf se koristi leksikologijom i primjenjuje je prilikom sastavljanja rječnika. Leksikologija i leksikografija međusobno se prožimaju i veoma su povezane, ali ipak leksikografija direktno zavisi o leksikologiji. Leksikologija proučava riječ kao dio sistema, a leksikografija proučava riječ kao samostalnu jedinicu, strukturu riječi i praktičnu primjenu riječi od strane onoga tko upotrebljava rječnik. (Majetić, 2009: 95 - 96)

3. JEZIČNI ZNAK I PERSPEKTIVA JEZIKA

Lingvist koji je uvelike pridonio razvoju lingvističke znanosti je Ferdinand de Saussure. Bilješke s njegova predavanja na Ženevskome sveučilištu u razdoblju od 1906. godine do 1911. godine pretočene su u knjigu *Tečaj opće lingvistike*. U djelu su predstavljene brojne teze, a najvažnija za ovaj rad svođenje je jezika na dihotomije. Temeljnih je pet Saussureovih dihotomija: *jezična djelatnost* (ljudski jezik općenito): *jezik* (kao sustav) – *govor* (kao primjena sustava u komunikaciji); *jezični znak: označeno* (pojam, značenje) – *označitelj* (glasovna, 'slušna slika'); *pristup jeziku*: interna lingvistika – eksterna lingvistika; *perspektiva*: sinkronija (proučavanje funkcioniranja jezika u danom trenutku) – dijakronija (proučavanje jezika u njegovu razvoju); *vrste odnosa u jeziku (među jezičnim elementima)*: odnosi *in praesentia* (sintagmatski odnosi) – odnosi *in absentia* (asocijativni odnosi). (Glovacki-Bernardi *et al*, 2001: 80 - 83) U ovome radu najviše će se spominjati dihotomije pristupa jeziku i jezičnoga znaka.

3.1. Jezični znak: označeno – označitelj

Dihotomija jezičnoga znak predstavlja psihičku vezu između pojma i glasovne slike gdje se obje sastavnice međusobno pretpostavljaju i uvjetuju. Jezični znak povezuje pojam ili predodžbu o nekoj stvari i predodžbu o glasovnom ostvaraju imena. Saussure te pojmove naziva označeno i označitelj. Veza između označenoga i označitelja u nekome jeziku je psihička, uzajamna, automatska. Ona je ujedno i arbitrarna jer na temelju poznavanja jedne sastavnice jezičnoga znaka ne može se pretpostaviti druga jezična sastavnica već se ona mora naučiti i usvojiti u komunikaciji. (Glovacki-Bernardi *et al*, 2001: 87 - 88) Odstupanja od pravila da jezični znak ima jednoga označenoga i jednoga označitelja nazivaju se jezičnim anomalijama. Međutim, oni nisu anomalije već rezultat povijesnoga razvoja jezika. U takve „jezične anomalije“ ubraja se: homonimija, sinonimija, hiperonimija. Za daljnje razumijevanje rada, objasnit će se lingvistički pojmovi leksema, leksema, semema i sema. Leksem označava jedinicu leksičkog sustava kojoj je sadržaj semem, a izraz leks. Sememi se dijele na semove, najmanje značenjske jednostrane nesamostalne jedinice koje se realiziraju samo unutar semema. (Tafra, 1995: 23 - 25)

3.2. Perspektiva: sinkronija – dijakronija

Saussure jezik vidi kao društvenu instituciju koja ima svoje unutarnje uređenje te ga često uspoređuje s igrom šaha. U jeziku se prelazi iz jednoga stanja u drugo baš

kao što se i figure pomiču na šahovskoj ploči. Međutim, nekada jedan potez može promijeniti cijelu igru, a šahist možda ni ne može predvidjeti sve učinke koje taj potez nosi. Isto je i s jezikom. Jedna promjena u jeziku može utjecati na cijeli sustav. Upravo zbog toga Saussure inzistira i na dijakronijskom i na sinkronijskom proučavanju jezika. (Polomé, 2011: 6) Jezik se može promatrati sa stajališta funkcioniranja u zadanome trenutku, vremenskome presjeku ili se svaka jezična jedinica može proučavati u razvoju kroz vrijeme, od jednoga do drugoga vremenskoga presjeka. Sinkronija označava jezično stanje u zadanome trenutku, a dijakronija razvoj jezika kroz vrijeme. Sinkronija se bavi logičkim i psihološkim odnosima između elemenata u zadanome trenutku koji tvore sustav, a dijakronija odnose koji povezuju elemente. (Glovacki-Bernardi *et al*, 2001: 89 - 90)

4. HOMONIMIJA I POLISEMIJA

Jedno je od vječnih pitanja u leksikologiji i leksikografiji kako opisati i razgraničiti homonimiju i polisemiju. Homonimija i polisemija semantičke su pojave koje su dio našega svakodnevnog jezika i objavljene su brojne rasprave na ovu temu. U ovome poglavlju prikazat će se stavovi različitih autora o homonimiji i polisemiji te njihovom razgraničavanju.

4.1. Homonimija

Homonimija je lingvistička pojava u kojoj riječ ili više riječi imaju isti glasovni sastav i isti grafički oblik, a različito značenje ili podrijetlo. Sinonimi za homonimiju su još istozvučnost, istoimenost ili suzvučnost. (Anić *et al*, 2004) Jedna od iscrpnijih analiza homonima je ona Marka Samardžije iz 1989. godine. U svome radu M. Samardžija (1989: 4 - 7) homonime opisuje kao riječi istoga fonemskoga sastava i slijeda, jednakih prozodijskih značajki, te sami time jednakih u pismu, ali različita značenja. Također, navodi uvjete koje riječi moraju zadovoljavati da bi bile homonimi: moraju imati isti fonemski sastav, različita značenja, iste prozodijske značajke, moraju se jednako pisati te pripadati istoj vrsti riječi. Za razliku od Samardžije, autorice Hudeček i Mihaljević (2009: 159) homonimiju nazivaju istoimenost, a opisuju ju kao odnos između označioca i označenika u kojemu isti označioci prikazuju različite označenike. Objašnjavaju i nazive homonimni par i homonimni niz. Homonimni niz dva su leksema koji stoje u homonimnome odnosu, a homonimni niz sastoji se od više leksema. B. Tafra (2022) uvodi još pojmove homonimnosti i homonimičnosti: „*Homonimnost je svojstvo dvaju ili više leksema da u jeziku kao sustavu mogu ostvariti semantički odnos isključivosti uz uvjet da imaju jednak fonemski i prozodemski slijed i odvojene semantičke strukture, dok je homonimičnost ostvaraj toga odnosa u govoru kao ostvaraju jezika.*“ (Tafra, 2022: 319) U starijoj studiji, B. Tafra (1986: 381 - 385) homonime označava kao leksičku pojavu u kojoj više leksema koji pripadaju istome leksičko-gramatičkome razredu, a različitim leksičko-semantičkim razredima, imaju jednake lekse (izraz) i ni jedan integralni sem (sadržaj). Iz ovoga citata možemo zaključiti da se Tafra slaže sa Samardžijom da je kod homonimije osnovna pojedinost za ostvarivanje semantičkoga odnosa da dva leksema pripadaju istoj vrsti riječi. Također navodi kako su oni u potpunoj ovisnosti o kontekstu. Što je kontekst veći, to je veća mogućnost prepoznavanja značenja homonima.

4.1.1. Podjela i nastanak homonima

Samardžija (1989: 4 - 5) homonime dijeli s obzirom na to pripadaju li leksemi istoj vrsti riječi na prave i neprave homonime. One homonime koji pripadaju istoj vrsti riječi Samardžija naziva pravima. Pravi homonimi dijele se na potpune (istovjetni su im svi oblici, npr. BÀNICA¹ „banova žena“ – BÀNICA² „nekadašnji hrvatski sitan novac“) i nepotpune (nisu im svi oblici istovjetni, npr. GRÂD¹ (*gradovi*) „veće naseljeno mjesto“ - GRÂD² (*gradi*) „stupanj raznih mjernih ljestvica“). Homonimi koji pripadaju različitim vrstama riječi naziva nepravima. Za razliku od njega, autor Janovič Šajkevič (2020: 176) homonime dijeli u tri skupine: leksičke, leksičko-gramatičke i gramatičke. Leksički homonimi razlikuju se samo leksičkim značenjem dok je gramatičko značenje identično (primjerice, eng. *light* „lagan“ i *light* „svijetao“). Leksičko-gramatički homonimi razlikuju se i po leksičkom i po gramatičkom značenju (primjerice, eng. *ring* „prsten“ i *ring* „zvoniti“), a gramatički homonimi razlikuju se samo po gramatičkome značenju (primjerice, rus. *smena časovogo* (genitiv) „smjena stražara“ i *časovogo* (akuzativ) *smenili* „stražara su smijenili“). Navodi da homonimi mogu nastati na četiri načina: glasovnom promjenom, posuđivanjem, tvorbom riječi i raspadom polisemije. S ovim se nastankom homonimije slažu i autorice Hudeček i Mihaljević. (2009: 165) Najrašireniji je nastanak homonimije glasovnim promjenama. Fonetski zakoni mogu dovesti do potpunoga ili djelomičnoga podudaranja fonema, a sukladno s time i do podudaranja riječi koje sadrže te foneme. Primjerice, u starim slavenskim jezicima riječ *loukъ* (biljka) i *lōkъ* (oružje) fonetski su se razlikovale. Međutim, povijesnim su razvojem jezika u većini slavenskih jezika nestali nosni samoglasnici i nastali homonimi *luk*¹ i *luk*². Primjer nastajanja homonima posuđivanjem stranih riječi su homonimi *grad*¹ (grad, mjesto) i *grad*² (tuča). Naime, u jednom trenutku iz staroslavenskog jezika posuđena je imenica *gradъ* koja bi označavala mjesto, a u ruskome jeziku je već postojala imenica s istim fonetskim sastavom koja je označavala tuču. Veoma čest način na koji nastaju leksičko-gramatički homonimi je tvorba riječi. U Rusiji, za vrijeme revolucije 1905., nastala je kratica *kadet* od spoja riječi *konstitucionnyj demokrat* (ustavni demokrat). Ta kratica fonetski se poklopila s riječju *kadet* koja je označavala polaznika srednje vojne škole, a u ruskom jeziku postoji još od 18. stoljeća. Najrjeđe je zastupljeno nastajanje homonima raspadom polisemije. Značenja koja su nekada bila semantički povezana mogu izgubiti vezu te postati homonimima. Primjerice, u engleskome jeziku postoji homonimski par *toast*¹ (prepečeni komad kruha) i *toast*² (zdravica). U 18. stoljeću ovi homonimi bili su povezani zbog običaja da se u vino stavlja komad kruha. Vremenom

je taj običaj nestao, a polisemija se raspala i ostali su samo homonimi. (Janović Šajkević 2020: 176 - 179) B. Tarfa (1986: 388) navodi kako se javljaju teškoće onda kada homonimi nastaju raspadom polisemije jer ne možemo točno odrediti u kojem trenutku se polisemija raspala i kada je završen proces homonimizacije. Osim raspada polisemije, navodi da homonimi nastaju i fonetskom slučajnosti. Fonetska podudarnost može nastati kao rezultat neutralizacije na planu izraza u fonetskim i morfološkim procesima. Ona se može dogoditi između idioglotema (*ključ, mah, topljenje, muk*), idioglotema i aloglotema (*griz, pasati*), aloglotema iz jednoga jezika (*banket, koma, debi*), aloglotema iz raznih jezika (*doza, koral, marka*).

4.1.2. Terminološki i pojmovni problemi

B. Tafra izdaje novu studiju 2022. godine u kojoj nastavlja svoje istraživanje homonima te navodi pojmovne i terminološke probleme koji zabrinjavaju leksikografe. Naime, za homonimiju ne postoji dobra hrvatska istoznačnica koja bi mogla zamijeniti homonimiju, a da je u tvorbenoj paradigmi s nazivljem iz istoga semantičkoga polja. Kao što su i autorice Hudeček i Mihaljević (2009: 159) predložile, prevedenica bi bila istoimenost, ali ona asocira na ime, na onomastiku, a ne na semantički odnos među leksemima. Tafra (2022: 316) predlaže naziv jednakoizraznost, ali napominje kako naziv ne odgovara svemu onome što podrazumijeva homonimija. Navodi i problem vezan za nerazlikovanje pridjeva isti i jednaki. Naime, isto je kad je nešto identično samo sa sobom, a kada se spominju dva leksema, oni mogu biti samo jednaki, nikako isti.

4.1.3. Homofoni, homografi i homoformi

U literaturi može se pronaći i termin ljestvična homonimija. Taj termin odnosi se na uže i šire značenje homonimije. U užem značenju homonimija obuhvaća samo potpunu homonimiju (istovjetnost pisanog i izgovorenog oblika). U širem značenju homonimija obuhvaća homografe, homofone, homoforme i prave homonime (homonime u užem smislu). Oblici leksema koji su u potpunosti isti nazivaju se homoforme (oblični homonimi). Dakle, homoforme se ne odnose na lekseme već samo na pojedine oblike leksema. Riječi koje se različito pišu, a isto izgovaraju nazivaju se homofoni ili istozvučnice. Riječi koje se isto pišu, a naglasno se razlikuju nazivaju se homografi ili istopisnice. (Hudeček, Mihaljević, 2009: 162 - 165) Homonimija se često poistovjećuje s homografijom, ali i s homofonijom. Međutim, treba razumjeti da su u hrvatskome jeziku svi homonimi ujedno i homografi, ali nisu svi homografi homonimi.

Također, homofonija je mnogo širi pojam od homonimije pa tako svaki homofon nije homonim. (Tafra, 1995: 29)

4.2. Polisemija

Polisemija je lingvistički pojam koji označava mijenjanje značenja riječi u vremenu, promjenu značenja kao dijakronijsku pojavu u jeziku. Polisemija se može pronaći i pod nazivom višeznačnost. (Anić *et al*, 2004) Autorice Hudeček i Mihaljević (1996: 6) polisemiju označavaju kao odnos dvaju ili više pojmova koji imaju određena zajednička obilježja i istu oznaku. Točnije rečeno, ista riječ ima dva ili više značenja. B. Tafra (1995: 32) polisemiju ne objašnjava kao odnos leksema već kao složenost semantičke strukture jednoga leksema koja nastaje semantičkom derivacijom od prvoga značenja, točnije metaforičkim i metonimijskim prijenosom značenja. S ovom se definicijom slaže i autorica Raffaelli. Navodi kako su polisemni leksemi zrakasto ustrojene kategorije sa središnjim značenjem oko kojega se organiziraju ostala značenja ili značenjske nijanse po principu rodbinske sličnosti. Značenja su međusobno povezana na temelju određenih kognitivnih procesa kao što su metafora i metonimija. Raffaelli (2007: 136) Polisemiju pronalazimo i u ruskome jeziku pa tako riječ *hrebet* (hrbat) označava kralježnicu i planinski lanac. Semantička veza između ta dva značenja je ta da planinski lanac sadrži uzvisine i udubine baš kao i kralježnica kod čovjeka i životinja. Na temelju ovoga primjera autor Janovič Šajkevič objašnjava da, ako se među nekoliko izricanih značenja može ustanoviti nekakva semantička veza, riječ koja označava ta značenja naziva se višeznačnom, a sama pojava naziva se polisemijom. (Janovič Šajkevič 2020: 162)

4.2.1. Tipovi polisemije i polisema

Autor Janovič Šajkevič (2020: 164 - 166) donosi nam 3 tipa polisemije. Najrašireniji tip polisemije je onaj koji ima jedno ishodišno značenje i uz njega jedno ili nekoliko izvedenih značenja. Takav tip polisemije naziva se monocentričnim polisemijom. Primjerice, u ruskome jeziku to bi bila riječ *brat* koja ima ishodišno značenje „sin istih roditelja“ i tri izvedena značenja: „blizak čovjek, istoimenik“, „familijarno obraćanje osobi muškoga spola“ i „redovnik“. Ishodišno značenje je i osnovno dok su ostala značenja drugostupanjska ili rubna. Značenja višeznačnih riječi dijele se još na izravna i prenesena. Drugi tip polisemije naziva se policentričnom polisemijom. Ona podrazumijeva da višeznačna riječ uključuje dva ili više međusobno slabije povezana semantička središta. Primjerice, u ruskome jeziku riječ *dvor* sadrži tri semantička

središta: prvo označava dvorište, drugo monarha i njegovu okolinu i treće označava sud. Treći tip polisemije može se nazvati polisemija neodređenoga općega značenja. Primjer je riječ *operacija* koja ima četiri veoma jasna razgraničena značenja: 1. kirurška intervencija, 2. vojna djelovanja, 3. trgovačka ili financijska akcija, 4. pojedina aktivnost u tehnološkom procesu. Za ova značenja ne može se reći da je jedno izvedeno s obzirom na neko drugo te su oni opća značenja riječi *operacija*. Postoji sličnost između gore navedene podjele i podjele prema lingvistu Lakoffa (Štambuk, 1998: 329 - 332). Lakoff navodi dva tipa polisemije: regularna polisemija i divergentna polisemija. Kod regularne polisemije postoji motiviranost za uporabu iste riječi koja se odnosi na više leksema, a čija značenja tvore prirodnu kategoriju značenja. Divergentna polisemija javlja se kada polisemni uzorci jednoga jezika ne odgovaraju polisemnim uzorcima drugoga jezika. To se događa zbog različite konceptualne organizacije jezika. Iskustvo ne određuje konceptualne organizacije nego ih samo motivira pa tako iskustvo može različito motivirati različite konceptualne organizacije. Pritom motivacija ovisi o ukupnim značajkama konceptualne organiziranosti, a ne samo o lokalnim značajkama zadane kategorije. Ekstreman primjer situacije je kada u jednome sustavu nedostaje važan pojam koji u drugim sustavima postoji, primjerice nedostatak pojma za tugu i slično. (Štambuk, 1998: 331) Za razliku od prethodnika, Cruse (2002: 110 - 113) polisemiju dijeli na dva osnovna tipa: na linearnu i nelinearnu polisemiju. Linearnu polisemiju dijeli na autohiponimiju, automeronimiju, autosuperordinaciju i autoholonimiju, dok nelinearnu polisemiju dijeli na metaforsku i metonimijsku. Kod linearne se polisemije uspostavlja linearni odnos među značenjima, odnosno uspostavlja se semantička specijalizacija (sužavanje značenja) i semantička generalizacija (proširivanje značenja). Nadalje objašnjava pojam autohiponimije koji se javlja kada riječ ima zadano opće značenje i drugo kontekstualno ograničeno značenje koje je specifičnije jer je izvedeno iz općega značenja. Kao primjer autor navodi riječ *dog* (engl. pas) kojoj je opće značenje predstavnik pseće rase, a sekundarno značenje označava mužjaka te iste rase. Paralelno s autohiponimijom javlja se i automeronimija koja specifičnije označava pod dio nečega, a ne podvrstu. Primjer automeronimije je riječ *door* (engl. vrata) koja se mogu odnositi na cijelu postavu: vrata, nadvratnik, prag, dovratnici, kvaka i sl. ili samo na ploču vrata. Autosuperordinacija označava nadređenost u jeziku. Primjerice, korištenje muškoga roda za označavanje imenice ženskoga roda ili u engleskom jeziku korištenje imenice *men* (muškarac) za označavanje ljudske rase. Autoholonimija često se zamjenjuje s

automeronimijom te je ponekad teško odvojiti te dvije pojave. Autoholonimija označava odnos dvije riječi od kojih je jedna riječ cjelina, a druga dio te cjeline. Kao primjer navodi se riječ *arm* (engl. ruka). Kada se govori o ogrebotini na ruci, misli se na jedan dio ruke, ali ako kažemo da je netko izgubio ruku u nesreći, mislimo na ruku kao cjelinu. Nelinearna polisemija označava nastanak novih značenja leksema djelovanjem metafore i metonimije. Metafora označava prenošenje značenja na temelju sličnosti. Autor kao primjer navodi riječ *position* (engl. pozicija): „That is an uncomfortable **position** to sleep in. This is a good **position** to see the procession. John has an excellent **position** in ICI. You've put me in an awkward **position** (engl. To je neugodna **pozicija** za spavanje. Ovo je dobra **pozicija** za gledanje povorke. John ima odličnu **poziciju** u ICI-ju. Stavio si me u neugodnu **poziciju**).“ Drugi je način prenošenja značenja metonimijom. Metonimija označava prenošenje značenja na temelju bliskosti. Kao primjer navodi rečenicu: „He is the voice of the people (engl. On je glas naroda)“, u značenju da netko ima jak, glasan povik u narodu. (Cruse 2002: 112)

Polisemi se mogu podijeliti u tri velike skupine koje se promatraju kao sinkronijski odraz dijakronijskih promjena: stabilne polisemne lekseme, stabilno-dinamičke polisemne lekseme i dinamičke polisemne lekseme. Stabilni polisemni leksemi označavaju one leksičke jedinice koje u sinkronijskom trenutku odražavaju dijakronijsku stabilnost, točnije u zadanom trenutku promatranja leksema ne mogu se uočiti intenzivni povijesni procesi koji su tijekom vremena zahvatili polisemnu strukturu (primjerice, leksem korijen). Stabilno-dinamičkim polisemnim leksemima pripadaju oni leksemi koji se odnose na neke čovjeku temeljne, bliske koncepte (prostor, uzročnost, konkretna obilježja pojavnosti ili predmeta i sl.) uz pomoć kojih se metaforički i metonimijski mogu poimati razni koncepti, konkretni i apstraktni (primjerice, leksem oštar). Dinamički polisemni leksemi označavaju lekseme kojima tipično značenje nije ujedno ishodište ostalih značenja semantičke strukture. Oni čuvaju konkretna, ishodišna značenja u sinkronijskome trenutku kao rubne elemente semantičke strukture. (Raffaeli 2009: 88 - 131)

4.2.2. Izvori polisemije

Ullmann objašnjava kako je polisemija jezična činjenica koja se proučava sinkronijski, a uzroke svoga nastanka ima u dijakroniji. Ona omogućuje govorniku racionalnu i ekonomičnu uporabu već postojećega leksika. Ullmann navodi četiri izvora polisemije: pomak u značenju, figurativni izrazi, pučka etimologija i utjecaj stranih riječi.

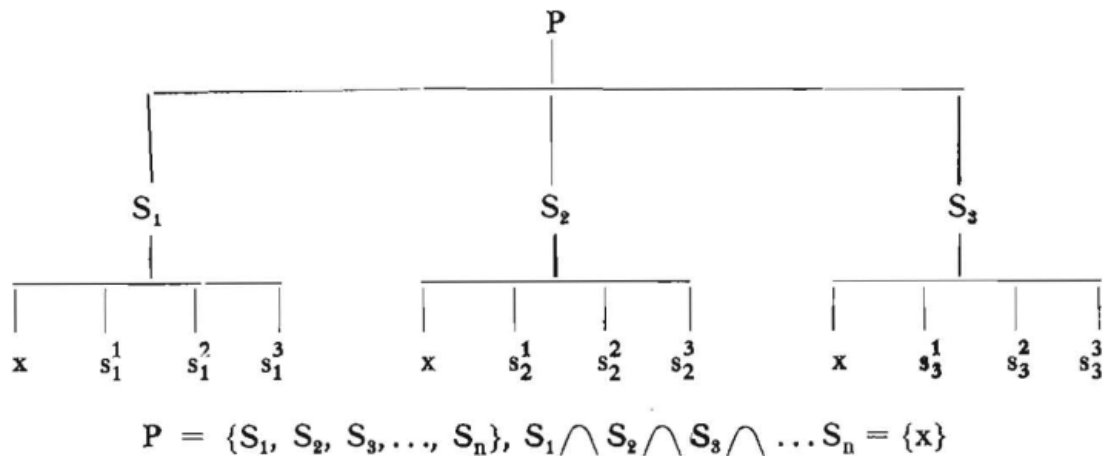
Pomak u značenju odnosi se na nijansiranje značenja prilikom uporabe nekakva leksema. Ovaj izvor proizlazi iz sintagmatskih odnosa među leksemima i utjecaj njihova supojavljivanja na značenje jednoga od njih. Figuratívni izrazi označavaju metaforičke i metonimijske pomake u značenju koji su dugotrajni i polagani. Pučka etimologija podrazumijeva stvaranje analogije između dva značenja na temelju etimološkog instinkta govornika. Utjecajem stranih riječi dolazi do stvaranja značenjskih kalkova koji se uklapaju u značenjsku strukturu domaćega leksema stvarajući polisemni leksem. (Raffaelli, 2015: 192 - 193)

4.3. Razgraničavanje homonimije i polisemije

Homonimija i polisemija nastale su povijesnim razvojem jezika, ali ogledaju se kao jezični fenomeni u zadanome trenutku i istražuju se trenutnim metodama. Upravo zbog toga teško je razgraničiti homonimiju od polisemije. Međutim, čak i kada bi se koristile povijesne metode, ne bi se dobio dovoljno pouzdan rezultat. (Taфра, 1986: 384) Lyons navodi kriterije kojima se određuje je li leksem poliseman ili je riječ o homonimnim leksemima. Prvi kriterij je etimološki. Ako dva leksema imaju isti oblik, a različita značenja i razvili su se iz dva različita etimona, onda je riječ o homonimima. Ako leksemi imaju više značenja, ali pronalazimo samo jedan zajednički etimon, riječ je o polisemnim leksemima. Međutim, sam Lyons navodi da etimološki kriterij ima nedostatke: ne zna se podrijetlo velikoga broja leksema (njihov etimon nije siguran), nije uvijek jasno što se misli kada se govori o etimološkoj povezanosti, odnosno dokle se u povijest traga za zajedničkim etimonom i na kraju slabo poznavanje etimologije nekoga leksema. Drugi kriterij bio bi odnos povezanosti i nepovezanosti značenja. Ovaj kriterij temelji se na govornikovoju intuiciji prema kojoj su neka značenja međusobno povezana, a druga nisu. Ako govornik uoči metaforičku povezanost ili bliskost značenja radi se o jednome polisemnom leksemu, a ako ne pronalazi povezanost radi se o dvama homonimima. Međutim, nedostatak ovoga kriterija je u tome što ponekad ne možemo odrediti jesu li dva značenja povezana ili nisu. Lyons nudi i dvije mogućnosti rješavanja pitanja odnosa polisemnih leksema i homonima: povećanje homonimije (homonimizacija) ili povećanje polisemije (polisemizacija). (Raffaelli, 2015: 188 - 190) S ovim kriterijima slaže se i autorica Sandra Tamaro (2008: 235) te nadodaje i treći kriterij razlikovanja, a to je gramatička kategorija leksema ili pripadanje različitim vrstama riječi koji bi bio razlog za posebnu natuknicu. Osim Tamaro, s drugim kriterijem slaže se i engleski lingvist Loreto Todd koji tvrdi da ako se

pronađe srž značenja dva leksema oni bi neupitno trebali biti označni kao polisemni. (Todd, 1987: 107)

Tafra (1986: 387) navodi i primjer analize polisemije. Značenjska jedinica naziva se polisemem (P). On se označava kao skup koji sadrži dva ili više semema (S_1, S_2, S_3, \dots) koji zatim sadrže semove (s^1, s^2, s^3, \dots), a oni imaju najmanje jedan zajednički element (x).

Slika 1. Analiza polisemema (Tafra, 1986: 387)

Ako se istu analizu primijeni na homonime, može se uvidjeti da su kod homonima svi semovi distinktivni i da dva homonima nemaju ni jedan integralni sem. Homonimi su dva skupa bez ijednoga zajedničkoga elementa. (Tafra, 1987: 388)

$$A^1 = \{a, b, c, d\}$$

$$A^2 = \{m, l, r\}$$

Slika 2. Analiza homonima (Tafra, 1986: 388)

Homonimska semantička obilježja nemaju nikakvu dodirnu točku, a sukladno tome ni elemente po kojima bi bilu u opoziciji. Međutim, homonimi su u opoziciji po međusobnoj isključenosti, točnije po odsutnosti konteksta. Homonimi koji su nastali raspadom polisemije leksikografski su problem jer je nemoguće odrediti točnu granicu kada se polisemija raspala, a proces homonimizacije završen. Depolisemizacija nastaje zbog različitoga semantičkog razvoja. S vremenom se ukidaju asocijativne veze između semema te oni postaju udaljeni. (Tafra, 1986: 389) Tafra (1986: 390) navodi i tzv. homonimni test koji se može provesti kako bi se uvjerali da su dvije riječi zaista homonimi. Test se provodi tako da potencijalne homonime zamijenimo njihovim

sinonimima i uvrsti ih se u rečenicu. Ako se sinonimi ne mogu uvrstiti u istu rečenicu, a da smisao rečenice ostane isti, riječ je o homonimima. Kada se sinonimi uvrste u rečenicu, a smisao rečenice ostane isti, riječ je o polisemiji. Međutim, problem nastaje jer jedna riječ u različitim značenjima ima različite sinonime pa bi zbog toga velik broj polisernih riječi prešao u homonime. (Hudeček, Mihaljević, 2009: 170) Tafra (1986: 391) predlaže i sintagmatsku spojivost. Ako je riječ o različitoj sintagmatskoj spojivosti, riječ je o homonimima. Nadalje, spominje i pripadanje različitim derivacijskim stablima te prijevod leksema na druge jezike. Autorice Hudeček i Mihaljević (2009: 171 - 176) odbacuju zamjenjivost homonima sinonimima, pripadanje različitim derivacijskim stablima i prijevod leksema na druge jezike. Navode da bi ovakvi kriteriji dovele do povećanja homonimnih riječi. Točnije, u hrvatskome jeziku bi homonimija bila dominantna pojava. Autorice smatraju da bi prilikom razgraničavanja homonimije i polisemije trebalo uključiti tri kriterija: etimološki, semantički i tvorbeni. Iako Tafra i Samardžija isključuju kriterij etimologije, autorice navode da je važno znati jesu li riječi slučajno dobile isti oblik kroz povijest. Semantički je kriterij važan jer opisuje današnje stanje jezika i jezični osjećaj izvornih govornika. Tvorbeni kriterij opisuje tvorbeni proces koji se mora razumjeti. Mora se znati ako se tvorenica jasno podudara s riječju od koje je nastala i samo s tom riječju. Ako se pronađe ista tvorenica koja je nastala od druge riječi, smatrat će se novom riječju.

5. ANALIZA KORPUSA

U ovome radu analizirat će se *Rječnik hrvatskoga jezika* Vladimira Anića i *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* (VRH) skupine autora od kojih je Ljiljana Jojić glavna urednica. Anićeve rječnik polazište je za istraživanje. Nakon što smo izdvojili homonime iz Anićeve rječnika, iste smo izdvojili i iz *Velikoga rječnika hrvatskoga standardnog jezika* (VRH-a) i uspoređivali natuknice i značenja istih. Kod polisemnih leksika izdvojili smo učestale lekseme koji su se pojavljivali u literaturi kao što su: *glava, list, ključ, korijen, oštar i park*. Kako su rječnici bogati polisemima, za analizu smo odabrali prvo slovo abecede te smo izdvojili polisemne lekseme koji započinju na slovo *a* u Anićeve rječniku, a zatim ih uspoređivali s istima u *Velikome rječniku hrvatskoga standardnog jezika*

Rječnik hrvatskoga jezika Vladimira Anića objavljen je 2007. godine u Zagrebu s nakladnikom Novi Liber. Rječnik je objavljen posmrtno i zapravo je sistematizacija Anićeve *Velikog rječnika hrvatskoga jezika* u priručni rječnik koji je namijenjen najširem krugu korisnika. Rječnik sadrži 16 849 natuknica na ukupno 688 stranica. Obuhvaćeno je oko 70 % Anićeve rječničke baze, a dodane su i novije riječi hrvatskoga jezika koje su ušle u češću upotrebu prethodnih godina. U rječniku se navodi da natuknice koje sadrže sitnu brojku ili superskriptu nakon same riječi pripadaju homonimima ili istozvučnicama. Dakle, sam rječnik navodi da su u njemu označene samo istozvučnice ili homofoni kao homonimi, a ne i homografi. Polisemni leksemi zapisani su kao jedna natuknica, a svaka definicija je obrojčana te sadrži primjer uporabe tog leksema. (Anić, 2007: 5-11)

Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika (VRH) objavljen je 2015. godine u Zagrebu s nakladnikom Školska knjiga. Rječnik sadrži preko 120 000 natuknica na ukupno 1814 stranica. Ovaj je rječnik najobuhvatniji, najpotpuniji rječnik suvremenoga hrvatskog jezika zamišljen kao sveobuhvatan priručni jednojezični rječnik koji prikazuje svu slojevitost značenja riječi hrvatskoga jezika. Homonimni leksemi obilježeni su eksponentom iza natuknice. Međutim, autori navode da su to homografi, ali ne moraju biti homofoni. Također, navode da su i različite vrste riječi (obično pridjev i prilog) obilježene eksponentima. U VRH-u polisemni su leksemi također zapisani kao jedna natuknica s više značenja koji se odjeljuju brojkama ili slovima. (Jojić et al., 2015: 7 - 13)

Za razliku od Anićeva rječnika, u VRH-u natuknice nisu naglašene, već se naglašena inačica natuknice nalazi unutar gramatičke paradigme (unutar šiljastih zagrada). U ovome radu radi boljeg pregleda odmah će se pisati naglašena inačica natuknica.

5.1. Pravi homonimi

Anićev rječnik sadrži 52 prava homonima (prema Samardžija, 1989): *biljar*¹ i *biljar*²; *bod*¹ i *bod*²; *boks*¹ i *boks*²; *bol*¹ i *bol*²; *ciknuti*¹ i *ciknuti*²; *divizija*¹ i *divizija*²; *do*¹ i *do*²; *dovesti*¹ i *dovesti*²; *fuga*¹ i *fuga*²; *griz*¹ i *griz*²; *herc*¹ i *herc*²; *istupiti*¹ i *istupiti*²; *izvesti*¹ i *izvesti*²; *kadar*¹, *kadar*² i *kadar*³; *kit*¹ i *kit*²; *konac*¹ i *konac*²; *kosa*¹ i *kosa*²; *krma*¹ i *krma*²; *kup*¹ i *kup*²; *leća*¹ i *leća*², *leš*¹ i *leš*²; *list*¹ i *list*²; *lug*¹ i *lug*²; *mina*¹ i *mina*²; *mol*¹, *mol*² i *mol*³; *naložiti*¹ i *naložiti*²; *napasti*¹ i *napasti*²; *odvesti*¹ i *odvesti*²; *polica*¹ i *polica*²; *pop*¹ i *pop*²; *povesti*¹ i *povesti*²; *prevesti*¹ i *prevesti*²; *prhut*¹ i *prhut*²; *prijedlog*¹ i *prijedlog*²; *prilog*¹ i *prilog*²; *provesti*¹ i *provesti*²; *puk*¹ i *puk*²; *raniti*¹ i *raniti*²; *razvesti*¹ i *razvesti*²; *restauracija*¹ i *restauracija*²; *skakavac*¹ i *skakavac*²; *stolica*¹ i *stolica*²; *svastika*¹ i *svastika*²; *tečan*¹ i *tečan*²; *točiti*¹ i *točiti*²; *trknuti*¹ i *trknuti*²; *tuš*¹ i *tuš*²; *tuširati*¹ i *tuširati*²; *uvesti*¹ i *uvesti*²; *vršiti*¹ i *vršiti*²; *založiti*¹ i *založiti*².

U istraživanju su veoma važna prozodijska obilježja jer, osim što nam pokazuju kako se određeni leksemi izgovaraju, određuju i jesu li dva leksema samo homografi ili i homofoni. U Anićevu rječniku homonimni leksemi imaju jednaka prozodijska obilježja, ali navodi se i inačica leksema u razgovornome stilu u zagrada: **divīzija**¹ ž *mat.* 'dijeljenje' i **divīzija**² (*divízija*) ž *vojn.* 'najveća združena vojna jedinica osposobljena za samostalno djelovanje'; dok se u VRH-u ta inačica ne spominje: **divizija**¹ *im* ž <divīzija> '1. *FIL* logički postupak kojim se određuje opseg pojma 2. *MAT* dijeljenje' i **divizija**² *im* ž <divīzija> 'VOJN najveća združena vojna jedinica osposobljena za samostalno djelovanje'.

Može se primijetiti da VRH donosi iscrpnije definicije natuknica. To se može prepisati i samoj razlici između rječnika. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* ipak je rječnik standardnoga jezika te kao takav treba sadržavati iscrpne i precizne definicije. Određene promjene u rječnicima možemo pripisati promjenama u jeziku i njegovu prilagođavanju govornoj praksi. Tako se mogu primijetiti promjene u prozodijskim obilježjima između dva rječnika:

Anić (2007): **čiknuti**¹ '1. proizvesti glas koji se čuje kao oglašavanje ptica ili miša 2. vrisnuti u kakvoj jakoj emociji (naglu uzbuđenju, radosti, kakvom oduševljenju)' i **čiknuti**² 'početi se kvariti (vino), nakisnuti'

VRH (2015): **čiknuti**¹ *gl. svrš.* 'svanuti, zarudjeti (o zori)'; **čiknuti**² '1. malo se oštetiti 2. *PREN.* početi se kvariti, poprimiti kiseo okus'; **čiknuti**³ '1. provesti načas ciklav glas 2. vrisnuti, kriknuti u kakvoj jakoj emociji'

Može se primijetiti da u Anićevu rječniku oba leksema sadrže kratkosilazni naglasak na prvome slogu, a u VRH-u autori uvode još jedan homonimni leksem koji sadrži dugouzlazni naglasak na prvome slogu. *Čiknuti*³ (VRH) zapravo odgovara leksemu *čiknuti*¹ (Anić) po značenju.

Anić (2007): **doba**¹ *sr* '1. razdoblje u razvoju Zemlje, kulture, civilizacije 2. dio godine 3. dio dana'; **doba**² *sr* 'vremenska jedinica mjere takta'

VRH (2015): **doba**¹ *im s* '1. vremenski odsječak u kojemu se što zbiva, koji je obilježen društvenim ili prirodnim zbivanjima 2. dnevni odsječak vremena 3. povijesno vrijeme omeđeno posebnom materijalnom i duhovnom kulturom 4. razdoblje u geološkom razvoju Zemlje'; **doba**² *im s* '*GLAZB* vremenska jedinica mjere glazbenoga takta'

Leksemi *doba* različito se naglašavaju. U Anićevu rječniku leksem *doba* naglašen je dugosilaznim naglaskom, a u VRH-u kratkosilaznim naglaskom. Također, leksem *doba*¹ u VRH-u sadrži četiri definicije natuknice dok u Anićevu rječniku sadrži tri definicije. Prvo objašnjenje u Anićevu rječniku slaže se s četvrtim objašnjenjem u VRH-u. Drugo i treće objašnjenje u Anićevu rječniku slaže se s prvim i drugim objašnjenjem u VRH-u. Možemo zaključiti da je treće objašnjenje: „povijesno vrijeme omeđeno posebnom materijalnom i duhovnom kulturom“, nadodano prethodnim značenjima.

Anić (2007): **pòlica**¹ *ž* 'vodoravno učvršćena daska na zidu ili ormaru za smještaj raznih stvari'; **pòlica**² *ž* '*prav.* potvrda o osiguranju koju izdaje osiguravajuće društvo'

VRH (2015): **pòlica**¹ *im ž* 'vodoravna ploha od drva, plastike, stakla ili kovine na zidu ili u ormaru na koju se stavljaju ili spremaju različite stvari etažer – *METON* namještaj sastavljen od takvih ploha'; **pòlica**² *im ž* 'na pola prerezan krumpir u ljusci i pečen u pepelu'; **pòlica**³ *im ž* 'potvrda o osiguranju koju izdaje osiguravajuće društvo'

Anićev rječnik leksem *polica* naglašava kratkouzlaznim naglaskom na prvome slogu, a VRH naglašava kratkosilaznim naglaskom na prvome slogu. Može se primijetiti da VRH uvodi i leksem *polica*² koji označava pojam u kulinarstvu, a u Anićevu rječniku se taj leksem ili značenje leksema ne pojavljuje. Također, leksem *polica*¹ u VRH-u sadrži iscrpnije objašnjenje natuknice.

Anić (2007): **pròvesti**¹ (koga, što, se) *svrš.* '1. (koga) pokazujući put, vodeći pomoći mu da prođe kroza što, mimo čega 2. (što) određujući pravac puta učiniti da što dođe kamo 3. (što) izvršiti, ostvariti, izvesti 4. (Ø) proboraviti neko vrijeme negdje ili na kakav način 5. (se) zabaviti se, razonoditi se'; **pròvesti**² (se) *svrš.* 'vozeći (se) proći kroza što, pored koga, čega'

VRH (2015): **pròvesti**¹ *gl svr* 'I. <*prijel*> 1. vodeći učiniti da tko prođe kroz što ili mimo čega; 2. učiniti da što dođe kamo, uspostaviti što; 3. primijeniti što u praksi; 4. proboraviti neko vrijeme negdje ili na kakav način II. se <*povr*> doživjeti ugodne trenutke'; **pròvēsti**² *gl svr* 'I. <*prijel*> prijeći određeni put vozeći II. se <*povr*> proći vozeći se'; **pròvesti**³ *gl svr* <*prijel*> (što) vezući protkati nitima'

Leksem *provesti*² naglašen je kratkouzlaznim naglaskom na prvome slogu, ali sadrži još i zanaglasnu dužinu u VRH-u. Ujedno sadrži i prijelazni oblik glagola koji se ne spominje u Anićevu rječniku. VRH donosi i treći homonimni leksem *provesti*³ koji označava prijelazni oblik glagola u značenju „vezući protkati (što) nitima“.

Osim što VRH donosi iscrpnija objašnjenja riječi, često uvodi i još neko značenje leksema ili još jedan homonimni leksem:

Anić (2007): **bòks**¹ *m sport* 'borilački sport u ringu, borba šakama u rukavicama'; **bòks**² *m* 'pregrada s posebnom namjenom obično otvorena s jedne strane'

VRH (2015): **bòks**¹ *im m* '1. ŠP a. športska disciplina teške atletike, borilački šport u kojem se dva natjecatelja u ringu bore šakama u posebnim rukavicama koje zaštićuju i ublažuju udarac, boksanje, šakanje; b. <*neskl*> kao prvi dio polusloženice: boks-meč RAZG dvoboj boksača u ringu; 2. hladno oružje koje stavljaju u ili na šaku da ojača udarac; 3. KINOL rasa kratkodlakog psa'; **bòks**² *im m* '1. a. pregrada za smještaj konja; b. prostor za privremeni smještaj automobila na autotrkama; 2. zatvoreni ili poluzatvoreni prostor na nekom javnom prostoru'; **bòks**³ *im m* 'štavljena teleća koža za obuću, torbe, fini knjižni uvez u sl.'

U VRH-u se uvodi još jedan homonimni leksem na već postojeći homonimni par u značenju „štavljene teleće kože za obuću i sl.“, te iscrpnije definira natuknice za razliku od Anićeva rječnika čija su objašnjenja dosta kratka i jednostavna. Anićev rječnik donosi samo objašnjenje pod brojem 1.a. iz VRH-a kod leksema *boks*¹. VRH donosi još tri objašnjenja natuknice za taj leksem te još dva objašnjenja za leksem *boks*².

Anić (2007): **kòsa**¹ ž 'vlasi na glavi čovjeka'; **kòsa**² ž 'ukrivljen dug nož na držalu, oruđe kojim se, držeći ga s obje ruke, kosi trava, djetelina i žito'

VRH (2015): **kòsa**¹ *im* ž 'dlake na ljudskoj glavi'; **kòsa**² *im* ž 'POLJ oruđe koje se sastoji od savijena dugačka oštra noža učvršćenog na dugi držak s dvjema ručkama kojima se kosi trava, djetelina, žito i sl.'; **kòsa**³ *im* ž 'blaga strana brijega ili planine'

U ovome primjeru također se uvodi još jedan homonimni leksem na već postojeći homonimni par. VRH uvodi leksem *kòsa*³ u značenju „blage strane brijega ili planine“, dok Anićev rječnik uopće ne spominje ovu definiciju natuknice.

Anić (2007): **mîna**¹ ž 'vojn. 1. rasprskavajuća naprava, eksploziv smješten u metalni (ili plastični) oklop stavljen u zemlju, na zelju ili u vodu 2. minobacački projektil'; **mîna**² ž 'term. uložak za kemijsku ili tehničku olovku'

VRH (2015): **mîna**¹ *im* ž '1. VOJN a. eksplozivna naprava koja se koristi u ratu za uništavanje ljudi, plovila i vozila; b. minobacački projektil 2. GRAĐ eksplozivno sredstvo za razbijanje stijena i grube građevinske radove 3. PREN postupak koji uključuje namjeru da se kome što pokvari, da se što uništi'; **mîna**² *im* ž 'uložak za kemijsku ili tehničku olovku'; **mîna**³ *im* ž 'ZAST mjera za težinu i novčana jedinica (šezdesetina talenta) korištena u staroj Grčkoj i Aziji'

U ovome primjeru može se vidjeti kako VRH zaista iscrpno i precizno definira natuknice kako ne bi došlo do nedoumice. VRH leksemu *mîna*¹ proširuje značenje te dodaje još leksem *mîna*³ koji je zapravo zastarjelica.

Anić (2007): **môl**¹ *'pom.* lučki nasip, izgrađeno mjesto za pristajanje i vez brodova'; **môl**² *m 'glazb.* jedna od dvije najčešće vrste glazbenih ljestvica (druga je dur); **môl**³ *m 'fiz.* osnovna SI jedinica množine tvari (znak mol)'

VRH (2015): **môl**¹ *im m 'GLAZB* jedan od dva glavna tonska roda koji se zasniva na dijatonskoj ljestvici s polustepenima između drugoga i trećega te petoga i šestoga

tona – *PROŠ* ono što je teško, sumorno, tugaljivo, turobno'; **môl²** *im m 'FIZ* osnovna mjerna jedinica sustava SI za količinu tvari (znak: mol), ona količina tvari koja sadrži onoliko elementarnih jedinica koliko ima atoma u 0.012 kilograma ugljika, ¹²C, elementarne jedinice moraju biti navedene, i to mogu biti: atomi, molekule, ioni, elektroni, neke druge čestice ili određene skupine čestica'; **môl³** *im m 'POM* = mul'; **môl⁴** *im m 'ZOO*L morska riba iz porodice tovarki, izdužena oblika, sivkastih leđa i srebrnobijela trbuha te cijjenjena mesa (*Merluccius merluccius*, por. *Merluccidae*), oslić

U ovome primjeru VRH nadodaje još jedan homonimni leksem u značenju „morske ribe iz porodice tovarki“. Ostala značenja poklapaju se s onima u Anićevu rječniku, ali dosta su iscrpnije objašnjena.

Anić (2007): **òdvesti¹** (koga, što) *svrš.* '1. vodeći učiniti da tko ili što dođe na neko mjesto 2. *pren.* učiniti da tko ili što dođe u određeno stanje'; **òdvesti²** (koga, što, se) *svrš.* '1. (koga, što) vozeći učiniti da tko ili što dođe na neko mjesto 2. (se) otići prijevoznim sredstvom na neko mjesto'

VRH (2015): **òdvesti¹** *gl svr* '1. vodeći a. napustiti određeno mjesto; b. dospjeti otkamo na određeno mjesto; c. usmjeriti u željenom smjeru (obično o toku vode ili rijeke); d. sprovesti; 2. *PREN* prouzročiti da tko dospije u takvu situaciju'; **òdvesti²** *gl svr* 'I. <*prijel*> vozeći prebaciti, prevesti, otpremiti a. s određenog mjesta b. otkamo na određeno mjesto II. <*povr*> vozeći se a. otići kamo; b. stići kamo'; **òdvēsti³** *gl svr* '(što) završiti vezenje'

Anić (2007): **prèvesti¹** (koga, što) *svrš.* '1. vodeći koga prijeći na drugu stranu 2. (tekst) iz jednog jezika prebaciti u drugi jezik'; **prèvesti²** (koga, što, se) *svrš.* 'vozeći (se) dovesti, donijeti, dopremiti na drugu stranu, vozeći prijeći preko čega'

VRH (2015): **prèvesti¹** *gl svr* '<*prijel*> (što) tekst na jednome jeziku izreći ili napisati na drugome'; **prèvesti²** *gl svr* 'I. <*prijel*> vozeći a. premjestiti; b. dovesti na određeno mjesto II. se <*povr*> vozeći se stići kamo'; **prèvēsti³** *gl svr* '<*prijel*> (što) izvesti vezenje na drugi način'

Leksemi *prèvesti* i *òdvesti* u VRH-u sadrže tri homonimna leksema. Leksemi *prèvēsti³* i *òdvēsti³* ne pronalaze se u Anićevu rječniku te se može primijetiti da, za razliku od ostalih, sadrže i zanaglasnu dužinu.

Anić (2007): **zalòžiti¹** (što) *svrš.* 'pojesti koji zalogaj, uzeti zakusku'; **zalòžiti²** (što) *svrš.* '1. dati u zalog 2. *pren. retor.* podnijeti velike žrtve'

VRH (2015): **zalòžiti**¹ *gl svr 'l.* <*prijel*> dati u zalog – *PREN, RETOR* podnijeti veliku žrtvu; II. se <*povr*> uložiti velik trud kako bi se što postiglo ili ostvarilo'; **zalòžiti**² *gl svr '<prijel>* (što) pojesti nekoliko zalogaja'; **zalòžiti**³ *gl svr '<prijel>* (što) zapaliti kakav ogrjev'

U ovome primjeru VRH uvodi još jedan homonimni leksem u značenju: „zapaliti kakav ogrjev“. Ovo značenje ne spominje se u Anićeve rječniku, ali ostala se značenja podudaraju.

Pronalazimo i pet slučajeva gdje u VRH-u neki leksemi nisu svrstani pod homonime nego pod polisemne lekseme:

Anić (2007): **prilog**¹ *m '1.* ono što je čemu priloženo, što služi kao dopuna 2. doprinos u novcu ili čemu drugom u čiju korist 3. dodatni tekst ili dokument u kojem se obavještava o nekoj pojedinosti'; **prilog**² *m 'gram.* nepromjenjiva riječ koja se najčešće dodaje glagolima, ali i priložima, pridjevima i imenicama kao oznaka radnje, kakvoće i predmeta'

VRH (2015): **prilog** *im m '1.* ono što služi kao dopuna, dodatak čemu 2. novac ili kakva druga vrijednost koja se poklanja u korist čega 3. ono što tko daje kao svoj udio u čemu 4. jelo koje se poslužuje uz meso 5. *GRAM* nepromjenjiva riječ koja se dodaje ili prilaže najčešće glagolima ili pridjevima kako bi se dopunilo ili pobliže odredilo njihovo značenje'

Iako je VRH leksem *prilog* svrstao pod polisemne lekseme, on sadrži sva značenja koja sadrže leksemi *prilog*¹ i *prilog*². Svakako se može pronaći zajednička semantička veza jer *prilog* kao nepromjenjiva riječ i *prilog* kao dopuna, doprinos ili dodatni tekst označuju nešto što se nečemu prilaže.

Anić (2007): **pûk**¹ *m 'obični ljudi*'; **pûk**² *m 'pukovnija*'

VRH (2015): **pûk** *im m '1.* obični ljudi 2. *CRKV* vjernički narod (populacija) koji zajedno sa svećenstvom čine Crkvu 3. *POGR* svjetina 4. *VOJN* pukovnija'

Osim što VRH leksem *puk* svrstava u polisemne lekseme, nadodaje mu još i dva značenja: vjernički narod i svjetina. I u ovome primjeru pronalazi se semantička veza jer sva navedena značenja označavaju skupinu ljudi.

Anić (2007): **skäkavac**¹ *m* 'zool. kukavac ravnokrilac s razvijenim trećim parom nogu za skakanje i u mužjaka organom za glasanje'; **skäkavac**² *m* 'nož čija oštrica naglo iskače iz korica na pritisak prstom ruke u kojoj se drži'

VRH (2015): **skäkavac** *im m* '1. ZOOLOG <mn> a. kukci iz reda ravnokrilaca s dva para krila, s izrazito razvijenim trećim parom nogu za skakanje i u mužjaka sa stridulacijskim organima za glasanje (*Saltatoria*, red *Orthoptera*); b. pripadnik istoimenoga reda 2. nož čija oštrica naglo iskače iz korica na pritisak prstom ruke u kojoj se drži'

I u ovome primjeru značenja natuknica se podudaraju te može se primijetiti semantička veza između značenja. Noževa oštrica iskače iz korica baš kao što i skakavac skače.

Anić (2007): **stòlica**¹ *ž* 'stolac'; **stòlica**² *ž* 'fiziol. velika nužda'

VRH (2015): **stòlica** *im ž* '1. stolac; 2. izlučivanje nepotrebnih sastojaka iz crijeva – METON izlučevina koja se izlučuje; 3. ZAST a. glavni grad; b. sjedište čega; 4. PREN službeni položaj'

U ovome primjeru primjećuje se da VRH uvodi još dva značenja u značenju glavnoga rada i sjedišta čega te službenoga položaja. U ovome slučaju se ne vidi jasna semantička veza kao u prethodnim primjerima pa bi drugo značenje u VRH-u trebalo biti odvojeno u posebno natuknicu.

Anić (2007): **těčan**¹ *prid* '1. tekući 2. koji ide glatko, bez teškoća, zastoja i neujednačenosti (o stilu, govoru i sl.); **těčan**² *prid* 'koji se jede s tekom, ugodan za jelo'

VRH (2015): **těčan** *prid* '1. koji se jede s tekom, s užitkom; 2. PREN, RAZG koji se glatko odvija'

U ovome se primjeru primjećuje suprotnu situaciju. Anićev rječnik nudi opsežniju definiciju leksema *tečan* iako se značenja podudaraju.

Nalazi se i na homonime koji se osim u pojedinostima u definicijama ne razlikuju između dva rječnika:

Anić (2007): **biljār**¹ *m* 'igra u kojoj se udarcem biljarskog štapa pokreću kugle na stolu prevučenom suknom'; **biljār**² *m* 'travar, skupljač i prodavač ljekovitog bilja, onaj koji liječi travama'

VRH (2015): **biljār¹** *im m* 'ŠP dvoranska društvena športska igra s trima ili više kugla koje se udaraju vrhom štapa na posebnome stolu udubljenom poput plitkoga bazena, prevučen suknom i s izlaznim otvorom za kugle'; **biljār²** *im m* '1. onaj koji se bavi biljem i uzgaja bilje; 2. onaj koji skuplja i prodaje ljekovito bilje, travar; 3. *RIJ* herbarij'

U ovome se primjeru primjećuje kako je VRH iscrpno opisao natuknicu. Značenja se ne razlikuju, leksem *biljar¹* označava igru, a leksem *biljar²* označava osobu koja se bavi biljem. VRH razdvaja značenja leksema *biljar²* i nadodaje još jedno značenje: „herbarij“. U samom rječniku prije značenja stavljena je odrednica *RIJ* koja označuje da je značenje rijetko.

Anić (2007): **bōd¹** *m* '1. ubod iglom ili šiljastim predmetom 2. tehnika u vezenju i pletenju'; **bōd²** *m* 'jedinica za mjerenje kakva uspjeha, učinka itd.'

VRH (2015): **bōd¹** *im m* '1. dogovorena jedinica za vrjednovanje čega 2. ŠP jedinica u vrjednovanju športskoga rezultata, poen; 3. način ili tehnika šivanja, pletenja ili vezenja'; **bōd²** *im m* 'INF mjerna jedinica za brzinu prijenosa podataka među elektroničkim uređajima (znak: Bd) (1 Bd = 1 bit/sec)'

U ovome primjeru Anićevi homonimni leksemi po značenju odgovaraju leksemu *bod¹* u VRH-u. VRH donosi još jedan leksem koji označava informatičku jedinicu za prijenos podataka.

Anić (2007): **dōvesti¹** (koga) *svrš.* 'voditi koga tako da stigne do određenog mjesta'; **dōvesti²** *svrš.* 'prebaciti vozeći'

VRH (2015): **dōvesti¹** *gl svr* '1. vodeći dospjeti a. na određeno mjesto; b. kamo s određenoga mjesta 2. dopremiti, postaviti što čega nije bilo 3. *PREN* kakvim postupkom omogućiti, prouzročiti ili izazvati što'; **dōvesti²** *gl svr* '1. vozeći prebaciti koga ili što a. na određeno mjesto; b. kamo s određenoga mjesta 2. vozeći se doći'

Oba rječnika slažu se oko značenja homonimnoga para leksema *dovesti¹* i *dovesti²*. Razlika između rječnika je to što VRH iscrpnije i opširnije tumači natuknice.

Anić (2007): **fúga¹** *ž* 'glazb. složeni polifoni glazbeni oblik, imitacija jedne ili više kratkih tema koje se sukcesivno izmjenjuju'; **fúga²** *ž* 'građ. spoj između elemenata konstrukcije, kamena ili pločica'

VRH (2015): **fúga**¹ *im ž* '1. GLAZB polifonijski glazbeni oblik skladan prema načelima kontrapunkta i razvijen tehnikom imitacije tako da se tema provodi kroz sve dionice kao da izmiče; središnji oblik barokne glazbe može biti i instrumentalna i vokalna 2. PSIH poremećaj kod kojega osoba pati od izgubljenoga sjećanja, ali zadržava vještine i znanja te najčešće stvara novi identitet i život u novoj sredini'; **fúga**² *im ž* 'GRAD spoj između elementa konstrukcije, kamena, dasaka ili pločica'

U ovome primjeru, rječnici se u većini slažu. Međutim, VRH donosi još jedno značenje leksema *fuga*¹, a ostala značenja iscrpnije opisuje.

Anić (2007): **gríz**¹ *m* 'jedan pokret kojim se grize i otkida zalogaj' **gríz**² *m* 'krupica'

VRH (2015): **gríz**¹ *im m* '1. jednokatan pokret kojim se grize i otkida zalogaj 2. RAZG napola sažvakana i neprobavljena hrana u želucu – METON bol u želudcu prouzročena tom hranom'; **gríz**² *im m* 'RAZG krupno mljeveno žito'

I u ovome primjeru vidi se da VRH dodaje još jedno značenje leksemu *griz*¹, a ostala značenja su jednaka onima iz Anićeva rječnika.

Anić (2007): **hèrc**¹ *m* 'izvedena SI jedinica frekvencije (znak: Hz)'; **hèrc**² *m* 'reg. boja francuskih igračih karata (crveno srce)'

VRH (2015): **hèrc**¹ *im m* 'FIZ mjerna jedinica za frekvenciju (znak: Hz)'; **hèrc**² *im m* 'RAZG boja u igračim kartama (uz pik, karo i tref)'

U ovome se primjeru primjećuje da se rječnici slažu oko natuknica *herc*¹ i *herc*². I u Anićevu rječniku i u VRH-u postoje homonimni parovi s gotovo jednakim značenjima.

Anić (2007): **istúpiti**¹ *svrš.* '1. izaći jedan korak iz reda (o vojnicima itd.) 2. govoriti, izjaviti što u čije ime 3. (iz čega) izaći iz neke organizacije, ispisati se, prestati biti član'; **istúpiti**² (što) *svrš.* 'učiniti što tupim'

VRH (2015): **istúpiti**¹ *gl svr* '1. svojevóljno prestati biti članom u čemu 2. javno se obratiti kome u vezi s čime iznoseći svoje mišljenje'; **istúpiti**² *gl svr* '1. učiniti da više ne bude oštro 2. od uporabe postati tupo'

Zanimljivo je da u ovome primjeru na prvi pogled Anićev rječnik ima više objašnjenja natuknice. Međutim, VRH je prilikom definiranja leksema *istupiti*¹ zapravo ujedinió Anićeva značenja leksema *istupiti*¹ pod brojem jedan i tri. VRH leksem *istupiti*¹ definira kao „svojevóljno prestati biti članom u čemu“, što može označavati i prestati

biti član nekog reda. Anić to značenje odvaja pa tako imamo značenja leksema *istupiti*² „1. izaći jedan korak iz reda (o vojnicima itd.)“, i „3. (iz čega) izaći iz neke organizacije, ispisati se, prestati biti član“.

Anić (2007): **izdati**¹ svrš. '1. (što) predati na raspolaganje 2. *razg.* iznajmiti'; **izdati**² svrš. '1. odati tajnu ili važne podatke neprijatelju 2. (koga) izigrati nečije povjerenje, iznevjeriti koga' **izdati**³ (koga, što) svrš. 'pustiti u javnost, napraviti izdanje'

VRH (2015): **izdati**¹ *gl svr* '1. dati, predati komu što 2. dati što u najam, dati što na korištenje na određeno vrijeme uz naknadu 3. *PRAV* odlučiti o pravnom činu iz svoje ovlasti'; **izdati**² *gl svr* 'I. 1. reći što o kome što on ne želi da se zna 2. nanijeti štetu osobi, organizaciji ili državi suradnjom s neprijateljem 3. povrijediti blisku osobu II. izgubiti funkcionalnu sposobnost (o organima ili dijelovima tijela) III. protiv volje ili nemarom otkriti misli, osjećaje'; **izdati**³ *gl svr* '1. dati što u javnost u obliku kakva zapisa 2. *BANK* staviti u promet, na tržište'

U ovome primjeru definicije natuknica slažu se i u jednome i u drugome rječniku, ali VRH nam donosi puno iscrpnije detalje u istima.

Anić (2007): **izvesti**¹ (koga, što) svrš. '1. vodeći (koga) učiniti da izađe, udaljiti 2. objasniti jedno iz drugoga 3. odigrati (obično predstavu, koncert i sl.) 4. izvršiti, provesti, ostvariti'; **izvesti**² (koga, što) svrš. '1. vozeći premjestiti iz čega 2. *trg. ekon.* otpremiti u drugu zemlju radi prodaje'

VRH (2015): **izvesti**¹ *gl svr* '1. vodeći a. udaljiti s kojega mjesta, učiniti da iziđe; b. dovesti na određeno mjesto; c. povesti kamo; d. dospjeti na određeno mjesto 2. a. oblikovati pravilo na osnovi znanstvenih saznanja; b. *GRAM* stvoriti riječ s pomoću jedne osnove i sufiksa 3. učiniti, napraviti što'; **izvesti**² *gl svr* '1. vozeći a. dovesti nekamo, odvesti na određeno mjesto; b. odvesti ili udaljiti s određenoga mjesta 2. *GOSP* a. otpremiti za prodaju ili razmjenu u drugu zemlju; b. prodati robu usluge jedne zemlje na strano tržište'; **izvesti**³ *gl svr* 'vezući izraditi vez ili ukrasiti što vezom'

U ovome primjeru VRH donosi još jedan leksem *izvesti*³ u značenju: „vezući izraditi vez ili ukrasiti što vezom“, koji se ne spominje u Anićevu rječniku. Osim još jednoga leksema, VRH donosi i iscrpnije definicije.

Anić (2007): **kīt**¹ *m 'zool.* najveći morski sisavac, tijelo ribe s perajama, ali nema škrge'; **kīt**² *m 'meka* smjesa koja služi za spajanje'

VRH (2015): **kīt¹** *im m* '1. a. ZOO *mn* red golemih morskih sisavaca plodvaša vretenasta tijela bez dlake čiji su prednji udovi preobraženi u peraje, stražnji su im udovi potpuno nestali i dišu plućima, pored morskih krava ili morskih sirena jedini su sisavci potpuno prilagođeni životu u vodi (*Cetacea*, razred *Mammalia*) (pripadnik istoimena podreda, npr. plavetni kit, najveća vrsta na Zemlji); b. pripadnik istoimenoga reda, npr. grenlandski kit ili ulješura, najveća životinja sa zubima na Zemlji s najvećim mozgom među svim životinjama (*Physeter macrocephalus*) 2. *PREN*, *ŽARG* a. momak od oka; b. onaj koji je rado viđen u društvu'; **kīt²** *im m* 'meka smjesa koja služi za spajanje i zaptivanje, staklarski kit za ostakljivanje i za učvršćivanje stakala prilikom montaže'

U ovome primjeru zaista se može primijetiti koliko iscrpne definicije donosi VRH u usporedbi s Anićevim rječnikom. Anićev rječnik natuknicu definira veoma kratko, u jednoj rečenici, dok VRH donosi detaljan opis kita (kakvi su mu prednji udovi, stražnji udovi, kako diše i sl.)

Anić (2007): **kōnac¹** *m* 'dvije ili više upletenih niti pamuka, svile i sl., služi za šivanje, spajanje čega'; **kōnac²** *m* 'kraj, svršetak'

VRH (2015): **kōnac¹** *im m* 'nit pamuka, svile i sl., služi za šivanje ili spajanje čega 1. u pravcu (kao kad se drži konac ili konop kad se što gradi i sl.); 2. potpuno jednako, na dlaku isto (obično kad se određuje što po visini, kad se određuje ravnina i sl.); **kōnac²** *im m* '1. kraj, vrijeme u kojem što završava, prestaje 2. kraj, trenutak u kojem tko ili što prestaje postojati'

VRH ponovno donosi veoma iscrpno objašnjenje natuknice dok Anić veoma kratko opisuje natuknicu.

Anić (2007): **křma¹** *ž* '*agr.* proizvodi biljnog, životinjskog ili mineralnog porijekla koji služe kao stočna hrana'; **křma²** *ž* '*pom.* zadnji dio broda'

VRH (2015): **křma¹** *im ž* '*POM* stražnji dio broda'; **křma²** *im ž* '*POLJ* proizvodi biljnoga, životinjskoga ili mineralnoga podrijetla koji služe kao stočna hrana'

U ovome primjeru oba rječnika gotovo jednako opisuju lekseme.

Anić (2007): **küp¹** *m* 'veća količina kakvih predmeta ili sastojaka složena ili nagomilana'; **küp²** *m* '*sport* 1. pehar kao trofej za postignuće najboljeg rezultata u

nekom natjecanju 2. natjecanje za takav trofej 3. sustav natjecanja u kojem se igra na ispadanje'

VRH (2015): **kùp¹** *im m* '1. velika količina čega na jednom mjestu 2. mnoštvo ljudi skupljeni na jednom mjestu bez svrhe i vidljiva razloga'; **kùp²** *im m* '1. ŠP a. pehar koji se dobiva za pobjedu u kojemu športskom natjecanju b. natjecanje za istoimeni pehar 2. poslastica od voća i sladoleda'

I u jednome i u drugome rječniku natuknice su dosta iscrpno objašnjene, ali VRH i Anićev rječnik razlikuju su u dva značenja. Anić kod leksema *kup²* bilježi značenje „sustav natjecanja u kojem se igra na ispadanje“ koje se ne spominje u VRH-u. Jednako tako, VRH bilježi značenje „poslastica od voća i sladoleda“ koje se ne spominje u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **léća¹** *ž 'bot.* mahunarka hranjivoga ploda bogatog bjelančevinom'; **léća²** *ž '1. fiz.* prozirni materijal s jednom ili dvije konkavne ili konveksne plohe postavljene tako da se svjetlost može fokusirati na željeni položaj 2. *anat.* prozirni dio oka kroz koji se projicira vidna slika'

VRH (2015): **léća¹** *im ž '1. <jd> a. BOT* mahunarka iz porodice leptirnjača, ima hranjiv plod bogat bjelančevinom (obična leća *Ervum lens*, por. *Papilionaceae*); b. *KULIN* jelo od kuhanoga zrna istoimene biljke'; **léća²** *im ž '1. ANAT* dio oka kroz koji se projicira vidna slika 2. *FIZ* prozirno (stakleno, plastično itd.) optičko tijelo omeđeno dvjema konkavnim ili konveksnim plohama, mijenja zakrivljenost valne fronte tako da se svjetlost može fokusirati na željeni položaj (dio naočala i različitih optičkih instrumenata) 3. optičko pomagalo od plastične tvari koje se stavlja u oko kako bi se ispravio ili poboljšao vid 4. objektiv'

VRH donosi iscrpnija objašnjenja natuknica te još dva značenja kod leksema *leća²*: „optičko pomagalo od plastične tvari koje se stavlja u oko kako bi se ispravio ili poboljšao vid“, i „objektiv“, koji se ne spominju u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **lěš¹** *m* 'truplo' **lěš²** *m* 'ono što ostaje od izgaranja u visokoj peći'

VRH (2015): **lěš¹** *im m* '1. mrtvo tijelo čovjeka – *PREN* 2. mrtvo tijelo životinje'; **lěš²** *im m* 'ono što ostaje od izgaranja u visokoj peći'

Značenja ova dva leksema u oba rječnika gotovo su jednaka. VRH donosi još preneseno značenje kod leksema *leš¹*: „*PREN* 2. mrtvo tijelo životinje“, koje se ne

spominje u Anićevu rječniku. Međutim, Anić definira leksem *leš¹* kao „truplo“, što može biti truplo i životinje i čovjeka.

Anić (2007): **liš¹** *m* '1. *bot.* organ viših biljaka kojim one dišu 2. *anat.* stražnji dio potkoljenice 3. dvije stranice u bilježnici ili knjizi 4. isprava u obliku lista papira 5. novine 6. *kulin.* razvučeno tijesto' **liš²** *m* 'morska riba plosnata tijela'

VRH (2015): **liš¹** *im m* '1. *BOT* vegetativni zeleni plosnati organ biljaka stablašice koji stvara organske tvari s pomoću fotosinteze i isparavanja vodene pare 2. tanak komad čega 3. komad papira (dvije stranice) u bilježnici ili knjizi 4. isprava kojom se što potvrđuje ili dokazuje (obično ispisana na listu papira) 5. redovito tiskano glasilo 6. *ZOOL* svaka morska riba plosnatica iz porodice listovki, oblije gubice nego u drugih pripadnika roda (najpoznatiji predstavnik je *Solea vulgaris*, por. *Soleidae*) 7. *ZAST* pismo'; **liš²** *im m* 'ANAT stražnji dio potkoljenice ispunjen mišićnim tkivom'

Zanimljivo je da i jedan i drugi rječnik leksem *liš* smještaju kao homonimni par, a ne kao polisemni leksem. Dvojbeno je ako je ovaj leksem nastao od dva etimona ili od jednoga, ali svakako možemo pronaći semantičku vezu zbog koje bi se leksem *liš* mogao smatrati polisemnim leksemom (tanak kao list).

Anić (2007): **lûg¹** *m* 'šumica, gaj' **lûg²** *m* '1. pepeo 2. voda u kojoj je prokuhan pepeo'

VRH (2015): **lûg¹** *im m* 'mlada šuma'; **lûg²** *im m* '1. prah koji ostaje kad što izgori 2. voda u kojoj je prokuhan pepeo 3. *POLJ* bolest vinove loze (*Uncinulaa necator*)'

I u ovome primjeru vidi se da su primjeri gotovo jednaki, ali VRH donosi još jedno značenje leksema *lug²*: „bolest vinove loze“, koje se ne spominje u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **nalòžiti¹** (što) *svrš.* 'učiniti da što gori' **nalòžiti²** *svrš.* 'narediti, zapovjediti'

VRH (2015): **nalòžiti¹** *gl svr* 'I. <rijel> izdati nalog II. <neprjel> zatražiti da se što provede'; **nalòžiti²** *gl svr* '1. pripremiti kakav ogrjev i zapaliti ga 2. zapaliti vatru u čemu'

U ovome primjeru značenje leksema *naložiti¹* u Anićevu rječniku odgovara značenju leksema *naložiti²* u VRH-u. Također, VRH ponovno donosi više značenja kod

leksema *naložiti*². „Pripremiti kakav ogrjev i zapaliti ga“, kao značenje ne spominje se u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **nàpasti**¹ *svrš.* '(koga, što) ugroziti koga fizički ili verbalno'; **nàpasti**² *svrš.* '*rij. razg.* pasti u većoj količini i zadržati se kao sloj na tlu'

VRH (2015): **nàpasti**¹ *gl svr* '1. fizički ugroziti koga ili što 2. uputiti oštru kritiku, osporiti čiju čast, stručnost, podobnost, vrijednosti i sl. 3. izvršiti oružani napad na neprijateljski vojni ili civilni položaj'; **nàpasti**² *gl svr* 'I. <*prijel*> izvesti stoku na pašnjak II. se <*povr*> nahraniti se pasući'

U ovome primjeru Anić pojednostavljuje definicije leksema *napasti*¹ u jednu rečenicu: „ugroziti koga fizički ili verbalno“, dok VRH definicije odvađa u 3 zasebna značenja: „1. fizički ugroziti koga ili što 2. uputiti oštru kritiku, osporiti čiju čast, stručnost, podobnost, vrijednosti i sl. 3. izvršiti oružani napad na neprijateljski vojni ili civilni položaj“. Također, kod leksema *napasti*² dodaje povratni oblik glagola u značenju „nahraniti se pasući“.

Anić (2007): **pòp**¹ *m 'razg.* svjetovni svećenik, katolički ili pravoslavni'; **pòp**² *m 'glazb. razg.* popularna komercijalna glazbena produkcija, različita od narodne ili specijaliziranih oblika poput rocka, jazza i sl.'

VRH (2015): **pòp**¹ *im m* '1. *CRKV* pravoslavni i grkokatolički svećenik 2. *POV* katolički svećenik koji se u bogoslužju služio knjigama na glagoljici 3. *RAZG* svećenik 4. *ZOOL* drozd'; **pòp**² *im m* '1. *GLAZB* vrsta popularne lake glazbe 2. kao prvi dio polusloženice označuje da se što odnosi na popularnu glazbu, umjetnost, modu, itd. – *PROŠ'*

Ovdje također VRH unosi još neka značenja leksema. Primjerice, kod leksema *pop*² unosi i značenje leksema kao prvog dijela polusloženice, a Anić ga uopće ne spominje. Jednako tako, kod leksema *pop*¹ unosi značenje „drozd“ koje se ne spominje kod Anića.

Anić (2007): **pòvesti**¹ (koga) *svrš.* 'uzeti koga sa sobom i otići'; **pòvesti**² (koga) *svrš.* 'uzeti koga u prijevozno sredstvo i odvesti'

VRH (2015): **pòvesti**¹ *gl svr* '1. vodeći uzeti sa sobom 2. učiniti prvi korak u čemu 3. doći u prednost u kakvu natjecanju ili igri'; **pòvesti**² *gl svr* 'I. <*prijel*> vozeći uzeti sa sobom II. se <*povr*> krenuti nekim prijevoznim sredstvom'

Kod leksema *povesti*² Anić jednom rečenicom definira natuknicu: „uzeti koga u prijevozno sredstvo i odvesti“, dok VRH razdvaja ta dva značenja: „I. vozeći se uzeti sa sobom“, i „II. krenuti nekim prijevoznim sredstvom“.

Anić (2007): **přhūt**¹ ž 'ljuske izumrlih dijelova površinske kože, osobito na glavi'; **přhūt**² ž 'naglo polijetanje ptice (uz lepet krila)'

VRH (2015): **přhūt**¹ *im* ž 'ljuske odumrlih dijelova površinske kože, osobito na glavi'; **přhūt**² *im* ž 'naglo polijetanje ptica (uz lepet krila), čas kad ptica prhne'

I jedan i drugi rječnik slažu se oko značenja ovih leksema. Jedina razlika je to što VRH nadodaje još jednu rečenicu uz značenje leksema *prhut*²: „čas kad ptica prhne“.

Anić (2007): **prijédlog**¹ *m* 'izloženo mišljenje, preporuka da se što učini, kako da se što riješi'; **prijédlog**² *m* '*gram.* nepromjenjiva riječ koja se nalazi ispred imenskih riječi i iskazuje različite odnose u rečenici'

VRH (2015): **prijédlog**¹ *im m* '*GRAM* nepromjenjiva riječ koja upravlja oblikom imenske riječi uz koju stoji i iskazuje različite odnose (mjesni, vremenski, uzročni, načinski itd.)'; **prijédlog**² *im m* '1. izloženo mišljenje, preporuka da se što učini, da se donese kakva odluka 2. *PRAV* čin kojim se pokreće donošenje pravne odluke određenoga sadržaja'

U ovome primjeru značenje leksema *prijedlog*¹ kod Anića slaže se sa značenjem leksema *prijedlog*² u VRH-u. Osim toga, VRH donosi još jedno značenje leksema *prijedlog*²: „čin kojim se pokreće donošenje pravne odluke.“

Anić (2007): **ràniti**¹ (koga, što, se) *svrš.* '1. (koga, što, se) nanijeti tjelesnu ozljedu, napraviti ranu 2. (koga) *pren.* nanijeti duševnu bol'; **ràniti**² *nesvrš.* 'rano ustajati'

VRH (2015): **ràniti**¹ *gl svr* 'I. <*prijel*> 1. nanijeti komu tjelesnu ozljedu, napraviti ranu; 2. oštetiti čime, nagrditi, uništiti; 3. *PREN* a. nanijeti komu duševnu bol, učiniti komu što našao, povrijediti koga čime; b. učiniti ranjivim, djelovati nepovoljno na koga ili što, narušiti stabilnost koga ili čega II. se <*povr*> nanijeti sebi tjelesnu ozljedu'; **ràniti**² *gl nesvr* '1. rano ustajati 2. uvijek dolaziti ili kretati rano, prije od dogovorenoga ili očekivanoga vremena 3. ubrzati s čime, požurivati što'.

Na prvi pogled može se primijetiti kako je VRH u ovome slučaju iscrpnije zapisao značenja leksema, a ujedno i nadodao pojedina. Sukladno tome, leksem *raniti*¹ u Anićevu rječniku sadrži dva značenja, a u VRH-u čak pet. Leksem *raniti*¹ u Anićevu rječniku sadrži jedno značenje, a u VRH-u tri značenja.

Anić (2007): **ràzvesti**¹ (koga, što, se) *svrš.* '1. učiniti razgranatim, u više oblika i ravnina 2. (se) *pravn.* rastaviti (se) od supružnika, prekinuti bračnu vezu, raskinuti brak' **ràzvesti**² (koga, što) *svrš.* 'razvoziti'

VRH (2015): **ràzvesti**¹ *gl svr* 'I. <*prijel*> 1. vodeći odvesti na različita mjesta; 2. vodeći razgranati u više oblika i ravnina; 3. rastaviti II. se <*povr*> razvrgnuti bračnu zajednicu'; **ràzvesti**² *gl svr* 'I. <*prijel*> (koga, što) vozeći odvesti na različita mjesta'

U ovome primjeru leksem *razvesti*¹ ima jedno značenje više u VRH-u nego u Anićevu rječniku, dok leksemi *razvesti*² imaju jednaka značenja u oba rječnika.

Anić (2007): **restaurácija**¹ ž 'ponovno uspostavljanje ili obnavljanje čega što je bilo uništeno ili je propalo'; **restaurácija**² ž 'veći ugostiteljski objekt u kome se poslužuju obroci, ručak i večera'

VRH (2015): **restaurácija**¹ *im ž* '1. ponovno uspostavljanje čega što je bilo uništeno ili je propalo; 2. *POL* a. ponovno uspostavljanje kakva društvenoga poretka; b. ponovna vladavina svrgnute dinastija; 3. *LJK* popravak ili obnavljanje starih građevina, spomenika kulture, obrtničkih predmeta i umjetničkih djela'; **restaurácija**² *im ž* 'uređeni prostor u kojemu se poslužuju različita jela'

U ovome primjeru VRH donosi još tri značenja leksema *restauracija*¹: „ponovno uspostavljanje kakva društvenoga poretka; ponovna vladavina svrgnute dinastije; popravak ili obnavljanje starih građevina, spomenika kulture, obrtničkih predmeta i umjetničkih djela“. Ova značenja ne spominju se u Anićevu rječniku, iako bi se moglo odnositi na njegovo značenje: „ponovno uspostavljanje ili obnavljanje čega što je bilo uništeno ili je propalo“. Jednako značenje pronalazimo i u VRH-u. Jednaka značenja imaju i leksemi *restauracija*².

Anić (2007): **svàstika**¹ ž '*etnol.* ženina sestra'; **svàstika**² ž '1. *ideol. pov.* kukasti križ, simbol njemačkog nacionalsocijalističkog pokreta 2. izvorno, simbol Sunca u nekim drevnim kulturama'

VRH (2015): **svàstika**¹ *im ž* 'svast'; **svàstika**² *im ž* 'POV 1. znak u obliku jednakokratnog križa s krajevima savijenim pod pravim kutom, jedan od hinduskih religioznih znakova (simbolizira Sunce i plodnost); 2. simbol njemačkoga nacionalsocijalističkog pokreta'

I VRH i Anićev rječnik imaju jednak broj značenja, ali VRH je ipak iscrpniji. VRH donosi i opis svastike, dok u Aniću samo stoji da je svastika simbol.

Anić (2007): **tòčiti**¹ (što) *nesvrš.* 'lijevati što iz veće količine ili većeg spremnika u manjim količinama i mjerama' **tòčiti**² (što) *nesvrš.* '1. izjedati, rastakati 2. tokariti'

VRH (2015): **tòčiti**¹ *gl nesvr* '<prijel>' (što) 1. činiti da tekućina teče, nalijevati obično iz čega većega u što manje; 2. prodavati piće u točionici'; **tòčiti**² *gl nesvr* '<prijel>' (što) glođući dupsti ili bušiti'

VRH i Anić slažu se oko leksema *točiti*¹, ali VRH još nadodaje jedno značenje: „prodavati piće u točionici“. Ne slažu se u potpunosti oko leksema *točiti*² koji u Anićevu rječniku znači: „1. izjedati, rastakati 2. tokariti“, a u VRH-u: „glođući dupsti ili bušiti što“.

Anić (2007): **třknuti**¹ (kamo, do čega) *svrš.* 'na kratko otići do nekog mjesta, otići na brzinu, obaviti na brzinu'; **třknuti**² (koga, što) *svrš.* 'udariti u prolazu'

VRH (2015): **třknuti**¹ *gl svr* '<neprijel>' otići na brzinu što baviti, nakratko otići ili doći'; **třknuti**² *gl svr* '<prijel>' (koga, što) RAZG udariti u prolazu, jače okrznuti ili gurnuti'

Ovo je primjer gdje se i jedan i drugi rječnik slažu oko leksema. Leksemi *trknuti*¹ i *trknuti*² slažu se u značenju i u jednome i u drugome rječniku.

Anić (2007): **tüş**¹ *m* '1. vodena boja od čađi i pigmenata 2. *lik.* tehnika crtanja pomoću tuša'; **tüş**² *m* 'kupaonički uređaj za pranje jakim mlazovima vode'

VRH (2015): **tüş**¹ *im m* '1. a. posebna vrsta crnila koje se uglavnom upotrebljava u tehničkome crtanju; b. tehnika crtanja s pomoću istoimenog crnila – METON crtež u istoimenoj tehnici; 2. GLAZB kratak svečani glazbeni pozdrav, obično ga izvedu puhački instrumenti i udaraljke; 3. ŠP a. u hrvanju dodir borca lopaticama o prostirku, što određuje trenutak poraza; b. u mačevanju ubod u tijelo protivnika'; **tüş**² *im m* '1. naprava za pranje tijela jakim i tankim mlazovima vode; 2. <neskl> kao prvi dio polusloženice'

Ovdje se vidi koliko je VRH iscrpan u definiranju natuknica. Leksem *tuš*¹ ima tri značenja u VRH-u koja su veoma precizno definirana, a leksem *tuš*² ima još nadodano značenje kao dio polusloženice.

Anić (2007): **tuširati**¹ (koga, što) *nesvrš.* 'crtati ili iscrtavati tušem (obično tehnički nacrt ili kakav drugi crtež olovkom)'; **tuširati**² (se) *nesvrš.* 'prati (se) ispod tuša'

VRH (2015): **tuširati**¹ *gl nesvr* '<prijel> (koga, što) 1. nacrtati/crtati tušem; 2. <svr> ŠP u hrvanju oboriti protivnika na tlo, izvesti tuš'; **tuširati**² *gl nesvr* 'I. <prijel> prati ispod tuša II. se <povr> prati se ispod tuša'

Kod leksema *tuširati*¹ i *tuširati*² primjećuje se po još jedno značenje natuknice u VRH-u.

Anić (2007): **ùvesti**¹ (što, se) *svrš.* '1. (što) a. vozeći dovesti u neki prostor b. unijeti stranu robu u svoju zemlju, na domaće tržište 2. (se) vozeći se ući'; **ùvesti**² (koga, što) *svrš.* '1. vodeći učiniti da uđe u određen prostor 2. dovesti, primiti u neku sredinu, uključiti koga u neku zajednicu 3. uputiti, posvetiti (koga u što) 4. *admin.* unijeti u knjige, dokumente 5. uvući konac u iglu 6. namjestiti, provesti neke uređaje 7. učiniti da se što primi, da se počne upotrebljavati, da postane običaj, praksa'

VRH (2015): **ùvesti**¹ *gl svr* '<prijel> (koga, što) 1. vodeći koga dospjeti u kakav prostor; 2. uvodeći provesti, primijeniti; 3. dati komu savjet ili pouku u čemu; 4. uvodeći postaviti što čega nije bilo; 5. pridružiti koga ili što kakvoj cjelini ili zajednici; 6. *ADMIN* upisati, ubilježiti'; **ùvesti**² *gl svr* '<prijel> (što) 1. vozeći dopremiti u kakav prostor; 2. *GOSP* unijeti u svoju državu robu iz strane države, kupiti robu ili usluge od strane države'

U ovome primjeru Anićev leksem *uvesti*¹ odgovara leksemu *uvesti*² u VRH-u. Ovi leksemi slažu se i u značenju. Anićev leksem *uvesti*² sadrži sedam značenja, dok u VRH-u leksem *uvesti*¹ sadrži šest značenja pa možemo reći da je Anić u ovom slučaju iscrpniji.

Anić (2007): **vršiti**¹ (što) *nesvrš.* 'činiti, obavljati, izvoditi neku radnju, posao, zadatak'; **vršiti**² (što) *nesvrš.* 'agr. izdvajati zrnje od klasja'

VRH (2015): **vršiti**¹ *gl nesvr* 'I. <prijel> RAZG obavljati; II. se <povr> provoditi se'; **vršiti**² *gl nesvr* '<prijel> (što) odvajati zrnje od zreloga žitnog klasja, slame i pljeve mlaćenjem, gaženjem s pomoću stoke i vijanjem te vršalicom'

U ovome primjeru značenja se podudaraju u oba rječnika. Jedina razlika je to što VRH iscrpnije i opširnije definira lekseme.

Valja spomenuti homonime *bol¹* i *bol²* koje se razlikuju u rodu:

Anić (2007): **bol¹** *m* 'osjet tjelesne patnje i trpljenja'; **bol²** *ž* 'osjećaj duhovne patnje i trpljenja'

VRH (2015): **bol¹** *im m* 'osjet tjelesne patnje i trpljenja kao posljedica ozljede ili bolesti'; **bol²** *im ž* 'osjećaj duševne patnje i trpljenja kao posljedica neispunjenih želja ili nenadoknativa gubitka koga ili čega'

Iako se ovi homonimi razlikuju u rodu, njihova značenja ne razlikuju se između dva rječnika, ali VRH ih opširnije opisuje.

5.2. Nepravi homonimi

Osim pravih, Anićev rječnik sadrži i 37 nepravih homonima. Riječ je o leksemima koji pripadaju različitim vrstama riječi, a istovjetna im je usmena i/ili pisana forma (prema Samardžija, 1989): *blizu¹* i *blizu²*; *da¹* i *da²*; *do¹* i *do²*; *dobro¹* i *dobro²*; *dolje¹* i *dolje²*; *dopodne¹* i *dopodne²*; *eno¹* i *eno²*; *gol¹* i *gol²*; *hajde¹* i *hajde²*; *kos¹* i *kos²*; *kadar¹*, *kadar²* i *kadar³*; *mjesto¹* i *mjesto²*; *nikakav¹* i *nikakav²*; *ništa¹*, *ništa²* i *ništa³*; *oko¹*, *oko²* i *oko³*; *osim¹* i *osim²*; *pod¹* i *pod²*; *ponešto¹* i *ponešto²*; *poslije¹* i *poslije²*; *pošto¹* i *pošto²*; *prije¹* i *prije²*; *put¹*, *put²* i *put³*; *rujan¹* i *rujan²*; *slatko¹* i *slatko²*; *spor¹* i *spor²*; *stop¹* i *stop²*; *sučelice¹* i *sučelice²*; *širo¹* i *širo²*; *što¹* i *što²*; *tik¹* i *tik²*; *uzduž¹* i *uzduž²*; *već¹* i *već²*; *zlo¹* i *zlo²*; *ravan¹* i *ravan²*; *tek¹* i *tek²*; *zbilja¹* i *zbilja²*; *zelen¹* i *zelen²*; *kod¹* i *kod²*. Najviše je homonima između promjenjivih i nepromjenjivih vrsta riječi, i to između imenica i priloga te imenica i prijedloga:

Anić (2007): **dô¹** *prij* 'označava 1. mjesto u čijoj se neposrednoj blizini završava kretanje 2. neposrednu blizinu'; **dô²** *pril* '1. izuzimanje 2. približnost 3. uzrok'

VRH (2015): **do¹** *prij* '1. označuje mjesto svršetka kretanja ili prostiranja, 2. označuje vrijeme svršetka glagolske radnje prije čega ili istodobno s čim, 3. označuje granicu čega, stupanj do kojega je izvršena glagolska radnja, 4. označuje neposrednu blizinu, 5. označuje predmet interesa u modalnoj bezličnoj porabi s imenskom riječju u genitivu, 6. označuje da se što izuzima iz čega, 7. označuje da je što obuhvaćeno, uključeno u što, 8. u svezi'; **do²** *pril* 'označuje 1. približnost, 2. uzrok, 3. izuzimanje, 4. pleonazam'; **dô³** *im m* 'GLAZB prvi solmizacijski slog'

U ovome primjeru može se vidjeti da VRH uvrštava još jedan homonimni leksem *dô*³. Također, zanimljivo je što VRH uopće ne bilježi prozodijska obilježja na leksemima *do*¹ i *do*² koji su po vrsti riječi prijedlog i prilog.

Anić (2007): **dòbro**¹ *sr* '1. posjed 2. kulturno i materijalno blago 3. dobrobit'; **dòbro**² *pril.* 'kako treba'

VRH (2015): **dòbro**¹ *im s* '1. nepokretna imovina u čijem vlasništvu, 2. ono što je korisno za koga, što čini napredak, 3. a. duhovno i materijalno bogatstvo, dostignuće, b. *FIL* vrhovna etička vrijednost, svrha ljudskoga moralnog odnošenja, 4. ukupnost svega što je dobro, korisno, pogodno, što se cijeni, voli, za čim se teži'; **dòbro**² *pril* '1.a. na dobar, zadovoljavajući način, onako kako treba; b. utemeljeno i logično, 2. u skladu s moralnom i društvenom normom, umjesno, 3. tako da donosi korist, 4.a. označuje intenzitet, stupanj, količinu; b. podosta, prilično, 5. u dobroj formi, zdravo, 6. ugodno, 7. na početku rečenice izriče a. suglasnost, da, neka bude; b. ljutnju i prijatnju, obično udvojeno; c. utvrđivanje neke činjenice'

Na prvi pogled može se primijetiti da je VRH puno opsežnije opisao i jedan i drugi leksem. Leksem *dobro*² u VRH-u sadrži čak sedam značenja, dok u Anićevu rječniku sadrži samo jedno.

Anić (2007): **mjèsto**¹ *sr* '1. ograničeni dio prostora na kojem se što odvija 2. prostor gdje se može što smjestiti 3. služba, posao, namještenje 4. grad, gradić, trgovište i sl.'; **mjèsto**² *prij.* 'umjesto, namjesto'

VRH (2015): **mjèsto**¹ *im m* '1. prostor na kojemu se tko ili što nalazi, gdje se što događa ili gdje se što može smjestiti, 2. a. položaj u redoslijedu; b. točka, pozicija na kakvoj površini, 3. a. kraj, selo ili grad; b. naseobina koja nema značajke ni grada ni sela, 4. *RAZG* položaj koji se dobiva sklapanjem ugovora o radnom odnosu; radno mjesto, 5. dio, trenutak u kakvu djelu koji se po čemu ističe'; **mjèsto**² *prij* 'kazuje da se tko ili što zamjenjuje kime ili čime'

U ovome primjeru leksemi *mjesto*² podudaraju se u značenjima u rječnicima. Međutim, leksem *mjesto*¹ puno iscrpnije je objašnjen u VRH-u.

Anić (2007): **nīšta**¹ *zam.* 'nijedan predmet, stvar, pojava ili događaj'; **nīšta**² *pril.* 'nikako, nimalo'; **nīšta**³ *sr* 'ono što nema vrijednosti ili značenja'

VRH (2015): **nīšta¹** '*zam* 1. (neodređena) označuje isključivanje svake stvari, pojave ili događaja, 2. <u im. službi> ono što je bez vrijednosti'; **nīšta² pril** '1. ni malo od svega što je moguće, 2. ni u maloj mjeri'

Ovo je zanimljiv primjer jer se vidi da Anić sadrži tri leksema *ništa*, a VRH sadrži samo homonimni par. Međutim, ako se uspoređuju značenja, možemo primijetiti da se značenja podudaraju.

Anić (2007): **òko¹ sr** '*anat.* organ vida čovjeka i nekih životinja'; **òko² prij.** 'izriče 1. a. obuhvaćanje s vanjske površine sa svih strana b. kružni pravac kretanja 2. uzrok, razlog, zbog, povodom, u povodu, s(a) 3. u vezi s(a), u odnosu na'; **òko³ pril.** 'uz brojeve označava približnu količinu, veličinu ili vremensku vrijednost'

VRH (2015): **òko¹ im s** '1. ANAT organ vida smješten u šupljini na prednjem dijelu glave, 2. a. u pril. svezama, 3. *BOT* biljka iz porodice glavočika, 4. a. otvor na ribarskoj mreži; b. okrugla sara nalik na oko (npr. na paunovu peru, leptirovu krilu, pastrvi, vezu, itd) c. pup; d. otvor na prstenu u koji se umeće kamen; e. *GEOGR* podvodni izvor'; **òko² pril** 'označuje da je količina, mjera ili vrijednost slobodno procijenjena' **òko³ prij** '1. označuje da se tko ili što nalazi ili kreće tako da je u središtu kretanja, 2. označuje obuhvaćanje s vanjske površine sa svih strana, 3. označuje da se što zbiva približno u koje vrijeme, približno kad i što drugo, 4. označuje da je što uzrok kakve radnje, najčešće negativne, 5. označuje krug poslova vezanih za koga ili što'

U ovome primjeru, Anićev leksem *òko²* odgovara leksemu *òko³* u VRH-u. VRH sva tri leksema veoma iscrpno opisuje za razliku od Anića. Također, nadodaje još značenja svim leksemima.

Anić (2007): **pòd¹ prij.** '1. (s A) izriče a. kretanje prema dolje, naniže, s donje strane čega b. mjesto, prostor, pod kojim se što stavlja 2. (s I) označava a. mjesto, prostor, osobu kojoj se s donje strane tko/što nalazi ili se što događa, zbiva b. stanje u kojem se nalazi tko c. mjesto na podnožju i sl. gdje se tko/što nalazi ili se što događa d. način, narav, karakter vršenja radnje'; **pòd² m** 'donja, obično vodoravna površina prostorije po kojoj se hoda 2. *pren.* ravna površina terena'

VRH (2015): **pòd¹ im m** '1. vodoravna površina prostorije po kojoj se hoda, 2. kat, 3. *PREN* ravna površina terena'; **pod² prij** '1.a. označuje da tko ili što dopijeva s donje strane čega; b. označuje da se što zbiva kratko prije čega, 2. a. označuje da se

tko ili što nalazi ili kreće s donje strane ili na donjoj strani čega; b. označuje da se što odvija u određenim okolnostima'

Leksem *pod*¹ u Anićevu rječniku odgovara značenju leksema *pod*² u VRH-u. Leksemi *pod*² (Anić) i *pod*¹ (VRH) u potpunosti se značenjski podudaraju, a leksem *pod*¹ je iscrpnije opisan u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **pūt**¹ *m* 1. a. utaban i utrt dio zemlje koji služi za pronalaženje i kretanje b. prostor po kome se ili kroz koji se odvija kretanje i javni promet 2. a. veza s dalekim krajevima b. cesta 3. način, sredstvo, mogućnost da se dođe do čega 4. (obično *mn*) *anat.* organ u obliku kanala kojim se vrši kakva fiziološka funkcija 5. odlazak i boravak izvan svog mjesta 6. smjer kretanja, aktivnosti, razvitka itd. 7. putanja, staza, trag koji se konstruira, zamišlja ili predočuje kao kretanje nekog tijela i sl.'; **pūt**² *pril. čest.* '1. u vezi s pridjevima, rednim brojevima i pokaznim zamjenicama pokazuje poredak u nizu drugih radnji ili zbivanja 2. u vezi s glavnim brojevima, većim od jedan, i s drugim riječima za količinu pokazuje ponavljanje radnje 3. (-put) s brojevima od 1 do 4 kaže jednostrukost, dvostrukost, trostrukost ili četverostrukost 4. (puta) *mat.* pri računskoj radnji množenja pokazuje s kolikim se brojem množi'; **pūt**³ *ž* 'boja kože'

VRH (2015): **pūt**¹ *im m* '1. dugi i uski uređeni dio tla kojim se prolazi, 2. prostor po kojemu se ili kojim se odvija kretanje i javni promet, 3. *PREN* a. smjer kretanja; b. način, sredstvo, mogućnost da se dođe do čega, 4. odlazak iz mjesta u mjesto s određenom svrhom, kretanje različitim prijevoznim sredstvom izvan mjesta stalnoga boravka, 5. *PREN* a. proces stjecanja čega; b. povijesni razvoj, tijek, 6. <mn> *ANAT* skup organa u tijelu u obliku kanala s određenom fiziološkom funkcijom'; **pūt**² *im ž* '1. boja kože, 2. ljudsko tijelo sa svim osjetilnim svojstvima, 3. putenost'; **pūt**³ *prij* 'označuje smjer kretanja'; **pūt**⁴ *čest* 'označuje ponavljanje kakve radnje, događaja itd.'

Iako VRH uvodi još jedan homonimni leksem, Anić veoma iscrpno i opširno opisuje lekseme. VRH-ov leksem *put*⁴ značenjem se podudara s drugim značenjem leksema *put*².

Anić (2007): **slätko**¹ *sr* '1. dio obroka, ono čime se zasлади 2. voće kuhano u šećeru'; **slätko**² *pril.* 'sa slašću, s uživanjem'

VRH (2015): **slätko**¹ *pril* '1. sa slašću, s uživanjem, 2. *PREN* a. privlačno, zgodno; b. umiljato'; **slätkō**² *im s* '1. ono što je na jelovniku i što po običaju u potpunom

obroku dolazi na kraju, ono čime se zasladi (kolač, sladoled, voćna salata), 2. voće kuhano u šećeru posebnim postupkom'

Značenje leksema *slatko*¹ Aničeva rječnika odgovara značenju leksema *slatko*² u VRH-u. Značenja su gotovo jednaka, ali VRH ipak iscrpnije opisuje lekseme.

Anić (2007): **tik**¹ *pril.* 'posve blizu onoga što se u rečenici nalazi iza prijedloga *do, uz*'; **tik**² *m* 'psih. grčevit trzaj mišića koji se ponavlja bez udjela volje'

VRH (2015): **tik**¹ *im m* 'BOT drvo tropskih indonezijskih monsunskih šuma iz porodice usnatica, može narasti do 40 m, upotrebljava se za gradnju brodova, mostova i proizvodnju namještaja; indijski hrast'; **tik**² *im m* 'PAT nevoljni i nesvjestan grčevit trzaj mišića koji se ponavlja u pravilnim razmacima'; **tik**³ *pril* 'posve blizu (onoga što se nalazi iza prijedloga *do, uz*)'

U ovome primjeru VRH donosi još jedan homonimni leksem *tik*¹ koji označava „drvo tropskih indonezijskih monsunskih šuma“.

Anić (2007): **zlò**¹ *sr*'1. loš, ružan čin, ružno djelo, loša djela, 2. nevolja, nesreća'; **zlò**² *pril.* 'kako ne treba, kako ne valja'

VRH (2015): **zlò**¹ *im m* '1. ukupnost svega što je prožeto zlim namjerama, što se protivi općeprihvaćenim moralnim vrijednostima, 2. velika neprilika, nevolja, 3. TEOL ono što je protiv čovjeka i prirode i iz čega se razvija odbijanje, neprihvatanje, zaziranje i gađenje; u kršćanstvu shvaćeno kao čin Sotone'; **zlò**² *pril* 'kako ne treba, kako ne valja'

Leksemi *zlo*² u potpunosti se značenjski slažu u oba rječnika, dok je leksem *zlo*¹ veoma iscrpno objašnjen u VRH-u.

Osim imenica, homonimni parovi su zamjenice i prilozi te imenice i uzvik:

Anić (2007): **pònešto**¹ *zam* '(neodređena) neki predmet, tu i tamo nešto'; **pònešto**² *pril.* 'pomalo, tu i tamo, nešto malo'

VRH (2015): **pònešto**¹ *zam* '(neodređena) označuje što nepoznato i rijetko, malo što, rijetko što, tu i tamo nešto': **pònešto**² *pril* 'nešto malo, vrlo malo'

U ovome primjeru primjećuje se da se značenja podudaraju u jednome i u drugome rječniku.

Anić (2007): **stöp¹** *m* 'tehn. tipka za zaustavljanje na video i audiouređajima, strojevima ili u računalnim programima'; **stöp²** *uzv.* 'žarg. U značenju stani! dosta!'

VRH (2015): **stöp¹** *im m* '1. a. prometni znak kojim se nalaže zaustavljanje b. <neskl> kao prvi dio u polusloženicama, 2. *HIST* u telegrafiji riječ koja stoji umjesto točke, za jasno odvajanje riječi, 3. *TEHN* tipka za zaustavljanje neke radnje na video- i audiouređajima, strojevima ili u računalnim programima'; **stöp²** *usk* 'izriče zahtjev da se što zaustavi odnosno da se prekine s čim'

U ovome primjeru primjećuje se da je VRH veoma iscrpno definirao leksem *stop¹* dok Anić koristi samo jedno značenje za opisati isti leksem.

Anić (2007): **štö¹** *zam.* '1. (upitna) a. riječ kojom se pita za neživo, kojom se postavlja pitanje o čemu neživom b. riječ kojom se traži odgovor za uzrok čemu, zbog čega c. iskazuje neizravno pitanje 2. (odnosna) izriče odnosno značenje 3. (neodređena) iskazuje što neodređeno'; **štö²** *pril.* '1. izriče količinu 2. ispred komparativa izriče najveću mjeru'; **štö³** *vezn.* '(uzročni) iskazuje uzrok u rečenicama'

VRH (2015): **štö¹** *zam* 'A. 1. (upitna) a. (neobilježena s obzirom na obilježje pojedinačno/opće i s obzirom na obilježje ljudsko/neljudsko) postavlja upit; b. traži obavijesti o djelomično poznatim osobama; c. traži uzročno značenje; d. ima usklično značenje; 2. *RAZG* u svezama; 3. (neodređena) označuje nepoznato, bilo što, ma što; 4. (odnosna) <u vez. službi> u zavisnosloženim odnosnim rečenicama B. (sklonidbeni relativizator) uvodi odnosne surečenice 1. (češće) restriktivne (odredbene) surečenice (dolazi uz korelative, obično zamjeničke, koji ne moraju biti izraženi: ovo, to, nešto, sve, ono, išta, ništa, štošta, koješta) odnosi na ponajprije na 3.1.: 2. (rjeđe) nerestriktivne surečenice (ne odnosi se na imeničnu riječ nego na sadržaj cijele glavne surečenice); 3. (uz komparativ priloga) a. ističe značenje riječi uz koju stoji; 4. *RAZG* u pril. svezama (u raznim dijaloškim situacijama)'; **štö²** *vez* 'A. 1. (odnosni) uvodi odredbene (restriktivne) odnosne surečenice (tada uz njega obvezatno dolaze nenaglašeni oblici osobnih zamjenica; može se upotrijebiti za sva tri roda, za jedninu i množinu, za živo i neživo; ne može se upotrijebiti uz prijedloge); 2. (izrični) a. uvodi zavisno upitne surečenice; b. veže zavisno usklične surečenice; c. uvodi načinske surečenice; 3. (uzročni) uvodi uzročne surečenice kojima obilježuju značenje izvjesnosti, istinitosti, faktivnosti; 4. (vremenski) uvodi vremenske surečenice B. u svezama: 1. u svezama; 2. u svezi'; **štö³** *pril* '1. izriče količinu, 2. izriče neodređeno malu količinu, 3. izriče neodređenost, 4. ispred komparativa izriče najveću mjeru'

U ovome primjeru vidi se koliko je zapravo VRH detaljan, iscrpan i opširan. VRH definira leksem *što*¹ i *što*² u značenju veznika i zamjenice te donosi značenje za svaku zamjenicu ili veznik posebno.

Drugi po količini nepravi homonimni parovi su između nepromjenjivih vrsta riječi, ali najviše između priloga i prijedloga:

Anić (2007): **blízu**¹ *pril* '1. na maloj udaljenosti jedno od drugoga, na malom razmaku, u blizini 2. skoro, gotovo'; **blízu**² *prij* 'u velikoj blizini koga ili čega'

VRH (2015): **blízu**¹ *pril* '1. (prostorno) a. označuje da je tko ili što na maloj udaljenosti; b. *PREN* izražava da je tko komu veoma blizak; 2. (vremenski) izražava da će što skoro biti, za malo vremena; 3. *RAZG* izražava da je što ima približnu vrijednost'; **blízu**² *prij* '1. na maloj prostornoj udaljenosti od koga ili čega; 2. označuje da se tko ili što kreće ili zbiva u blizini koga ili čega; 3. označuje vremensku blizinu čega; 4. *PREN* označuje skorašnji završetak čega'

VRH ponovno donosi više značenja leksemima *blizu*¹ i *blizu*². Za razliku od VRH-a, Anić za leksem *blizu*¹ donosi dva značenja, a za leksem *blizu*² samo jedan.

Anić (2007): **dã**¹ *vezn.* '1. (namjerni) izriče namjeru radnje glavne rečenice 2. (izrični) izriče pobliže tumačenje glavne rečenice 3. (pogodbeni) izriče uvjet koji nije ispunjen ili se ne može ispuniti'; **dã**² *čest.* '1. u samostalnoj upotrebi znači odobravanje ili potvrđivanje 2. u dijaloškoj situaciji prije posljednje ponovljene riječi sugovornika [A: *To je lijepo* B: *Da lijepo* a. itekako lijepo, još kako lijepo b. izražava sumnju u značenju on kaže, ali nije i sl.] 3. za isticanje i sl. 4. za povezivanje teksta u prisjećanju ili sažimanju izrečenoga i neizrečenoga 5. s prezentom zamjenjuje infinitiv uz glagolsku radnju za koju poticaj dolazi iz subjekta

VRH (2015): **dã**¹ *vez* 'A. u zavisno složenim rečenicama: 1. (namjerni) izriče namjeru da se ostvari radnja glavne rečenice a. s prezentom; b. s perfektom; c. s kondicionalom sadašnjim; d. s futurom (rijetko); 2. (posljedični) iskazuje posljedicu radnje glavne rečenice; 3. (pogodbeni) izriče uvjet u zavisnoj rečenici za ostvarenje pogodbe a. koji bi se mogao ispuniti; b. koji se ne može ispuniti; c. sa suprotnim veznikom „a“ u vezničkom izrazu „a da“ naglašava se izricanje uvjeta ili izostanak očekivane radnje; 4. (dopusni) iskazuje pomišljeni uvjet, a ne i zbiljski i ispunjen; 5. (izrični) a. izriče pobliže tumačenje glavne rečenice; b. s česticom „li“ uvodi neizravno upitne rečenice; c. služi za pretvaranje upravnog govora u neupravni; 6. (uzročni)

iskazuje uzročni odnos glavne i zavisne rečenice; 7. (vremenski) izriče vremenski odnos glavne i zavisne rečenice; 8. (odnosni) iskazuje pridruživanje glavnoj rečenici; 9. služi za uvođenje a. predikatnih rečenica; b. atributnih rečenica; B. u nezavisnosloženim rečenicama: (suprotni) povezuje surečenice; C. u svezama'; **dă² pril** 'služi za isticanje'; **dă³ čest** '1. (potvrđna) a. izriče potvrđan, jсни odgovor na pitanje; b. potvrđuje vlastite ili tuđe izjave; c. izriče odobravanje; d. izriče iznenadno prisjećanje onoga što se umalo zaboravilo; e. naglašava sadržaj riječi sugovornika; 2. (upitna) a. izriče čuđenje, sumnju ili protivljenje sadržano u obliku pitanja; b. s prezentom izriče spremnost, ponudu; c. pojačava upitnu česticu „zar“ čime se naglašava očekivanje niječnoga odgovora ili odbijanja sadržaja pitanja; 3. (zahtjevna) s perfektom izriče zahtjev ili zapovijed; 4. (željna) iskazuje želju; 5. (modalna) s česticom „ni“ pojačava negaciju; 6. (usklična) a. pojačava tvrdnju; b. ističe što'

I u ovome primjeru vidi se kako VRH iscrpno definira svaku vrstu veznika ili čestice koju leksem *da* označava. Također, uvodi i značenje leksema *da* kao priloga koji služi za isticanje.

Anić (2007): **dölje¹ pril** 'niže od neke ravnine'; **dölje² uzv.** 'negodovanje prema kome na položaju ili na vlasti (sa željom da se smijeni i sl.)'

VRH (2015): **dölje¹ pril** 'izražava kretanje ili smjer naniže, upravljeno k zemlji, položaj ili mjesto na nižem dijelu ili ispod čega drugog, na dnu'; **dölje² usk** '1. iskazuje otpor, negodovanje, želju da što prestane, da se tko smijeni, 2. iskazuje zapovijed ili upozorenje'

VRH se slaže s Anićevim definiranjem leksema *dolje¹*, ali ga na iscrpniji način definira. Također, nadodaje još jedno značenje leksemu *dolje²*.

Anić (2007): **ëno¹ čest.** '(prezentativ) ukazuje na što ili pokazuje na što ili koga dalje od onoga tko govori i onoga komu se govori'; **ëno² uzv.** 'iskazuje čuđenje ili blagi prijekor'

VRH (2015): **ëno¹ usk** 'iskazuje čuđenje ili blagi prijekor, čak i nestrpljenje'; **ëno² čest** 'pokazuje na ono što je udaljeno od onoga koji govori, tj. pokazuje na ono ili onoga što nije blizu ni govorniku ni sugovorniku'

U ovome primjeru značenja se podudaraju u oba rječnika, ali značenje leksema *eno¹* kod Anića podudara se s leksemom *eno²* u VRH-u.

Anić (2007): **hàjde¹** *uzv.* '1. za poticanje, daj!, Idi!, (h)ajte 2. ističe imperativ glagola ketanja'; **hàjde²** *čest.* '1. riječ za dopuštanje prethodne tvrdnje govornika 2. a. riječ za čuđenje nad tvrdnjom sugovornika b. (nakon opisa neke situacije) u značenju pokušaj, da te vidim kako ćeš'

VRH (2015): **hàjde¹** *usk* 'služi za poticanje'; **hàjde²** *čest* '1. služi za dopuštanje prethodne tvrdnje govornika, 2. služi za čuđenje nad tvrdnjom sugovornika'

U ovome primjeru primjećuje se kako je Anić ovoga puta iscrpnije definirao lekseme. I jednom i drugom leksemu značenja se podudaraju, ali Anić unosi više elemenata u definiranju natuknica.

Anić (2007): **pòslije¹** *prij.* '1. po svršetku čega, odmah za kim ili čim u vremenskom smislu 2. *pren.* označuje ono što je nakon čega u prostoru, redosljed u po važnosti i sl., pod njim, do njega (odmah)'; **pòslije²** *pril.* 'u nekom vremenu u budućnosti u odnosu na nešto prije'

VRH (2015): **pòslije¹** *pril* 'u vrijeme koje slijedi nakon čega'; **pòslije²** *prij* 'označuje da što slijedi odmah za čim'

Kao i u prethodnome primjeru, i u ovome se može primijetiti kako Anić iscrpnije definira lekseme. VRH koristi samo jedno značenje kako bi opisao lekseme dok Anić koristi više značenja.

Anić (2007): **pòšto¹** *vezn.* '1. (vremenski) riječ koja izriče da se radnja glavne rečenice događa poslije radnje zavisne vremenske rečenice 2. (uzročni) *razg.* riječ koja izriče uzrok radnje glavne rečenice'; **pòšto²** *pril.* 'razg. po koju cijenu, po kojoj cijeni, po koliko, koliko (stoji)'

VRH (2015): **pòšto¹** *vez* '(vremensk) u zavisnosloženoj rečenici izriče da se radnja zavisne surečenice zbiva neposredno prije radnje glavne surečenice'; **pòšto²** *pril* 'RAZG po koju cijenu, po kojoj cijeni, po koliko, koliko (stoji)'

Iako na prvi pogled izgleda da su značenja ova leksema u oba rječnika jednaka, Anić ipak nudi jedno značenje više kod leksema *pošto¹*.

Anić (2007): **prijē¹** *prij.* '(s G) izriče 1. da se što događa u vremenu ranije od onoga što znači riječ na koju se odnosi 2. da je tko po redu ispred drugoga 3. da je od događaja o kojem se govori proteklo vrijeme označeno imenskom riječju'; **prijē²** *pril.* '1.

a. u prošlosti, ranije b. izriče neodređenu prošlost c. dosad, odsad 2. brže (prema drugomu) 3. a. više b. radije'

VRH (2015): **prije¹** *pril* '1. u proteklim, prošlim vremenima, 2. u svezi'; **prije²** *prij* 'označuje da što prethodi čemu a. označuje neodređenu prošlost prema nekoj radnji, zbivanju ili stanju, b. izražava neodređenu prošlost prema drugoj prošlosti, c. određuje vremenski određenu prošlost prema sadašnjosti'

I u ovome primjeru Anić donosi više značenja leksema, dok VRH donosi manje, ali ih iscrpnije objašnjava lekseme.

Anić (2007): **süčelicē¹** *pril*. 'nasuprot, licem jedan prema drugome'; **süčelicē²** *prij*. 'nasuprot'

VRH (2015): **süčelicē¹** *pril* 'jedan prema drugomu'; **süčelicē²** *prij* 'označuje da je tko ili što okrenut licem ili prednjom stranom prema drugomu'

U ovome primjeru primjećuje se kako se značenja leksema podudaraju iako su u VRH-u iscrpnije opisani.

Anić (2007): **šírom¹** *pril*. '1. tako da se sasvim otvori ili raširi ono što ima krila 2. bez reda, kojekako, nesređeno, razbacano'; **šírom²** *prij*. 'bez određena smjera u prostoru'

VRH (2015): **šírom¹** *pril* '1. tako da se otvori ili raširi dokraja, čitavom širinom, 2. po cijeloj širini, 3. bez ikakva reda'; **šírom²** *prij* '1. bez određena smjera u prostoru, bez početka ili kraja kretati se, obuhvatiti, proširiti itd. na čemu ili po čemu što je velik, određen (definiran) prostor, 2. po cijelome prostoru'

VRH ovoga puta donosi više značenja za lekseme te ih kao i do sada veoma iscrpno objašnjava.

Anić (2007): **üzdüž¹** *pril*. 'po dužini, dužinom'; **üzdüž²** *prij*. 'duž'

VRH (2015): **üzdüž¹** *pril* 'po dužini'; **üzdüž²** *prij* 'označuje da se što proteže dužinom čega'

U ovome primjeru značenja se podudaraju, ali VRH iscrpnije opisuje leksem *uzduž²*.

Anić (2007): **věć¹** *vezn.* (suprotni) riječ koja vezuje rečenicu, ili dio rečenice, koja ima sadržaj oprečan onome što je u rečeno u prethodnoj rečenici'; **věć²** *pril.* (čest.)

'(za vrijeme) 1. poslije, s vremenom 2. izriče da se nešto dogodilo prije nego što se očekivalo 3. ističe gotovost zbivanja ili radnje'

VRH (2015): **věć¹** *pril* '1. iskazuje da se što zbililo prije, gotovost zbivanja ili radnje, 2. prije očekivanja, 3. prije ili poslije, jednom u budućnosti, 4. s vremenom i nekako, 5. nakon nekog vremena, 6. izriče iščekivanje da se što prije dogodi, želja da se čekanje okonča, 7. naglašuje značenje izraza kojemu prethodi ili na čijemu se kraju nalazi'; **věć²** *vez* '1. povezuje surečenice u nezavisnosloženoj suprotnoj rečenici izričući suprotnost niječne rečenice, 2. u svezi'

Anićev leksem *već¹* značenjski odgovara leksemu *već²* u VRH-u. VRH donosi čak sedam značenja leksema *već¹* dok Anić donosi samo tri.

Najrjeđi homonimni parovi su oni između promjenjivih vrsta riječi:

Anić (2007): **gôl¹** *prid*. '1. koji nema na sebi odjeće 2. koji je bez onoga čime je prirodno pokriven ili obrastao'; **gôl²** *m* '*sport razg.* 1. vrata 2. pogodak postignut ubacivanjem lopte u protivnička vrata'

VRH (2015): **gôl¹** *prid* '1. koji nema na sebi odjeću, koji nije odjeven, 2. koji nije dovoljno odjeven, koji je razgolićen, 3. koji je bez onoga čime je prirodno pokriven ili obrastao, koji je ogolio, 4. koji je bez omotača, koji nije izoliran, 5. *POGR* koji je bez potrebne primjese ili dodatka ili bitnoga svojstva vrijednosti, koji je neukrašen, jednostavan, 6. *PREN* koji je prazan, koji je bez ičega'; **gôl²** *im m* '*ŠP* 1. konstrukcija sastavljena od dviju vratnica, prječke i mreže, dio športskoga igrališta za određeni šport (npr. nogomet, rukomet, hokej, vaterpolo) kroz koji mora proći lopta ili pločica (pak) da bi se postigao zgoditak, 2. *METON* zgoditak 3. *<neskl>* kao prvi dio polusloženica'

Neupitno je da VRH donosi više značenja i jednoga i drugoga leksema. Ujedno donosi i puno iscrpnije definicije leksema za razliku od Anićeva rječnika

Anić (2007): **kôs¹** *m* '*zool.* ptica pjevica, mužjak crne boje i žutog kljuna'; **kôs²** *prid*. 'koji je nagnut, koji je pod kutom prema vodoravnoj osnovici (za razliku od uspravan)'

VRH (2015): **kôs¹** *im m* '*ZOOL* ptica pjevica iz porodice drozdova koja pripada redu vrapčarki, mužjak je obično crn i žuta kljuna, a ženka smeđa i crna kljuna'; **kôs²** *prid* 'koji nije ni vodoravan ni uspravan'

U ovome primjeru značenja leksema se podudaraju. Međutim, leksem *kos*¹ iscrpnije je opisan u VRH-u dok je leksem *kos*² iscrpnije opisan u Anićeve rječniku.

Anić (2007): **rûjan**¹ *prid.* 'knjiš. koji je žućkastocrven, riđast, rumenkast'; **rûjan**² *m* 'deveti mjesec u godini'

VRH (2015): **rûjan**¹ *prid* 'KNJIŠ koji je boje ruja'; **rûjan**² *im m* 'deveti mjesec u godini'

Značenja se podudaraju kod leksema *rujan*¹ i *rujan*² u rječnicima.

Anić (2007): **spör**¹ *m* '1. razmirica, prepirka, nesuglasica, sukob 2. *pravn.* sudski postupak u kome se odlučuje o nekoj spornoj stvari'; **spör**² *prid.* '1. kojem je potrebno mnogo vremena da što učini ili da prevali kakvu udaljenost 2. *pren.* koji vrlo teško shvaća ili uopće ne shvaća'

VRH (2015): **spör**¹ *im m* '1. oštar razgovor između dvije ili više osoba u kojemu svatko brani svoje mišljenje ili interes, 2. *PRAV* postupak koji se vodi pred sudom između stranaka u sukobu'; **spör**² *prid* '1. kojem je potrebno mnogo vremena da prevali kakvu udaljenost, 2. koji se odvija ili događa u dužem razdoblju, 3. koji se ostvaruje postupno ili malo-pomalo, 4. koji kasni u pokazivanju vremena, 5. koji vrlo teško shvaća ili uopće ne shvaća, 6. koji je vrlo slab, sa malim učinkom'

Leksem *spor*¹ iz Anićeve rječnika u potpunosti se podudara s leksemom *spor*¹ iz VRH-a. Leksem *spor*² opsežniji je u VRH-u te sadrži više značenja nego u Anićeve rječniku.

Anić (2007): **kádar**¹ *m* 'kvalificirana radna snaga'; **kádar**² *m* 'film. prizor na filmskoj traci što ga kamera snima od stavljanja u pogon do zaustavljanja'; **kádar**³ *prid.* 'reg. koji može što učiniti, koji je sposoban za što, koji je u stanju'

VRH (2015): **kádar**¹ *im m* '1. *POL* osobe u poduzećima i institucijama društva i vlasti koje su na određenim funkcijama ili su kandidati za njih 2. (kvalificirana) radna snaga 3. *VOJN* stalni ili pričuvni vojni sastav, vojnici na odsluženju vojnoga roka'; **kádar**² *im m* '1. četverokutno uokviren prostor koji snima filmska kamera 2. prizor koji je snimljen bez prekida rada kamere'; **kádar**³ *prid* 'sposoban'

U ovome primjeru možemo vidjeti gotovo jednaka značenja leksema *kadar*² i *kadar*³. Anićeve rječnik objašnjava leksem *kadar*² jednim značenjem: „prizor na filmskoj traci što ga kamera snima od stavljanja u pogon do zaustavljanja“, a VRH to isto

značenje dijeli na dva: „četverokutno uokviren prostor koji snima filmska kamera“, i „prizor koji je snimljen bez prekida kamere“.

I među nepravim homonimima pronalaze se primjeri gdje su određeni leksemi u Anićeve rječniku svrstani pod homonime i kao dvije različite vrste riječi, dok su u VRH-u svrstani pod polisemne lekseme i pod istom natuknicom objašnjeno je značenje leksema u određenoj službi:

Anić (2007): **dopóдне¹** *pril.* 'prije podne'; **dopóдне²** *sr* '1. vrijeme od jutra do podneva 2. *razg.* od doručka do ručka'

VRH (2015): **dopódnē** *im s skl/neskl* '1. dio dana od jutra do podneva, 2. <*u pril. službi*> u vrijeme od jutra do podneva'

U ovome primjeru svakako se vidi semantička veza prema kojoj bi ova značenja mogla biti zapisana pod istom natuknicom.

Anić (2007): **nīkakav¹** *prid.* 'pejor. koji je loš, slab, bezvrijedan, loše kvalitete'; **nīkakav²** *zam.* '(neodređena) koji određuje postojanje ili prisutnost onoga što znači imenica'

VRH (2015): **nīkakav zam** (neodređena) '1. označuje potpuno isključivanje, 2. a. označuje negativne osobine ili neželjena svojstva; b. označuje da je što pogrešno utemeljeno i nelogično; c. označuje da što nema vrijednosti, 3. (u dvostrukoj negaciji) koji je iznimno loš'

U ovome primjeru ne razaznaje se leksem *nikakav²* iz Anićeve rječnika među značenjima leksema *nikakav* u VRH-u, ali primjećuje se leksem *nikakav¹*.

Anić (2007): **òsīm¹** *prij.* '(s G) u značenju izuzimanja'; **òsīm²** *pril.* 'u značenju izuzimajući'

VRH (2015): **òsim** *prij* '1. označuje izuzimanje iz čega, iznimku od skupa, 2. označuje pridruživanje, dodavanje čemu, 3. <*u vez. službi*> u svezi'

U ovome primjeru pronalazi se značenje leksema *osim¹* među značenjima leksema *osim* u VRH-u.

5.3. Homografi

U Anićevu rječniku pronalazimo i homografe. Naime, riječi koje se isto pišu, a imaju različita prozodijska obilježja, u Anićevu rječniku zabilježene su kao dvije zasebne natuknice, a VRH ih bilježi kao homonime:

Anić (2007): **lûk** *m* '1. savijen i elastičan dio napregnut tetivom a. jednostavno oružje b. sportski rekvizit c. igračka za odapinjanje strijela 2. *mat.* dio kružnice ili druge krivulje omeđen njezinim dvjema točkama 3. *arhit.* gornji, nadsvođeni završetak otvora u zidu'; **lûk** *m* '*bot.* zeljasta biljka s lukovicom karakterističnog oštrog mirisa, s nekoliko važnih kultiviranih vrsta (npr. poriluk)'

VRH (2015): **lûk¹** *im m* '1. savitljiv i elastičan dio napregnut tetivom s pomoću kojega se odapinje strijela a. jednostavno oružje; b. športski rekvizit; c. igračka za odapinjanje strijela; 2. *MAT* dio kružnice ili druge krivulje omeđene dvjema točkama; 3. *GRAD* gornji, nadsvođeni završetak otvora u zidu ili između stupova'; **lûk²** *im m* '*BOT* 1. rod višegodišnjih zeljastih biljaka s lukovicom iz porodice lukovki karakterističnog oštrog mirisa; 2. kultivirana istoimena biljaka s okruglastom jestivom lukovicom, izvana je obavijena s nekoliko smečkastožutih, bijelih ili ljubičastih suhih listova; srodna je češnjaku, poriluku i vlasцу; upotrebljava se u kulinarstvu i medicini; obični ili crveni luk'

Iako VRH homografe ne odvađa, već ih bilježi kao homonime, veoma ih detaljno opisuje pa se tako može vidjeti dva iscrpna značenja leksema *luk²* dok je leksem *lûk* u Aniću opisan samo jednim značenjem. Leksem *lûk* značenjski je jednak leksemu *luk¹*.

Anić (2007): **grăd** *m* '*meteor.* tuča'; **grăd** *m* '1. *pov.* srednjovjekovna utvrda koja je služila za stanovanje i obranu 2. *geogr.* veliko naseljeno mjesto u kojem je većina stanovništva zaposlena nepoljoprivrednim djelatnostima'

VRH (2015): **grăd¹** *im m* '1. *GEOGR* gusto izgrađeno veće naselje u kojemu većina zaposlenoga stanovništva radi u nepoljoprivrednim djelatnostima te pruža usluge i stanovništvu širega prostora 2. *POV* srednjovjekovna utvrda koja je služila za stanovanje i obranu, s gospodarskim zgradama i cjelovitim sustavom za dugotrajnu oružanu obranu 3. naselje posebne namjene'; **grăd²** *im m* '*MET* tuča'; **grăd³** *im m* '1. stupanj 2. *MAT* gon'

VRH nam donosi još jedan homonimni leksem *grad*³ u značenju stupnja i gona. Značenje leksema *grad*² jednak je značenju leksema *gräd*. Leksem *grad*¹ podudara se u značenju s leksemom *gräd*, veoma je iscrpno definiram

Anić (2007): **čèlo** *m* i *sr glazb.*, *razg.* 'violončelo'; **čèlo** *sr* '1. *anat.* a. dio glave čovjeka iznad očiju do ruba kose b. dio glave životinje iznad očiju 2. prednji dio zgrade

VRH (2015): **čèlo**¹ *im s* '1. a. *ANAT* dio glave čovjeka iznad očiju, a ispod kose; b. *ZOOL* kod životinja dio glave iznad očiju; 2. *PREN* a. prednji ili istaknuti dio čega; b. prvo mjesto u kakvu poretku, skupu, hijerarhiji ili nizu'; **čèlo**² *im m/s* '*GLAZB* 1. velika tambura kojoj u tamburaškom zboru pripada obično basova dionica 2. *RAZG* violončelo'; **čèlo**³ *prij* '*ZAST* izriče da se što nalazi na vrhu, iznad čega'

U ovome primjeru VRH donosi još jedan homonimni leksem u značenju da se nešto nalazi na vrhu ili iznad čega, a Anićevi homografi ne spominju ovo značenje. Neupitno je da VRH donosi iscrpnija objašnjena leksema.

Anić (2007): **víla** *ž* '*mit.* biće obdareno magičnim moćima'; **víla** *ž* '*archit.* kuća, obično veća, okružena vrtom ili parkom'

VRH (2015): **víla**¹ *im ž* '1. *MIT* izmišljeno biće, mlada i lijepa žena natprirodnih moći koja živi u šumama, gorama, vodama, moru; 2. *KNJIŠ* zamišljeno biće koje nadahnjuje umjetnike, odgovara klasičnoj muzi'; **víla**² *im ž* '*ARHIT* 1. raskošna obiteljska kuća s perivojem, najčešće u mirnijim gradskim područjima; 2. *POV* raskošan ljetnikovac, obično okružen parkom'

VRH donosi više značenja i jednome i drugome leksemu. Anić veoma jednostavno i kratko opisuje lekseme dok VRH iscrpno upisuje pojedine detalje iz značenja leksema. Primjerice, gdje vile žive ili gdje se vile nalaze i sl.

Anić (2007): **nèpròpīsān** *prid.* 'koji nije obavezan'; **nèpropisan** *prid* koji nije u skladu s propisima'

VRH (2015): **nèpròpīsān**¹ *prid* 'koji nije propisan od ovlaštene sobe'; **nèpropisan**² *prid* 'koji nije u skladu s propisima'

U ovome primjeru primjećuje se kako se značenja leksema podudaraju, iako su u jednom rječniku označeni kao homografi, a u drugome kao homonimni leksemi.

Bitno je spomenuti i lekseme *bit* i *dug*. Osim što imaju različita prozodijska obilježja, leksem *bit* se razlikuje i u rodu, a leksem *dug* u vrsti riječi:

Anić (2007): **bīt** *m* 'inform. osnovna jedinica za količinu podataka u digitalnom sustavu, osam bitova čine jedan bajt'; **bīt** *ž* '1. glavna i neodjeljiva odlika, ono što je u nekoj stvari najvažnije 2. *fil.* osnovno određenje nekog bića, ukupnost glavnih svojstava'

VRH (2015): **bīt**¹ *im ž* '1. ono što je najvažnije u čemu, glavni smisao, temeljna misao; 2. *FIL* osnovno određenje nekoga bića, ukupnost glavnih svojstava'; **bīt**² *im m* '1. *INF* osnovna jedinica za količinu informacija u digitalnom sustavu koja može imati samo binarne vrijednosti 0 ili 1, odgovara ishodu izbora između dviju jednako vjerojatnih mogućnosti (osam bitova čine jedan bajt); 2. *INT* jedinica za mjerenje količine podataka koji se prenose komunikacijskim kanalom, definirana je binarnim logaritmom od mogućih stanja sklopova'

Anić (2007): **düğ** *m* '1. ono što je posuđeno i mora se vratiti, obveza dužnika prema vjerovniku 2. *pren.* moralna obveza prema nekom višem načelu ili dobru'; **düğ** *prid.* 'koji ima ili postiže veliki razmak između početka i kraja u prostoru i vremenu'

VRH (2015): **düğ**¹ *im m* '1. a. novac ili što vrijedno što se mora vratiti; b. obveza dužnika prema vjerovniku; c. *BANK* upisan manjak na bankovnom računu kao obveza prema banci; 2. *PREN* moralna obveza ili dužnost koju tko ima prema komu ili čemu'; **düğ**² *prid* '1. koji ima veliki razmak od jednoga do drugoga kraja; 2. koji traje više nego što je potrebno ili uobičajeno; 3. koji pokriva udove ili veći dio tijela'

Anić (2007): **kōd** *m* '1. sustav znakova kojim se oblikuje poseban jezični izraz 2. ključ za tumačenje određenog sustava znakova'; **kōd** *prij.* '(s G) označuje da se što nalazi, zbiva ili je u neposrednoj blizini koga ili čega ili među kim'

VRH (2015): **kōd**¹ *im m* '1. sustav ugovorenih znakova za uspostavljanje komunikacije; 2. ugovoreno znakovlje (ključ) za tumačenje određenoga sustava znakova (obično da bi se zadržala tajnost); 3. *INF* a. skup programskih instrukcija, zapis programa u kakvu programskom jeziku; b. sustav simbola i pravila za promjenu formata podataka; c. skup simbola za reprezentaciju karaktera; 4. knjiga za kodiranje i dekodiranje poruka'; **kōd**² *prij* '1. označuje da se tko ili što nalazi u blizini koga ili čega; 2. označuje da se što zbiva u zatvorenome prostoru ili u prostoru koji pripada komu ili čemu; 3. označuje da se što zbiva iako su okolnosti nepovoljne ili da se što ne zbiva iako su okolnosti povoljne'

Kod leksema *bit*, *kod* i *dug* primjećuje se kako VRH iscrpno definira lekseme te često uvodi nekoliko značenja više kako ne bi došlo zabune oko leksema.

Anić (2007): **rávan** *prid.* '1. a. koji je bez izbočina i udubljenja, bez neravnina (o površinama) b. koji je neiskrivljen, nesavijen, koji se pruža kao pravac 2. (komu, čemu) koji je jednak (po nekoj osobini, vrijednosti i sl.), isti kao tko ili što'; **rávan** *ž* '1. *geogr.* ravna površina, ravnica, nizina 2. *mat.* ravnina 3. razina, nivo'

VRH (2015): **rávan**¹ *prid* '1. koji je posvuda iste visine; 2. koji nema izbočina ni udubina; 3. koji se od jednoga do drugoga kraja proteže najkraćim putem; 4. RAZG jednak po vrijednosti, položaju'; **rávan**² *im ž* 'KNJIŠ ravnica'

U ovome se primjeru pak vidi kako Anić donosi više značenja leksema. Također, VRH nam donosi značenje leksema *ravan*² koji označava ravnicu, a ne spominje se u Anićevu rječniku.

Anić (2007): **tèk** *m* '1. želja i potreba za jelom 2. dobar okus, svojstva onoga što je ukusno (o jelu)'; **tèk** *pril.* '1. ovaj čas, netom 2. nakon očekivanog vremena 3. vrlo malo 4. poslije (svega ili svih), nakon (svega, svih, svih pokušaja itd.)

VRH (2015): **tèk**¹ *im m* '1. želja za jelom, potreba za jelom ili uživanje u jelu; 2. dobar okus, svojstvo onoga što je ukusno (o jelu)'; **tèk**² *pril* '1. prije kratkog vremena, malo prije; 2. nakon očekivanog vremena; 3. naglašuje malu količinu čega; 4. (o čemu što nije dovoljno, onoliko što ne može biti dovoljno, što ne odgovara itd.); 5. izriče da je jedan član prema određenim svojstvima izuzima iz skupa istovrsnih članova; 6. upravo, baš'; **tèk**³ *vez* '1. u svezi; 2. izriče izuzimanje čega, ograničenu namjeru čega; 3. nakon oprječnih značenja ili korelativa oprječnoga značenja povezuje tekst ili rečenicu sa značenjem konačnog rješenja, očekivanoga ili neočekivanoga ishoda'

VRH donosi još jedan homonimni leksem koji označava leksem *tek* kao veznik. Osim još jednog homonimnog leksema, VRH donosi i iscrpnije definicije leksema. Primjerice, u Anićevu rječniku leksem *tèk* sadrži četiri značenja, a leksem *tek*² u VRH-u sadrži šest značenja.

Anić (2007): **zbìlja** *ž* '1. stvarnost, realnost 2. java, istina'; **zbìlja** *pril.* 'doista, uistinu, zaista'

VRH (2015): **zbìlja**¹ *im ž* '1. ono što uistinu postoji; 2. java'; **zbìlja**² *pril* 'izriče uvjeravanje: upravo tako, u punoj mjeri'

Ovi leksemi podudaraju se u značenju. Gotovo su jednako opisani te imaju jednak broj značenja u oba rječnika.

Anić (2007): **zèlen** *prid.* '1. koji ima boju mladog ili neuvelog lišća, trave itd. 2. a. koji nije sazrio (plod, usjev) b. *pren.* mlad, neiskus, neodrastao'; **zèlèn** *ž* '1. *ekspr.* opći dojam zelenila u prirodi 2. zeleno povrće (salata, blitva, špinat itd.) kao ukupnost 3. *bot.* biljke bez drvenastih dijelova, bez odrvenjela stabla'

VRH (2015): **zèlen**¹ *prid* '1. koji je boje trave ili mladog lišća; 2. koji nije dospio za branje; 3. *PREN* koji još nije stekao iskustvo; 4. koji je siv, sivkast (o konju); 5. <*u im. funkciji*> boja trave ili mladoga lišća'; **zèlèn**² *im ž* 'zeleno raslinje i lišće'

U ovome primjeru Anićev rječnik nudi iscrpnije definicije leksema od VRH-a. VRH nudi značenje leksema *zelen*¹ koji govori i sivoj boji konja, a to značenje ne spominje se u Anićevu rječniku. Međutim, leksem *zèlèn* u Anićevu rječniku nudi više značenja.

Anić (2007): **sùziti** *nesvrš.* 'lučiti suze'; **súziti** *svrš.* '1. (što) učiniti užim 2. (se) postati uži, uzak ili preuzak, uvući se po širini'

VRH (2015): **súziti**¹ *gl svr* 'l. <*prijel*> učiniti užim – *PREN* ograničiti, smanjiti; II. se <*povr*> postati užim, uskim ili preuskim, uvući se po širini'; **sùziti**² *gl nesvr* '<*neprijel*> 1. izlučivati suze; 2. *PREN* izlučivati sok u vrijeme vegetacije (o rezanim biljkama)'

Anić (2007): **pláviti** *nesvrš.* '1. činiti plavim 2. bojiti u plavo'; **plàviti** (što) *nesvrš.* '1. izlijevajući se iz korita poplavljavati 2. *pren.* obuzimati snažnim osjećajima'

VRH (2015): **pláviti**¹ *gl svr* '<*prijel*> (što) 1. činiti plavim, bojiti u plavo; 2. praviti u plavilu'; **plàviti**² *gl nesvr* '<*prijel*> (što) 1. obilato se izlijevati po okolnome području (o vodi); 2. izlijevati se iz korita (o tekućicama); 3. *PREN* obuzimati snažnim osjećajima'

Anić (2007): **pàsti** *nesvrš.* '1. biti na paši, hraniti se travom, djetelinom, itd. (o stoci, životinjama) 2. (koga, što) paziti na stoku na paši, voditi stoku na pašu 3. (što) jesti na paši (o stoci)'; **pàsti** *svrš.* '1. izgubiti ravnotežu zbog spoticanja, okliznuća ili udarca i vlastitom težinom naglo udariti o tlo 2. spustiti se (o atmosferskim talozima ili oborinama) na zemlju 3. poginuti u ratu, na bojnopolju 4. *pren.* sniziti se (o cijeni), izgubiti vrijednost'

VRH (2015): **pàsti**¹ *gl svr* 'l. <*neprijel*> 1. izgubiti tjelesnu ravnotežu zbog nedostatka oslonca ili gubitka ravnoteže; 2. a. spustiti se ili približiti se s visine

slobodnim padom zbog djelovanja sile teže; b. opasti; 3. a. spustiti se na zemlju (o atmosferskim talozima ili oborinama); b. prostrijeti se po zemlji, pokriti zemlju (o svjetlosti, mraku i sl.); c. spustiti se za horizont, zaći (o suncu, zvijezdama i sl.); d. nagnuti se prema čemu; 4. opušteno se i slobodno prostrijeti po čemu ; 5. *PREN* a. prestati pružati otpor, povući se iz bitke; b. izgubiti život u borbi ili okršaju; c. biti svrgnut s vlasti; d. biti osvojen (o gradu, tvrđavi i sl.); e. doći do kraja svojega postojanja; f. postati manjim ili niže vrijednim; g. biti završetak ili posljedica čega; h. biti podložnim komu ili čemu, biti slab na koga ili što; 6. zadržati se, zaustaviti se na čemu (o pogledu); 7. kao nepunoznačni glagol pojavljuje se uz imenice i može se zamijeniti punoznačnim glagolom najčešće izrazno povezanim s odgovarajućom imenicom (se); 8. *PREN* a. biti okrivljen zbog čega; b. dospjeti u kakvo stanje, u kakvu situaciju; II. <*prijel*> dobiti neprolazne ocjene, ne zadovoljiti kriterije za nastavak školovanja'; **pâsti**² *gl nesvr* '<*prijel*> (koga, što) 1. biti na paši, hraniti se travom, biljem (o stoci, životinjama); 2. voditi stoku na pašu'

U primjerima leksema *suziti*, *plaviti* i *pasti* VRH donosi nekoliko značenja više i sukladno s time iscrpnije definira ta ista značenja. Najviše do izražaja dolazi opširnost značenja leksema *pasti*¹ jer sadrži čak osam značenja leksema.

Iz ovoga istraživanja homonima uvidjeli smo da VRH donosi više značenja leksema i to čak 39 puta, od čega je devet primjera homografa, trinaest primjera nepravih homonima i sedamnaest primjera pravih homonima. VRH uvodi po još jedan homonimni leksem šesnaest puta, od čega su tri primjera nepravilni homonimi, jedan primjer homografa i dvanaest primjera pravih homonima. Pet je puta VRH određene homonime označio kao polisemne lekseme i to samo između pravih homonima. Trinaest puta značenja leksema bila su jednaka, ali u VRH-u iscrpnija: četiri puta među nepravim homonimima, a devet puta među pravim homonimima. U samo dva primjera značenja leksema bila su jednaka, ali iscrpnije opisana u Anićeve rječniku, jednom s pravim homonimima i jednom s nepravim homonimima. U samo jednome primjeru Anić nam uvodi još jedan homonimni leksem. U dvanaest primjera značenja leksema između dva rječnika bila su jednaka: pet puta kod pravih homonima, pet puta kod nepravih homonima i dva puta kod homografa. Anićeve rječnik u devet primjera sadrži više značenja leksema: dva puta kod pravih homonima, pet puta kod nepravih homonima i dva puta kod homografa.

5.4. Polisemni leksemi

Polisemija je u oba rječnika jako dobro obrađena. Objašnjenja u natuknicama su obrojčana ili označena slovom, a pojedina imaju i leksikografsku odrednicu:

Anić (2007): **gláva** *ž* '1. a. *anat.* dio tijela čovjeka i viših životinja koji sadrži mozak, usta i osjetilne organe b. gornji ili prednji dio čega 2. *pren.* taj dio tijela kao sjedište uma, razuma, pameti 3. *tehn.* a. glavni dio čega b. elektromehanički uređaj unutar nekog pogona koji služi za čitanje (ili pisanje) po mediju'

VRH (2015): **gláva** *im ž* '1. *ANAT* a. gornji dio čovjekova tijela i prednji dio tijela viših životinja u kojemu su smješteni mozak i tjelesna osjetila, dijeli se na lubanju i na lice, početni dio probavnoga i dišnoga sustava; b, gornji dio kakve strukture ili organa 2. a. onaj koji je glavni ili prvi u čemu; b. prednji dio čega 3. pojedinac bez obzira na dob i spol 4. komad kojega prehrambenog proizvoda okrugloga oblika, zaobljeni vršni dio korijena koji nosi lišće 5. gornji prošireni ili zadebljani krajnji dio čega 6. *RAZG* mjera visine rasta 7. prednja strana kovanice, strana na kojoj je slika 8. poglavlje 9. vrelo kakve tekućice 10. *TEHN* a. glavni dio čega, obično kakva stroja; b. elektromehanički uređaj unutar kakva pogona koji služi za čitanje ili pisanje po mediju 11. *PREN* a. dio tijela koji je sjedište uma, razuma, pameti; b. život'

Anić (2007): **ključ** *m* '1. predmet kojim se brava otvara i zatvara, otključava i zaključava 2. *tehn.* alat kojim se zateže matica ili vijek 3. važna točka, bitni dio nekog sustava 4. *glazb.* znak na početku crtovlja 5. način na koji se što rješava, šifra, uputa kako se što čita ili objašnjava, rješenje kako se što shvaća ili razumijeva'

VRH (2015): **ključ** *im m* '1. nazubljeni kovinski predmet kojim se otvara ili zatvara brava 2. *TEHN* alat kojim se što odvrće ili zavrće 3. *GLAZB* oznaka na početku notnoga crtovlja koja svojim oblikom i položajem određuje položaj tona u crtovlju 4. *PREN* a. uputa za rješavanje kakva problema; b. važna točka, bitan dio kakva sustava 5. a. vir, vrelo 6. zavoj rijeke i zemljište koje on obuhvaća ili naplavlja (čest naziv toponima npr. Ključ Brdovečki, Ključ na rijeci Sani i dr.) 6. sitni mjehurić zraka koji nastaje na površini vode koja vrije'

Anić (2007): **kørijēn** *m* '1. *bot.* dio biljke (obično u zemlji) kojim se učvršćuje i uzima vodu i hranjive tvari 2. *anat* dio iz kojeg izrastaju ili se prostiru neki organi 3. *mat.* rezultat korjenovanja 4. *lingv.* dio riječi koji nosi osnovno značenje i čini etimološku osnovu kakve porodice riječi u jednom ili u više jezika 5. *pren.* početak, izvor

VRH (2015): **kòrijēn** *im m* '1. *BOT* vegetativni organ, dio biljke, obično podzemni, kojim se biljka hrani, upija vodu i pričvršćuje za tlo 2. *ANAT* dio iz kojeg raste ili se grana koji organ 3. *GRAM* najmanji zajednički dio svih riječi koje pripadaju istoj tvorbenoj porodici i koji nosi osnovno leksičko značenje 4. *PREN* a. sam početak ili izvor čega; b. podrijetlo 5. *MAT* rezultat korjenovanja'

U primjeru leksema *korijen* značenja su gotovo jednaka, ali VRH nam uvodi još jedno značenje koje označava rezultat korjenovanja, a u Anićevu rječniku se ne spominje. Leksemi *glava* i *ključ* iscrpnije su opisani u VRH-u. Također, VRH donosi i nekoliko značenja leksema više za razliku od Anićeva rječnika.

Anić (2007): **pàrk** *m* '1. omeđeno, pošumljeno zemljište u gradu ili izvan grada s planski zasađenim drvoredima cvijetnjacima itd. 2. ukupni inventar vozila ili strojeva kojim raspolaže kakvo poduzeće, institucija ili država'

VRH (2015): **pàrk** *im m* '1. a. omeđena zelena površina u gradu ili izvan grada namijenjena za odmor i rekreaciju; b. <neskl/> kao prvi dio u polusloženici 2. ukupni inventar vozila ili strojeva kojim raspolaže kakvo poduzeće, institucija ili država

Zanimljiv je leksem *oštar*. Prema Raffaelli (2009: 115) leksem *oštar* pripada stabilno-dinamičkim polisemnim leksemima pa kao takav njegovo ishodišno značenje je semantičko ishodište ostalih značenjskih nijansi. Njegovo ishodišno značenje odnosi se na oštrinu nekakva predmeta, a može se i vrlo udaljiti od njega pa postoje termini poput: *oštar dojam*, *oštar glas*, *oštra slika*, *oštar um* i sl. U Anićevu rječniku ovaj leksem je svrstan kao polisem, a u VRH-u kao homonim:

Anić (2007): **òštar** *prid*. '1. koji ima tanak brid kojim dobro reže, siječe ili pili 2. koji je neugodan, hladan, izrazito težak i jak 3. koji naglo skreće, zavija 4. koji se dobro vidi 5. *pren*. koji je strog, nagao, opasan

VRH (2015): **òštar**¹ *prid* '1. koji ima tanak brid pa dobo reže, siječe ili pili 2. koji je velike snage ili jačine 3. koji je nagao, opasan, nepredvidljiv 4. koji je vrlo jak i neugodan 5. koji zvuči neugodno, prodorno 6. koji je izrazito strog 7. koji je izrazito, strogo označen 8. koji naglo zavija ili se uspinje 9. koji ima oblik šiljka 10. koji je dobro vidljivih obrisa, u kojemu se razabiru pojedinosti, koji se dobro vidi 11. koji je izrazito brz i precizan; **òštar**² *prid* '=oštro² (*òštro im m/s* 'MET blag, topao i vlažan južni vjetar na Jadranu, najčešće zapuše ljeti)

Leksem *oštar*² odnosi se na imenicu *oštro* te nije u potpunosti jasno zašto je odvojen kao homonimni par pridjevu *oštar*¹ umjesto da je nadodano tom leksemu kao još jedno značenje.

Za daljnju analizu izdvojeni su polisemni leksemi na slovo *a* iz Anićeva rječnika, a zatim su uspoređivani s VRH-om. VRH donosi iscrpnije definicije i često više definicija za određeni leksem:

Anić (2007): **àbnormālan** *prid.* '1. koji postupcima pokazuje da nije normalan 2. koji je pretjerano izražen, izvan uobičajenih vrijednosti'

VRH (2015): **àbnormālan** *prid.* '1. koji zbog neočekivanosti i neobjašnjivih razloga izaziva iznenađenje ili uznemirenje 2. koji nije u okvirima očekivanoga, predvidivoga 3. koji pokazuje anomaliju u fizičkom, psihičkom razvoju'

Anić (2007): **administrácija** *ž.* '1. a. organizacija ili odjel poduzeća u kojem ljudi obavljaju društvene, upravne i sl. poslove b. upravna i izvršna vlast, uprava 2. općenito, uredski poslovi'

VRH (2015): **administrácija** *im ž.* '1. državno upravljanje kojim se osigurava primjena zakona u skladu s vladinim odlukama; skup takvih službi i njezinih zaposlenika vođenja poslova – *METON* uprava, tajništvo 2. uredski poslovi, poslovi koji se obavljaju u neproizvodnom dijelu poduzeća – *METON* zaposlenici koji rade u istoimenom neproizvodnom dijelu poduzeća 3. *INF* upravljanje, rukovođenje kakvim sustavom'

Anić (2007): **adrèsa** *ž.* '1. ime ili naziv primatelja na pošiljci s točnom naznakom prebivališta 2. mjesto na kojem fizička ili pravna osoba živi ili radi'

VRH (2015): **adrèsa** *im ž.* '1. skup podataka o mjestu na kojemu stalno ili povremeno boravi fizička ili pravna osoba, sastoji se od imena ulice, kućnog broja, imena mjesta (grad, sela), poštanskoga broja te imena države – *PROŠ* mjesto boravka 2. naslov, natpis na službenom dopisu 3. *PRAV, POL* zajednički, po strogim pravilima oblikovan dopis kojim više potpisnika upućuje prijedloge, želje, zahtjeve i sl. visokom organu vlasti ili vladaru'

Anić (2007): **aeròbika** *ž.* '1. vježbe koje sustavno jačaju srčani i dišni sustav 2. posebne gimnastičke vježbe koje obično žene izvode uz glazbenu pratnju'

VRH (2015): **aeròbika** *im ž* 'ŠP 1. skup vježba koje sustavno jačaju srčani i dišni sustav 2. vrsta tjelovježbe koja kombinira ritmičke aerobne vježbe s istezanjem i vježbama snage, izvodi se grupno, uz glazbenu pratnju i instruktora, namijenjena je u prvome redu ženama'

Anić (2007): **àgent** *m* '1. zastupnik tvrtke ili posrednik u poslovima 2. osoba koja tajno prikuplja vojne, političke ili gospodarske podatke'

VRH (2015): **àgent** *im m* ' 1. onaj koji ima ulogu zastupanja čijih interesa (pojedince, grupe ljude, države) 2. onaj koji ima ulogu posredovanja između vlasnika, uprave i korisnika 3. *KNJIŽ, FILM* onaj koji tijekom proizvodnje ili plasmana kojega umjetničkoga djela posreduje u ime i u korist svojega klijenta 4. *DIPLOMA* onaj kojemu je vlada povjerila kakvu funkciju 5. onaj koji tajno i protupravno prikuplja vojne, političke ili gospodarske podatke za neku stranu obavještajnu službu *RAZG* onaj koji izigrava čije povjerenje, koji vara'

Anić (2007): **agrègāt** *m* '1. neka složena cjelina sastavljena od dijelova 2. tehn. sklop više strojeva u jednu cjelinu (generator itd.)'

VRH (2015): **agrègāt** *im m* '1. heterogena nakupina elemenata koji čine čvrstu cjelinu 2. *TEHN* a. sklop više strojeva u jednoj cjelini b. stroj koji služi za pokretanje kakva pogona – *PREN* onaj koji je pokretač čega 3. *KEM* skup lako razdvojivih čestica pigmenta i/ili punila koje se dodiruju rubovima ili kutovima 4. *GRAD* zrnast mineralni ili drugi sitan materijal koji pomiješan s kakvim vezivom služi za dobivanje betona 5. *GOSP* makroekonomski pokazatelj ukupne vrijednosti nacionalne gospodarske aktivnosti'

Anić (2007): **agrèsija** *ž* '1. *pol.* napad jedne države ili više država na drugu 2. nasilno ponašanje'

VRH (2015): **agrèsija** *im ž* '1. *POL, VOJN* osvajački oružani napad jedne države ili više njih na drugu državu kojim se ugrožava nezavisnost, suverenitet ili teritorijalni integritet napadnute države 2. *PREN* snažan napad na koga, grub, nasilan postupak koji okolini nanosi štetu, duševnu i moralnu povredu 3. *PSIH* agresivnost

Anić (2007): **àgresīvan** *prid* '1. nasilan, nasrtljiv 2. koji se zna nametnuti'

VRH (2015): **àgresīvan** *prid* '1. koji napada, koji traži sukob, koji je sklon napadima na drugoga *RAZG* koji se zna nametnuti 2. *MED, PSIH* koji izaziva bolove, koji pričinja fizičke ili psihičke neugodnosti 3. koji je opasan

Anić (2007): **akadèmija** *ž* '1. u nekim državama središnja institucija koja okuplja istaknute znanstvene istraživače i umjetnike 2. naziv nekih viših stručnih ili umjetničkih škola 3. svečana priredba'

VRH (2015): **akadèmija** *im ž* '1. *POV* a. naziv filozofske školu koju je osnovao starogrčki filozof Platon b. od 16. st. birano društvo znanstvenika i umjetnika 2. u nekim državama, središnja institucija koja okuplja istaknute znanstvene istraživače i umjetnike, pokreće znanstvenoistraživačke projekte i sl. 3. naziv visokih ili srednjih škola u kojima se uče umjetnosti i vještine 4. svečana priredba s predavanjima, recitacijama, koncertnim točkama i dr.'

Leksemi *abnormalan, administracija, adresa, aerobika, agent, agregat, agresija, agresivan, akademija* i *alarm* imaju više značenju u VRH-u. Na prvi pogled može se primijetiti da su natuknice dosta iscrpno i opširno definirane u VRH-u dok su u Anićevom rječniku jednostavno i ukratko objašnjene.

Anić (2007): **àlarm** *m* '1. zvučni ili svjetlosni signal koji upozorava na opasnost 2. mehanizam koji proizvodi takve zvučne ili svjetlosne signale'

VRH (2015): **alàrm** *im m* '1. poziv na uzbunu ili upozorenje na neposrednu opasnost koji se daju u obliku zvučnoga ili svjetlosnoga signala (u vojsci, vatrogasnoj službi i sl.) – *METON* a. uređaj koji proizvodi istoimene zvučne ili svjetlosne signale; b. satni mehanizam koji služi za buđenje 2. *PREN, RAZG* upozorenje'

U ovome primjeru može se primijetiti promjena naglaska. Naime, Anićev rječnik leksem *alarm* naglašava kratkouzlaznim naglaskom na prvome slogu dok VRH naglašava leksem *alarm* s istim naglaskom, ali na drugome slogu. Također, u drugom objašnjenju natuknice u VRH-u, autori navode na leksem *upozorenje*. Ako provjerimo objašnjenje leksema *upozorenje*, može se primijetiti da upućuje na leksem *alarm*:

VRH (2015): **upozorénje** *im* s 'skretanje čije pozornosti na što → *alarm*'

Anić (2007): **àlbūm** *m* '1. uvezena knjiga u koju se lijepo ili umeću fotografije, razglednice, poštanske marke itd. 2. (+ potenc.) a. zbirka onoga što je snimljeno na

gramofonskoj ploči, kaseti ili CD-u b. više gramofonskih ploča, kasete ili CD-a koji se prodaju zajedno'

VRH (2015): **àlbūm** *im m* '1. uvezena knjiga koja ima listove predviđene za lijepljenje ili umetanje fotografija, razglednica, poštanskih maraka itd. 2. zbirka glazbenih djela na nosaču zvuka, glazbeno izdanje s više skladbi 3. spomenar 4. *POV* a. u antičkom Rimu bijela ploča za ispisivanje važnih događaja, imena senatora i sl. b. u srednjem vijeku knjiga za privatne bilješke'

VRH donosi više značenja leksema *album*. Značenja leksema „spomenar“ i „ploča za ispisivanje u antičkom Rimu“ ne spominju se u Anićeve rječniku.

Anić (2007): **àlegòrija** *ž* '1. opis, pripovijedanje koje se služi proširenom metaforom da bi izrazilo opću ili apstraktnu ideju 2. simbolizirana slika neke ideje predočena likovnim sredstvima (kostur s kosom kao alegorija smrti)'

VRH (2015): **àlegòrija** *im ž* '1. *KNJIŽ* stilska figura kojom autor pripovijeda i metaforički prikazuje ideju ili kakve apstraktne kategorije s pomoću konkretnih likova i slika – *METON*, *KNJIŽ*, *LIK* umjetničko djelo koje je izgrađeno na osnovi istoimene stilske figure (obično se takvo djelo može čitati na dva načina: doslovno i preneseno) 2. *LIK* predmet, lik ili skupina likova na slici, crtežu itd. koji simboliziraju kakvu pojavu ili misao'

U ovome primjeru značenja se podudaraju, ali VRH opisuje lekseme veoma iscrpno kako ne bi došlo do zabune.

Anić (2007): **àlga** *ž* '1. *RAZG*. morska trava 2. (*mn*) *bot.* skupni naziv za sve niže biljke koje sadrže klorofil uz još neke pigmente'

VRH (2015): **àlga** *im ž* '*BIOL* 1. *<mn>* a. široka skupina od jednostaničnih do višestaničnih organizama nalik na biljke, pripadaju carstvu protista i prokariota, imaju sposobnost fotosinteze te žive u vodenome ili vlažnome okruženju; b. veliko i raznoliko podcarstvo protista (*Algae Phycophyta*); c. pripadnice podcarstva protista, organizmi koji nisu životinje, biljke ni gljive (*Protista*); d. pripadnice podcarstva prokariota, stanična živa bića jednostavne građe koja imaju staničnu stijenku i membranu, ali nemaju staničnu jezgru (*Procaryota*) 2. *RAZG* morska trava'

VRH donosi veoma iscrpna značenja leksema *alga*. Opisuje njihov izgled, podcarstvo, njihove sposobnosti i sl., dok Anić samo u jednoj rečenici opisuje leksem: „skupni naziv za sve niže biljke koje sadrže klorofil uz još neke pigmente“.

Anić (2007): **àlkohol** *m* '1. bezbojna, zapaljiva i hlapiva tekućina 2. *pren.* alkoholno piće (npr. vino, rakija, pivo)'

VRH (2015): **àlkohol** *im m* '1. *KEM* bezbojna, zapaljiva i hlapljiva tekućina, pripada organskim spojevima koji sadrže hidroksilnu skupinu vezanu za ugljik 2. alkoholni element u alkoholnim pićima – *METON*, *RAZG* alkoholno piće (npr. vino, rakija, pivo)'

Anić (2007): **àlūzija** *ž* '1. iskaz kojim se posredno, pomoću čega drugog, upozorava na nešto što se izričito ne spominje 2. *jez. knjiž.* stilska figura u kojoj se smisao izriče neizravno pomoću poznatog pojma'

VRH (2015): **alūzija** *im ž* '1. način da se potakne ideja o kojoj osobi, stvari ili pojavi, a da ih se izričito ne spomene – *METON* riječ, govor koji se služi takvim načinom 2. *KNJIŽ* pjesnička figura u kojoj se misao izriče posredno, obično upućujući na podudarnu situaciju, događaj, osobu ili tekst i to obično iz povijesti, mitologije, književnosti, politike i religija'

Osim iscrpnije definicije natuknice, u ovome primjeru mogu se primijetiti i različita prozodijska obilježja. Anićev rječnik bilježi kratkouzlazni naglasak na prvome slogu uz zanaglasnu dužinu na drugome slogu, dok VRH bilježi dugouzlazni naglasak na drugome slogu. Također, leksemima *alkohol* i *aluzija* značenja se podudaraju u rječnicima, ali VRH donosi iscrpnije definicije značenja.

Anić (2007): **alternatīva** *ž* '1. jedna od dviju mogućnosti kao izbor 2. pokret koji se razlikuje od službenih i općeprihvaćenih stavova'

VRH (2015): **alternatīva** *im ž* '1. <*jd*> jedna od dviju mogućnosti, mogućnost drugog izbora 2. a. drugi način izražavanja, djelovanje, liječenja itd. prema ustaljenom, službenom ili akademskom načinu b. pokret koji se razlikuje od službenih i općeprihvatnih stavova 3. *GLAZB* niskoprofitna produkcija, glazba sklona eksperimentu'

Anić (2007): **amàtēr** *m* '1. onaj koji što radi iz ljubavi, zabave, kome to nije profesorijska, opr. profesionalac 2. *pejor.* nestručnjak'

VRH (2015): **amàtēr** *im m* '1. onaj koji se bavi poslom za koji nema redovitu naobrazbu i nije stručno osposobljen (obično iz vlastitoga zadovoljstva i bez namjere stjecanja materijalne koristi) onaj koji njeguje neku umjetnost iz osobnoga užitka 2. *POGR* onaj koji što radi površno, neodgovorno i loše'

Anić (2007): **ambijent** *m* '1. ukupnost predmeta u nekoj sredini (namještaj, slike i sl.) sin. okruženje 2. atmosfera koja vlada u nekoj sredini'

VRH (2015): **ambijent** *im m* '1. prostor ili vrijeme u kojem se tko nalazi ili što zbiva 2. skup društvenih, kulturnih i moralnih okolnosti u kojem se tko nalazi, radi, živi 3. uređenje kakva prostora i atmosfera koju on stvara'

Anić (2007): **amortizácija** *ž* '1. *ekon.* smanjivanje vrijednosti investirane imovine zbog njezine upotrebe ili propadanja 2. ublažavanje snage udarca (pri kretanju vozila, u tučnjavi)'

VRH (2015): **amortizácija** *im ž* (čega) '1. *FIN* proces postepenog umanjenja duga kroz plaćanje u ratama uvećanim za pripadajuće kamate 2. *ADMIN* regulirano otpisivanje vrijednosti investirane imovine, smanjenje vrijednosti koje dolazi uporabom onaj dio osnovnih sredstava za koji se smatra da je fizički ili ekonomski potrošen 3. *GOSP* ostvarena dobit u visini uloženog kapitala u proizvodnju ili u neko slično poduzetništvo 4. *PRAV* a. postupak poništenja mjenice na zahtjev vlasnika (ako je izgubljena) b. gašenje vrijednosti vrijednosnoga papira 5. ublažavanje posljedice čega'

Anić (2007): **amortizírati** *dv.* '1. (što) ublažiti/ublažavati (npr. udarce) 2. (se) isplatiti se, prihodima pokriti/pokrivati uloženi novac'

VRH (2015): **amortizírati** (se) *gl dv* 'l. <*prijel*> 1. postupno isplatiti/ isplaćivati; 2. ublažiti/ublažavati, smanjiti/smanjivati jakost čega – *PREN*; 3. *PRAV* proglasiti/proglašavati bezvrijednim vrijednosni papir II. se <*povr*> ostvariti dobit u visini vrijednosti uloženoga kapitala'

Anić (2007): **amplitúda** *ž* '1. *fiz.* najveća udaljenost tijela koja se njiše od položaja ravnoteže (npr. Klatna) 2. raspon između dvije krajnje vrijednosti'

VRH (2015): **amplitúda** *im ž* '1. *FIZ* najveći otklon od srednje vrijednosti veličine kojom se opisuje val ili titranje, vrijednost se izražava u istim mjernim jedinicama kojim se izražava i vrijednost te fizikalne veličine – *PROŠ* razlika između najviše i najniže vrijednosti veličine čega – *PREN* 2. *ASTRON* udaljenost na horizontu između izlaska i

zalaska Sunca 3. ŠP u hrvanju putanja po kojoj se kreće tijelo protivnika nakon izvedenoga bacanja i na osnovi koje se dodjeljuje napadaču 1 – 3 boda'

Anić (2007): **análi** *m pl. tantum* '1. spisi u kojima se događaji opisuju, bilježe po vremenskom slijedu sin. godišnjaci, ljetopisi 2. *pren.* cjelokupna povijesna memorija nekog društva'

VRH (2015): **análi** *im m pl t* '1. *POV* a. zapisi o najvažnijim povijesnim događajima što ih je u antičkom Rimu za svaku godinu bilježio; b. srednjovjekovna književno-povijesna vrsta, pisali su je obično redovnici u samostanima 2. spisi u kojima se događaji opisuju, bilježe po vremenskom slijedu - *METON* cjelokupna povijesna memorija kojega društva'

Anić (2007): **analíza** *ž* '1. *log.* raščlanjivanje cjeline ne nastavne elemente sin. raščlamba 2. *kem.* skup operacija kojima se istražuje sastav neke smjese ili tvari'

VRH (2015): **analíza** *im ž* '1. traženje veze, uzroka i posljedice i izvođenje zaključka s pomoću rastavljanja, raščlanjivanja čega cjelovitoga na sastavne elemente 2. rastavljanje, raščlanjivanje cjelovitoga ili kompleksnoga sustava na njegove sastavne dijelove kako bi se dobili podatci o strukturi, sastavu i dr. 3. u terminološkim svezama 4. *PSIH* psihoanaliza (2)'

Prilikom pretraživanja leksema *psihoanaliza* primjetno je da se nigdje ne spominje prvotni leksem *analiza*:

VRH (2015): **psihoanalíza** *im ž* '2. znanstveni postupak i terapijske metode u psihologiji i psihijatriji temeljene na psihoanalitičkoj teoriji'

Leksemi *alternativa*, *ambijent*, *amortizacija*, *amortizirati*, *amplituda* i *analiza* u VRH-u sadrže više značenja nego u Anićevu rječniku. Leksemi *amater* i *anali* značenjski se ne razlikuju u rječnicima, ali VRH donosi iscrpnije definicije leksema.

Anić (2007): **autorizácija** *ž* '1. postupak kojim autor, nakon provjere, priznaje tekst kao svoj 2. postupak kojim se dobiva pravo da se što proglasi svojim i steknu prava koja iz toga proizlaze'

VRH (2015): **autorizácija** *im ž* '1. pravna suglasnost koja se kome daje za/na što 2. postupak kojim onaj čije su riječi bilježene, nakon provjere, priznaje tekst kao svoj 3. postupak kojim se dobiva pravo da se što proglasi svojim i steknu prava koja iz toga proizlaze (izum, djelo itd.) 4. *INF* stjecanje prava korištenja sustava i podataka

pohranjenih na njemu, što se obično potvrđuje šifrom ili pinom (o računalima ili računalnoj mreži na kojoj ima više korisnika, o bankomatima itd.) 5. *GOSP* postupak kojim se područni distributer ovlašćuje za tržišno predstavljanje, zastupanje kakvog proizvođača i pravo korištenja njegova logotipa'

Anić (2007): **atmosféra** ž '1. *meteor.* plinoviti omotač Zemlje i drugih nebeskih tijela 2. *pren.* situacija i okolnosti na nekom mjestu'

VRH (2015): **atmosféra** *im* ž '1. a. *GEOGR* plinski omotač Zemlje b. *ASTRON* plinski omotač oko kojega nebeskog tijela 2. *PROŠ* zrak koji udišemo u kakvu okruženju, mjestu 3. *PREN* psihološki osjećaj koji se stvar, doživljava u određenom ambijentu, u posebnim okolnostima 4. *FIZ* izvansustavna jedinica za tlak'

Anić (2007): **asocijácija** ž '1. združivanje, spajanje, vezivanje 2. *term.* udruga, udruživanje'

VRH (2015): **asocijácija** *im* ž '1. skup osoba koje su se udružile zbog zajedničkoga interesa, cilja – *PROŠ* organizacija nastala takvim udruživanjem 2. *PSIH* u svijesti povezivanje jedne pojave s drugom, jednoga pojma s drugim 3. *BOT* zajednica biljnih vrsta na određenoj površini koje žive zajedno zbog potrebe za sličnim ili istim ekološkim prilikama 4. *ZOOL* povezivanje životinja u zajednice (jato, stado, čopor) 5. *FIZ, KEM* spajanje molekula u složenije čestice 6. *ASTRON* grupacija gravitacijski slabo povezanih mladih zvijezda nastalih iz zajedničkoga međuzvezdanog oblaka plina'

Leksemi *autorizacija, atmosfera* i *asocijacija* iscrpnije su opisani u VRH-u, a sukladno tome imaju i više značenja leksema.

Mogu se uvidjeti primjeri gdje su Anićevi polisemni leksemi označeni kao natuknica sa samo jednim objašnjenjem u VRH-u:

Anić (2007): **ambàsador** *m* '1. veleposlanik 2. *publ.* osoba s trenutnom ili povremenom misijom'

VRH (2015): **ambasádor** *im m* 'veleposlanik'

I u jednome i u drugome rječniku vidimo da nas natuknice navode na leksem *veleposlanik*:

Anić (2007): **veleposlànĭk** *m* '*neol. služb.* najviši diplomatski predstavnik u stranoj zemlji *sin.* ambasador'

VRH (2015): **veleposlànĭk** *im m* 'šef diplomatske misije najvišeg razreda po Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima; najviši predstavnik države šiljateljice u državi primateljici → ambasador'

Sukladno tome, i u jednome i u drugome rječniku vidljivo da ukazuje na prvotni leksem *ambasador*.

Anić (2007): **àgrār** *m* '1. ukupnost odnosa zemlje kao posjeda i predmeta obrađivanja, ukupnost odnosa u poljoprivredi i poljodjelstvu 2. poljodjelsko zemljište'

VRH (2015): **àgrār** *im m* 'poljodjelstvo'

Ako se pretraži leksem *poljodjelstvo* u VRH-u, primjetno je da upućuje na natuknicu leksema *agrar*:

VRH (2015): **poljodjélstvo** *im s* 'grana poljoprivrede koja se bavi obradom zemlje → agrar, agrikultura, ratarstvo, zemljoradnja'

Anić (2007): **akùstičan** *prid.* '1. koji se odnosi na zvuk ili proučavanje zvuka sin. zvučan 2. koji dobro prima i prenosi zvuk i glas'

VRH (2015): **akùstičan** *prid* 'koji dobro prima i prenosi zvuk, koji ima dobru zvučnost'

U ovome primjeru značenja se zapravo podudaraju, ali Anić odvaja značenja te svrstava leksem u poliseme dok VRH dva značenja spaja u jedno i bilježi kao jednu zasebnu natuknicu.

Anić (2007): **amfiteátar** *m* '1. *pov. arhit.* u rimsko doba kružna ili eliptična nenatkrivena građevina s borilištem oko kojeg se uzdiže gledalište 2. dvorana ili predavaonica takva oblika'

VRH (2015): **amfiteátar** *im m* 'KAZ starorimski tip kazališta na otvorenom s kružnim ili polukružnim gledalištem koji je postavljen stupnjevito oko arene – PROŠ dvorana slično izgleda obično za predavanja na sveučilištima'

Anić (2007): **auditōrij** *m* '1. dvorana u kojoj se drže predavanja 2. oni koji prisustvuju predavanju u auditoriju'

VRH (2015): **auditórij** *im m* 'skup osoba u nekoj dvorani koje slušaju predavanje, govor i sl. – METON dvorana u kojoj se nalazi slušateljstvo'

Kod primjera leksema *auditorij* i *amfiteatar* u VRH-u navode se značenja zabilježena u Anićevu rječniku, ali jedan od značenja definiran je pod stilskom odrednicom kao novo značenje leksema

Također, postoje i primjeri gdje VRH određene polisemne lekseme bilježi kao homonime:

Anić (2007): **akàdemskī prid** '1. a. koji se odnosi na akademiju b. koji se odnosi na akademije c. koji ima visokoškolsko obrazovanje 2. koji je znanstven'

VRH (2015): **akàdēmskī¹ prid** '1. a. koji se odnosi na visoke škole, akademije b. koji ima visokoškolsko obrazovanje 2. koji je svojstven akademiji 3. *PREN* koji je vezan uz konvencionalna pravila, suhoparan'; **akàdēmski² pril** 'kao akademici'

U ovome primjeru VRH donosi homonimni par *akademski²* kao prilog i *akademski¹* kao pridjev te bi oni kao takvi trebali pripadati nepravim homonimima.

Anić (2007): **àkcija ž** '1. djelovanje, radnja, pothvat 2. organizirana društvena ili politička djelatnost'

VRH (2015): **àkcija¹ im ž** '1. ono što tko radi i čime ostvaruje svoj naum ili nagon 2. akcijska prodaja 3. organizirana društvena ili politička djelatnost kojom se želi postići kakav cilj'; **àkcija² im ž** 'BANK dionica (1)'

Anić (2007): **àkt m** '1. a. nešto što je učinjeno sin. čin, djelo, postupak b. službeni spis, dokument 2. *pov. umj.* slika, crtež ili kip koji pokazuje golo ljudsko tijelo'

VRH (2015): **àkt¹ im m** '1. djelo 2. službeni spis, dokument o kakvom pitanju, predmetu'; **àkt² im m** '1. *LIK* prikaz (slika, crtež, kip) golog ljudskog tijela 2. *KAZ, RIJ* čin (2)'

U primjeru kod leksema *akcija²* i *akt²* očito je da natuknice upućuju na lekseme *dionica* i *čin* objašnjenja natuknice pod brojem jedan i dva, ali u tim definicijama natuknica nigdje se ne spominju prvotni leksemi:

VRH (2015): **dīonica im ž** 'GOSP vrijednosni papir kojim vlasnik dokazuje svoj ulog u temeljnom kapitalu dioničkoga društva'

VRH (2015): **čīn im m** '2. *KAZ, KNJIŽ* jedan od dijelova kazališne predstave (sastavljen od više prizora nakon kojega obično slijedi stanka)'

Anić (2007): **àktiv** *m* '1. skupina ljudi okupljena na zadatku privremenog tipa (političkom, profesionalnom) 2. *gram.* glagolski oblik koji označuje da subjekt vrši radnju na objektu'

VRH (2015): **àktiv¹** *im m* 'skupina ljudi povezana zajedničkom aktivnošću'; **àktiv²** *im m* 'GRAM glagolsko stanje kojim se izriče radnja koju vrši subjekt, radno glagolsko stanje'

Anić (2007): **àrak** *m* '1. jedinica za mjeru papira 2. tisk. U tiskarstvu veliki list papira koji se presijava tako da se dobije 16. stranica 3. količina autorskog teksta (ukupno 30.000 slovnih mjesta)'

VRH (2015): **àrak¹** *im m* '1. jedinica za mjeru papira: komad papira za pisanje od dva lista, četiri stranice 2. TISK veliki list papira koji se presavija tako da se dobije 16 stranica'; **àrak²** *im m* 'orijentalna žestica dobivena fermentiranjem riže i melase šećerne trske'

U ovome primjeru vidljivo je da se leksemi *àrak¹* i *àrak²* razlikuju i u naglasku. *Àrak¹* naglašen je kratkosilaznim naglaskom na prvome slogu, a *àrak²* kratkouzlasnim naglaskom na prvome slogu. Samim time što nemaju ista prozodijska obilježja ova dva leksema trebala bi biti odvojena u dvije zasebne natuknice.

Anić (2007): **às** *m* '1. najjača od igraćih karata 2. (+ potens.) onaj koji je među najboljima u čemu 3. sport početni servisni neobranjivi udarac u tenisu'

VRH (2015): **às¹** *im m* '1. najjača karta u mnogim kartaškim igrama 2. *PREN* onaj koji je među najboljima u čemu 3. *ŠP* a. u tenisu poen postignut iz servisa, početni neobranjivi udarac b. u golfu poen postignut tako da igrač punim udarcem ubaci lopticu u rupu 4. *POV* a. starorimski bakreni sitan novac b. starorimska jedinica za težinu'; **às²** *im m* 'GLAZB kromatski sniženi ton (a enharmonijski jednak tonu (*gis*)'

Anić (2007): **astrònomskī** *prid.* '1. koji se odnosi na astronomiju i astronome 2. *pren.* koji je nevjerovatno velik'

VRH (2015): **astrònomskī¹** *prid* '1. koji se odnosi na astronome i astronomiju 2. *PREN* koji je pretjerano velik, visok'; **astrònomskī²** *pril* '1. poput astronoma 2. *PREN*, *RAZG* jako puno, previše'

Kod primjera *astronomski²* jasno je preneseno značenje dvaju leksema. VRH leksem definira kao: „jako puno, previše“. Kad smo pretraživali natuknice dva leksema,

nismo pronašli nikakvu uputu na leksem *astronomski*². Kod leksema *puno* upućuje se na leksem *mnogo*, gdje se također ne spominje prvotni leksem, ali leksem *previše* upućuje na leksem *mnogo*:

VRH (2015): **mnògo** *pril* '1. a. u velikom broju, u velikoj količini c. u velikoj mjeri 2. pojačava komparativno značenje pridjeva i priloga 3. po nekoj procjeni označava više nego što se može prihvatiti ili podnijeti

VRH (2015): **prèviše** *pril* 'više nego što treba → mnogo, odveć, odviše, preveć, suviše'

U sljedećim primjerima značenja se podudaraju u rječnicima, ali jedan rječnik iscrpnije opisuje lekseme:

Anić (2007): **àdvent** *m* 'kat. 1. (Advent) dolazak Kristov na zemlju, došašće 2. dio liturgijske godine, posljednja četiri tjedna do Božića'

VRH (2015): **àdvent** *im m* '1. došašće 2. ponovni Kristov dolazak na Zemlju 3. dio liturgijske godine, posljednja četiri tjedna pred Božić posvećen molitvi i promišljanjima'

Anić (2007): **agèncija** *ž* '1. ured (tvrtka) koji nekoga predstavlja ili radi u ime nekoga drugog [pomorska/turistička] 2. organizacija koja obavlja određeni posao unutar većeg sustava (obično u državnoj upravi)'

VRH (2015): **agèncija** *im ž* '1. ured ili tvrtka koja a. zastupa koga, radi za njega ili u njegovo ime; b. prikuplja podatke za treće korisnike 2. organizacija ili ustanova u sklopu većega sustava, najčešće u državnoj upravi – *METON* sjedište istoimene ustanove'

U ovome primjeru vide se i različita prozodijska sredstva. Anić bilježi dugouzlazni naglasak na drugome slogu, a VRH bilježi kratkouzlazni naglasak na drugome slogu.

Anić (2007): **akvàrel** *m* 'lik. 1. vodena boja 2. slikarska tehnika u kojoj voda služi za otapanje boje'

VRH (2015): **akvàrel** *im m* 'LIK 1. vodena boja 2. slikarska tehnika u kojoj se boje otapaju vodom – *METON* slika izrađena istoimenom tehnikom'

Anić (2007): **aléja** ž '1. pravilan red zasađenog drveća 2. ulica, put, staza ili slična javna površina omeđena i ukrašena nasadima ili drvoredom'

VRH (2015): **aléja** *im* ž '1. pravilan red zasađenih stabala 2. ulica, cesta ili staza ukrašena gradskim nasadima, drvoredima i sl.'

Anić (2007): **analitičār** *m* '1. onaj koji provodi analizu 2. onaj koji je vješt u analiziranju i koji često naginje promišljajućim sudovima'

VRH (2015): **analitičār** *im m* '1. onaj koji što analizira, koji se profesionalno bavi analizom 2. onaj koji je vješt u analiziranju i sklon je promišljajućim sudovima'

Anić (2007): **antipōd** *m* '1. *geogr.* ono što je na suprotnoj strani zemaljske kugle (Australija prema Europi) 2. *pren.* onaj koji je oprečnih pogleda, karakternih osobina i sl. prema drugome'

VRH (2015): **antipōd** *im m* '1. *GEOGR* ono što je na suprotnoj strani zemaljske kugle 2. *PREN* onaj koji je oprečnih pogleda, karakternih osobina i sl. prema drugome'

Anić (2007): **argumentácija** ž '1. vještina ili proces iznošenja argumenata, dokaza 2. ukupnost argumenata iskorištena u nekoj raspravi '

VRH (2015): **argumentacija** *im* ž '1. vještina ili proces argumentiranja, način iznošenja argumenata 2. ukupnost argumenata u nekoj raspravi koji vode zaključku'

Anić (2007): **asocijativnōst** ž '1. sposobnost da se u mislima jedne pojave poveže s drugom 2. *mat.* svojstvo nekih algebarskih operacija da rezultat ne ovisi o načinu grupiranja članova'

VRH (2015): **asocijativnōst** *im* ž '1. sposobnost povezivanje, asocijacije 2. *MAT* svojstvo nekih algebarskih operacija da im rezultat ne ovisi o načinu grupiranja članova, npr. za zbrajanje'

Anić (2007): **atavizam** *m* '1. *bio.* oznaka ili svojstvo predaka koje normalno u vrsti više ne postoji, ali se neočekivano opet, pojedinačno, pojavi 2. primitivni zaostatak iz prošlih vremena'

VRH (2015): **atavizam** *im m* '1. *BIOL* pojavljivanje tjelesnih svojstava dalekih predaka koja normalno u bližem srodstvu određene vrste ne postoje – *PROŠ* biološko nasljeđe psiholoških svojstava 2. ono što je zaostalo iz prošlih vremena, ono što je vrijeme pregazilo'

Anić (2007): **atribūt** *m* '1. karakteristična oznaka predmeta ili pojma 2. *gram.* dodatak imenici, pridjev, zamjenica ili broj koji je поближе označuje'

VRH (2015): **atribut** *im m* '1. ono što je svojstveno komu ili čemu 2. *GRAM* nesamostalan rečenični dio kojim se izriče dopuna imenici, imeničkoj zamjenici i poimeničenom pridjevu, a može biti pridjev, broj ili nesročna imenica'

Leksemi *akvarel* i *atribut* u VRH-u su iscrpnije opisani, iako im se značenja podudaraju u rječnicima. Leksemi *aleja*, *analitičar*, *antipod*, *argumentacija* i *asocijativnost* imaju jednaka značenja u VRH-u i Anićevu rječniku.

Sljedeći leksemi slažu se u značenju, ali u jednom rječniku ima više pridruženih značenja:

Anić (2007): **abecéda** *ž* '1. ukupnost slova u latiničkom pismu poredanih po ustaljenom redu 2. neki drugi utvrđeni sustav znakova u kojemu se bilježi svaki zaseban glas/znak 3. *pren.* osnovno znanje o čemu'

VRH (2015): **abecéda** *im ž* '1. *LING* a. sustav grafičkih znakova (slova) kojima se zapisuju glasovi kojega jezika b. ustaljeni redosljed slova u latinici, nazvan po prvim slovima 2. *PREN* osnovna znanja potrebna za obavljanje kakva posla'

Anić (2007): **afinitēt** *m* '1. (za što) privlačnost ili sklonost koju tko osjeća prema nekom predmetu istraživanja, poslu, umjetnosti ili osobi 2. *term.* sila privlačenja ili spajanja'

VRH (2015): **afinitēt** *im m* '1. osjećaj sklonosti prema čemu 2. uzajamna naklonjenost, privlačnost, bliskost dviju osoba 3. *KEM* međusobno privlačenje atoma i molekula 4. bliskost, srodnost'

Anić (2007): **afirmácija** *ž* '1. potvrđivanje, slaganje s čim 2. uspjeh ili potvrđivanje pred javnošću ili pred drugima'

VRH (2015): **afirmácija** *im ž* '1. način kojim se potvrđuje što kao istinito 2. *LOG* iskazano potvrđivanje neke ideje 3. uspjeh u poslu, potvrđenost ili potvrđivanje pred javnošću ili pred drugima'

Anić (2007): **álka** *ž* '1. manji obruč od kovine sin. karika, kolut 2. *etno!* viteška igra u kojoj konjanik u galopu kopljem cilja u alku'

VRH (2015): **alka** *im ž* '1. obroč 2. zvekir 3. *FOLK* viteška narodna igra u kojoj jahači kopljem gađaju željeznu alku; kod nas se očuvala u Sinju, kao spomen na obranu grada od Turaka 1715.'

U ovome primjeru vidi se različita prozodijska obilježja u rječnicima. Anić leksem naglašava dugosilaznim naglaskom na prvome slogu, a VRH naglašava kratkouzlaznim naglaskom na prvome slogu.

Anić (2007): **analogan** *prid.* '1. koji je po nekoj osobini nečemu sličan, koji nečemu odgovara sin. istovrstan 2. *inform.* a. koji veličine predstavlja neprekinuto promjenjivim fizikalnim svojstvom (o elektroničkom uređaju) b. koji ima promjenjivu, varirajuću vrijednost u obliku sinusoide i kod kojeg prilikom prijenosa podataka dolazi do gubitaka 3. koji ne izražava veličine u obliku brojeva'

VRH (2015): **analogan** *prid* '1. koji se temelji na analogiji, koji odražava analogiju 2. *INF* a. koji veličine predstavlja neprekinuto promjenjivim fizikalnim svojstvom (o elektroničkom uređaju) b. koji ima promjenjivu, varirajuću vrijednost u obliku sinusoide i kod kojeg prilikom prijenosa podataka dolazi do gubitka; podatci su prikazani i spremljeni u grafičkom ili slikovnom obliku'

Anić (2007): **anđeo** *m* '1. *rel.* duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, obično se prikazuje kao krilato biće s aureolom 2. *pren.* ljupka, bezazlena i dobra osoba'

VRH (2015): **anđeo** *im m* '1. *REL* duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, javlja se kao zaštitnik i pratitelj čovjeka, u tradicionalnoj se religioznoj umjetnosti obično prikazuje kao krilato biće s aureolom i odjeveno u bijelu haljinu 2. *PREN* a. osoba koja je osobito plemenita, mila i dobra, gotovo savršena; b. onaj koji se odlikuje nadzemaljskom ljepotom; c. glasnik, vjesnik čega'

Anić (2007): **angóra** *ž* '1. *zool.* zec, mačka ili koza koja ima dugu, svilenkastu dlaku 2. *pren.* vlakno napravljeno od dlake angora-kunića ili angora-koze'

VRH (2015): **angóra** *im ž* '1. *ZOOL* zec, mačka ili koza koji imaju dugu, svilenkastu dlaku, uglavnom uzgojeni u Turskoj i susjednim zemljama 2. vlakno napravljeno od dlake angora-kunića ili koze – *METON* odjevni predmet izrađen od istoimenoga vlakna'

Anić (2007): **anténa** ž '1. *tehn.* metalni vodič koji omogućuje odašiljanje ili primanje elektromagnetskih valova 2. *zool.* ticalo kod životinja'

VRH (2015): **anténa** *im* ž '1. *ZOOL* ticalo (parni pokretni izdanak na glavi nekih člankonožaca i mekušaca koji ima osjetilnu funkciju za njuh, ravnotežu i dodir, a kod nekih i za sluh, služi za kretanje i pridržavanje hrane) 2. *TEHN* metalna konstrukcija koja omogućuje da se u atmosferu šalju i odanle primaju različiti elektromagnetski valovi, sastavni dio odašiljača i prijamnika 3. *BIBL, POV UMJ* poprečni dio križa na kojem je razapet Isus 4. *<mn> ŠP* u odbojci plastični i sl. orijentiri postavljeni sa svake strane mreže, označavaju granicu do koje se može prebacivati lopta preko mreže'

Anić (2007): **antikrist** *m* '1. (Antikrist) *kršč.* glavni Kristov neprijatelj koji će se pojaviti na sudnji dan kao suprotno načelo Bogu, utjelovljenje Sotone 2. *pren.* nevjernik, bezbožnik'

VRH (2015): **antikrist** *im m* '1. (Antikrist) *KRŠĆ <jd>* a. onaj koji će se pojaviti prije Sudnjega dana kao neprijatelj Krista; b. vrag (1. nadnaravno biće koje čini zlo 2, *PREN, RAZG* oličenje zla 3. *PREN* a. zao čovjek b. *RAZG* zločesto, nestašno, nemirno dijete), sotona (1. (Sotona) *<jd> REL* u Bibliji naziv za vruga 2. nadnaravno biće koje čini zlo 3. *PREN* zao čovjek) 2. *PREN* a. onaj koji ne vjeruje u Krista, koji je neprijatelj kršćanstva b. samovoljan, razuzdan, objestan čovjek'

Anić (2007): **aparāt** *m* '1. tehničko sredstvo koje uključenjem u rad izvršava svoj program ili omogućuje neku korisnu radnju 2. ukupnost osoblja i sredstava potrebnih za obavljanje nekog posla ili djelatnosti'

VRH (2015): **apàrāt** *im m* '1. *TEHN* manji uređaji s pomoću kojega se obavlja kakav jednostavniji posao 2. *PREN, ADMIN* osoblje, sustav i sredstva koje organizacije, ustanove i sl. 3. *ANAT* skup tjelesnih organa koji čine cjelinu ili obavljaju zajedničku fiziološku funkciju'

U ovome primjeru primjećuju se različita prozodijska obilježja u rječnicima. Anić naglašava kratkouzlaznim naglaskom na prvome slogu sa zanaglasnom dužinom na zadnjemu slogu, a VRH naglašava leksem dugouzlaznim naglaskom na srednjemu slogu i zanaglasnom dužinom na zadnjemu slogu.

Anić (2007): **aplikácija** ž '1. prijava (za posao, stipendiju i sl.) 2. provođenje u praksi 3. nanošenje jednog predmeta ili materijala na drugi'

VRH (2015): **aplikacija** *im ž* '1. nanošenje, našivanje, lijepljenje jednog predmeta ili materijala na drugi – *METON* ukrasni materijal koji je tako našiven 2. primjena (provedba čega u praksi) 3. *INF* računalni program za obavljanje određene zadaće koja je korisna za krajnjeg korisnika'

Anić (2007): **apokalipsa** '1. (Apokalipsa) *bibl.* Naslov posljednje knjige Novog zavjeta kojom se nagovještuje stravičan kataklizma 2. *razg.* smak svijeta, posljednji dani čovječanstva'

VRH (2015): **apokalipsa** *im ž* '1. a. slikovito, mistično, zloguko, mračno proročanstvo o kraju svijeta i posljednjim danima čovječanstva (prema biblijskoj Apokalipsi) b. *PREN* vrlo neugodan doživljaj 2. (Apokalipsa) *BIBL* zadnja knjiga Novoga zavjeta koja govori o smaku svijeta i suđenju svim ljudima'

Anić (2007): **apokaliptičan prid** '1. koji govori o smaku svijeta (sudnjem danu) 2. *pren.* koji sluti i najavljuje katastrofu'

VRH (2015): **apokaliptičan prid** '1. a. koji govori o Apokalipsi, o završnom vremenu, o Sudnjem danu, o eshatološkim događajima i likovima; b. koji se nalazi u; c. *UMJ* koji je mračan i snažno alegoričan (o stilu umjetnosti) 2. *PROŠ* koji podsjeća na velike nepogode, katastrofe, kraj svijeta'

Anić (2007): **apokrif m** '1. a. knjiga sa starozavjetnim motivima pisana na grčkom (a ne na hebrejskom), pa je židovska religija ne priznaje ili nije uvrštena u Stari zavjet b. knjiga s motivima iz evanđelja koju kršćanske crkve ne priznaju, pa nije uvrštena u Novi zavjet 2. *pren.* spis dvojbene vjerodostojnosti'

VRH (2015): **apokrif im m** '1. postevanđeljski spis s motivima iz evanđelja koju kršćanske crkve ne priznaju, pa nije uvrštena u Novi zavjet 2. bilo koja knjiga, spis, dokument i sl. u čiju se autentičnost sumnja'

Anić (2007): **apostol m** '1. kršč. a. svaki od dvanaestorice učenika Isusa Krista b. u ranom krščanstvu svaki misionar ili navjestilac evanđelja 2. *pren.* gorljivi zagovornik čega'

VRH (2015): **apostol im m** '1. *KRŠĆ* a. svaki od dvanaestorice učenika Isusa Krista koji su bili izabrani kako bi propovijedali evanđelja b. u ranom krščanstvu svaki misionar ili navjestitelj evanđelja c. papa kao Kristov namjesnik 2. *PROŠ* onaj koji

gorljivo što zagovara ili prvi što potiče 3. <mn> *POM* rebra prislonjena uz pramčanu statvu'

Anić (2007): **apoteóza** ž '1. *rel.* uvrštavanje čovjeka među božanstva 2. veličanje, uzdizanje, čin obožavanja'

VRH (2015): **apoteóza** *im* ž '1. *POV* deifikacija rimskih careva nakon smrti, uvrštavanje čovjeka među božanstva 2. raskošni, svečani i završni skupni prizor kazališne ili slične izvedbe, u kojem se rezimira sve što je prikazano te proslavlja znameniti događaj i domovina 3. *PREN* najviši stupanj u moralnom i estetskom smislu'

Anić (2007): **apstràkcija** '1. *log.* jedan od temeljnih misaonih postupaka kojim se odbacuje ono što je sporedno, posebno i slučajno radi onoga što je opće, zakonito i bitno 2. djelo apstraktne umjetnosti koja se temelji na boji i obliku, a ne na prikazivanju stvarnosti'

VRH (2015): **apstràkcija** *im* ž '1. *FIL* jedan od misaonih postupaka kojim se zanemaruje ono što je sporedno ili slučajno radi onoga što je opće i bitno ono što je rezultat istoimenoga postupka 2. *UMJ* postupak, najčešće u likovnom djelu, u kojemu nema oponašanja stvarnoga svijeta te prepoznatljivih figura ili predmeta 3. *RAZG* ono što postoji samo u mislima, što je zamišljeno, a ne i stvarno i iskustveno 4. *KEM* izlučivanje (*im s KEM* proces u kojemu se što izlučuje iz kakva kemijskog spoja ili kakve tvari)'

Anić (2007): **apstràktan** *prid* '1. koji je prožet apstrakcijom, koji je u suhu apstrakcije 2. koji nije u bliskom odnosu s onim o čemu se govori i sl. opr. konkretan '

VRH (2015): **àpstraktan** *prid* '1. koji se može samo zamišljati, a ne iskusiti i osjetilno doživjeti 2. koji se temelji na misaonim odnosima, apstrakcijama ono što je teško razumjeti i spoznati 3. *UMJ* koji ne prikazuje stvaran svijet'

Anić (2007): **arànzmán** *m* '1. ono što je stavljeno u točno predviđeni poredak 2. nagodba, sporazum oko čega uz koji se obično vezane i određene okolnosti i popratne činjenice 3. *glazb.* ispis partiture za pojedina glazbala (obično u zabavnoj glazbi i jazzu), orkestracija'

VRH (2015): **arànzmán** *im m* '1. način na koji se što stavlja u red, ono što je uređeno 2. utvrđivanje izvođenja, odvijanje čega 3. ono što ima točno utvrđeni poredak (obično za organizirana turistička putovanja *RAZG* (uz neku neugodnu situaciju)) 4.

GLAZB obrada kakve skladbe za druge instrumente, glasove ili u drugom stilu (obično u zabavnoj glazbi i jazzu) 5. *KAZ* ukupnost vizualnoga oblikovanja predstave, organizacija prostora, prizora i rasporeda umjetnika'

Anić (2007): **aréna** ž '1. antička kružna ili ovalna građevina s borilištem i amfiteatralnim gledalištem 2. poprište nekog prikazivanja ili odmjeravanja snaga'

VRH (2015): **aréna** *im* ž '1. *POV* pješčani prostor u amfiteatru u kojem su se u rimsko doba održavale borbe i športske igre 2. *PROŠ*, *ŠP* bilo kakva građevina u kojoj se odvijaju športska natjecanja 3. *PREN* poprište kakvih događaja'

Anić (2007): **arhitektúra** ž '1. djelatnost i umijeće projektiranja zgrada i njihova estetskog oblikovanja 2. raspored elemenata neke građevine 3. *pren.* složena struktura ili konstrukcija'

VRH (2015): **arhitektúra** *im* ž '1. djelatnost i umijeće projektiranja zgrada i njihova estetskog oblikovanja – *PROŠ* 2. raspored elemenata neke građevine ili raspored građevina u prostoru 3. *PREN* složena struktura ili konstrukcija kakva djela 4. *INF* ustroj računalnog sustava ili nekog dijela, ustroj sistemskog softvera (operativni sustav, kombinacija hardvera i osnovnog softvera i sl.)'

Anić (2007): **aristokràcija** '1. *pov.* nasljedni povlašteni stalež ili plemstvo 2. *pren.* osobe koje se ističu osobito dobrim odlikama i otmjenošću'

VRH (2015): **aristokràcija** *im* ž '1. *POV*, *POL* državni poredak u kojem vlast trajno drži malobrojno plemstvo ili privilegirani viši stalež 2. *POV* vladajuća klasa plemenitaša 3. *PREN* a. mali broj materijalno najbogatijega društvenoga sloja ili društvene klase b. u bilo kojoj ljudskoj djelatnosti ponajboljih pojedinaca'

Anić (2007): **arkáda** ž '1. (*mn*) *arhit.* otvoreni trijem sa stupovima koji su povezani lukovima 2. *anat.* dio čeone kosti iznad očne šupljine u obliku luka'

VRH (2015): **arkáda** *im* ž '1. <*mn*> *GRAD* otvoreni trijem s nizom stupova koji su povezani lukovima 2. *ANAT* dio čeone kosti iznad očne šupljine u obliku luka 3. *INF* pucačina (*im* ž *INF* vrsta računalne igre za jednu ili više osoba u kojoj je cilj brzinsko snalaženje i odlučivanje te vježbanje refleksa (primjerice autotrke, borbe i sl.))'

Anić (2007): **arsènāl** *m* '1. skladište streljiva i oružja 2. *pom.* skladište i radionica za izgradnju, popravak i čuvanje brodova, opreme i sl.'

VRH (2015): **arsènāl** *im m* '1. *VOJN* radionica za popravak i skladište streljiva i oružja – *PROŠ* velika količina oružja 2. *POM* veliki pogon za izradbu, opremanje i održavanje vojnih brodova 3. *PREN* ono što omogućuje da se tko ili što napadne ili obrani velika količina čega'

Anić (2007): **artefäkt** *m* '1. rukotvorina, umjetni proizvod (za razliku od onog nastalog u prirodi) 2. ono što je izmaštano, uspostavljeno kao konstrukcija'

VRH (2015): **ärtefakt** *im m* '1. umjetna tvorevina koja sklad i ljepotu duguje redu, intervenciji rukom itd., a ne samom nastanku u prirodi 2. umjetno i namjerno izazvana patološka promjena (npr. kad se osoba pri snimanju rendgenom pomakne ili kad pri patohistološkoj analizi nastane kakav mjehurić zraka, upadne prljavština i sl.) 3. *INF* pogrješka koja se javlja u grafičkom prikazu 4. <mn> *ARHEOL* kameno oruđe i oružje iz paleolitika'

Anić (2007): **artikulácija** *ž* '1. način izgovora glasova i riječi 2. *pren.* oblikovanje misli'

VRH (2015): **artikulácija** *im ž* 1. *FON* a. stvaranje, oblikovanje glasova, slogova, riječi s pomoću usana, jezika, zubi i mekoga nepca tako da su riječi razgovijetne i da se mogu razabrati slogovi i glasovi b. položaj i funkcija govornih organa pri tvorbi i izgovoru glasova 2. *GLAZB* način izvođenja tonova, njihovo međusobno povezivanje ili odjeljivanje 3. *ANAT* zglob ili način kako su dvije kosti ili hrskavice međusobno uzglobljene 4. oblikovanje čega u smislenu cjelinu 5. *INF* omjer izgovorenih i razumljenih glasova pri prijenosu zvuka na daljinu s pomoću uređaja pomoću telefona i mobitela'

Anić (2007): **asistent** *m* '1. onaj koji pomaže glavnomu izvođaču, onaj koji asistira 2. znanstveno – nastavno ili znanstveno zvanje na visokoškolskim ustanovama i znanstveno istraživačkim institutima'

VRH (2015): **asistent** *im m* '1. onaj koji asistira, pomaže komu u kakvu poslu 2. znanstveno-nastavno ili znanstveno zvanje u visokoškolskim ustanovama i znanstvenoistraživačkim institutima 3. *ŠP* a. igrač u kolektivnim igrama koji se ističe uspješnim dodavanjem lopte suigračima u povoljnijoj poziciji za šut na koš ili gol b. u hokeju na ledu zamjenik kapetana koji u prekidu ima pravo zahtijevati od suca objašnjenja'

Anić (2007): **ătōm** m '1. *fiz.* najmanja čestica kemijskog elementa, kojom su određena kemijska svojstva elemenata 2. *pren.* vrlo mala čestica'

VRH (2015): **ătōm** *im m* '1. *FIL* po učenju filozofa atomista nedjeljivi i homogeni sastavni element tvari – *PROŠ* nešto izrazito sićušno 2. *FIZ* najmanja čestica kemijskog elementa koji može samostalno postojati zadržavajući svojstva toga elementa, sastoji se od pozitivno nabijene jezgre i negativno nabijenoga elektronskoga omotača koji je okružuje'

Anić (2007): **ătrij** m '*archit.* 1. predvorje sa stupovima u javnim zgradama 2. *pov.* predsoblje u starorimskoj kući 3. *kršč.* prednji dio hrama'

VRH (2015): **ătrij** *im m* '1. *GRAD* središnji dvorišni nepokriveni dio staroitalskih kuća prostrani ulazni dio kojega arhitektonskoga zdanja 2. *ANAT* šupljina organa'

Anić (2007): **ăut** m '*sport* 1. prostor izvan granične crte igrališta 2. udarac koji se izvodi s granice igrališta pošto je lopta otišla van'

VRH (2015): **ăut** *im m* '*ŠP* 1. prekršaj koji nastaje kad lopta prijeđe bočnu crtu igrališta – *METON* udarac koji se izvodi s granice igrališta pošto je lopta otišla van 2. prostor izvan granične linije igrališta 3. u košarci trenutak kada igrač dodirne graničnu liniju ili tlo izvan nje, odnosno trenutak kada lopta dodirne igrača koji je na graničnoj liniji ili na tlu izvan nje 4. u boksu nesposobnost za borbu'

Anić (2007): **autonòmija** ž '1. nezavisnost, samostalnost 2. *pol.* pravo stanovništvo užeg područja da samostalno rješava stvari unutrašnje uprave i sl., neovisno o upravno teritorijalnoj jedinici'

VRH (2015): **autonòmija** *im ž* '1. pravni status države ili drugih pravnih subjekata koji imaju vlastite zakone 2. *POL* pravo pojedinca da sam postavi pravila kojih će se pridržavati; sloboda izražena kroz materijalnu i intelektualnu neovisnost 3. udaljenost koju može prijeći avion, auto, brod bez obnove goriva'

Anić (2007): **autoritēt** m '1. utjecaj koji se zasniva na ugledu 2. onaj koji ima veliki ugled (obično koji proizlazi iz znanja, iskustva itd.)'

VRH (2015): **autoritēt** *im m* '1. pozicija onoga koji obnaša vlast u ime zakona što drugima nalaže poslušnost (ili poštivanje/poštovanje) – *PROŠ* utjecaj što ga tko ima i na druge koji se zasniva na ugledu, vrlinama 2. priroda ili naučena sposobnost

koga da utječe na druge i da ih kontrolira 3. onaj koji ima veliki ugled (obično koji proizlazi iz znanja, duga bavljenja čime, iskustva itd.)'

Anić (2007): **autorizacija** ž '1. postupak kojim autor, nakon provjere, priznaje tekst kao svoj 2. postupak kojim se dobiva pravo da se što proglasi svojim i steknu prava koja iz toga proizlaze'

VRH (2015): **autorizacija** *im* ž '1. pravna suglasnost koja se kome daje za/na što 2. postupak kojim onaj čije su riječi bilježene, nakon provjere, priznaje tekst kao svoj 3. postupak kojim se dobiva pravo da se što proglasi svojim i steknu prava koja iz toga proizlaze (izum, djelo itd.) 4. *INF* stjecanje prava korištenja sustava i podataka pohranjenih na njemu, što se obično potvrđuje šifrom ili pinom (o računalima ili računalnoj mreži na kojoj ima više korisnika, o bankomatima itd.) 5. *GOSP* postupak kojim se područni distributer ovlašćuje za tržišno predstavljanje, zastupanje kakvog proizvođača i pravo korištenja njegova logotipa'

Anić (2007): **avantúra** ž '1. opasan ili neobičan događaj ili pothvat 2. kratkotrajna ljubavna veza'

VRH (2015): **avantúra** *im* ž '1. ono što tko nepredviđeno doživi, skup događaja koje tko nepredviđeno doživi poduhvat čiji je ishod neizvjestan – *PREN* 2. kratkotrajna ljubavna veza 3. *INF* vrsta računalnih igara za jednu ili više osoba u kojima je cilj prelaženje kakvih pustolovnih prepreka te otkrivanje tajnih i zakulisnih rješenja za prelazak na višu razinu'

Anić (2007): **àzīl** *m* '1. *pravn.* pravo političkog bjegunca na utočište u stranoj državi 2. *pren.* svako sklonište pred progonom, neprilikom, bolešću, starošću, često u obliku institucije'

VRH (2015): **àzīl** *im m* '1. *POV* utočište, sklonište (hram, svetište, crkva) kamo su se sklanjale progonjene osobe 2. *PRAV* zaštita koju pruža država na svom teritoriju onomu tko je pobjegao iz svoje države zbog proganjanja, odnosno ugrožavanja života ili ozbiljnog kršenja ljudskih prava (zbog rasne, vjerske ili nacionalne pripadnosti, pripadnosti kakvoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja) 3. *PROŠ* mjesto, često institucionalizirano, koje pruža utočište ljudima i životinjama – *PREN*'

Svi ovi leksemi iscrpnije su objašnjeni u VRH-u osim leksema *atrij*, *abeceda*, *analogan* i *apokrif* koji nude po barem još jedno značenje više koje se ne spominje u VRH-u.

Nakon detaljne analize polisema možemo zaključiti da svi ovi polisemi posjeduju semantičku vezu na temelju koje oni i jesu polisemi. Potpuno jednake poliseme u rječnicima pronalazimo šest puta. VRH donosi više značenja polisema u čak 54 primjera. Anićev rječnik donosi više značenja u samo četiri primjera. Možemo pronaći gotovo jednake poliseme po značenju, ali iscrpnije opisane u VRH-u čak deset puta. U deset primjera VRH donosi homonimne parove, a Anić polisemne lekseme. U pet primjera VRH polisemne lekeme označava kao natuknicu s jednim značenjem.

6. ZAKLJUČAK

Nakon detaljne analize može se zaključiti da *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* donosi iscrpnije i detaljnije definicije natuknica. Anićeve definicije iznosi kratko i jednostavno te često donosi i prozodijski obilježene razgovorne inačice leksema, što je i uobičajeno za priručni rječnik. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* zabilježio je u ukupno 93 primjera iscrpnije i jasnije definirane definicije homonima i polisema. Za razliku od toga, Anić u samo šest primjera donosi iscrpnije definicije leksema. Iako su i jedan i drugi rječnik suvremeni na različite načine pristupaju homonimima i polisemima. Anićeve definicije i VRH bilježe kao homonime različite vrste riječi koji imaju isti fonetski sastav i ista prozodijska obilježja. Anićeve definicije kao homonime bilježi samo one lekseme koji imaju ista prozodijska obilježja. Dakle, homografe pronalazimo kao zasebno napisane natuknice dok su u VRH-u oni obilježeni kao homonimi. Polisemija je veoma dobro obrađena u oba rječnika, međutim trebalo bi se razjasniti pitanje spornih leksema poput *list* i *oštar*, te na temelju istog kriterija promatrati i ostale homonimne, kao i poliseme.

Mišljenja smo da bi homografe svakako trebalo odvojiti od homonima jer su to dva različita lingvistička pojma, posebno u rječniku standardnoga jezika. Također, natuknice bi u početku trebale imati napisana prozodijska obilježja, a ne unutar gramatičke paradigme. Međutim, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika* veoma iscrpno, detaljno i precizno obrazlaže rječničku natuknicu, što je poželjno u rječnicima kako ne bi došlo do pogreške prilikom uporabe riječi. Također, VRH bilježi određene parove leksema pod jednom natuknicom (pridjevi i prilozi, zamjenice i veznici i sl.) te definira njihovo značenje u određenoj službi.

Cilj ovoga rada bio je ukazati na neke nedosljednosti koje se javljaju prilikom zapisivanja homonima i polisema u suvremenim rječnicima. Prikazali smo sličnosti i razlike u zapisivanju istih te iznijeli mišljenje na što bi se trebala obratiti pozornost prilikom njihova zapisivanja. Ovaj rad mogao bi poslužiti kao pomoć prilikom pisanja kakvoga idućeg rječnika jer sadrži sve važne studije o homonimima i polisemima na jednome mjestu, ali isto tako sadrži detaljnu analizu istih u suvremenim rječnicima.

7. LITERATURA

1. Anić, V. (2007). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber
2. Anić, V. et. al. (2004). *Hrvatski enciklopedijski rječnik Gra-J*. Zagreb: Novi Liber
3. Anić, V. et. al. (2004). *Hrvatski enciklopedijski rječnik Pes-Pro*. Zagreb: Novi Liber
4. Bratanić, M. (1994). Leksikologija i leksikografija. *Filologija*, (22-23), str. 235-244. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/157767>
5. Cruse, A. (2000). *Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics*. New York: Oxford University Press
6. Glovacki-Bernardi, Z. et. al. (2001). *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Školska knjiga
7. Hudeček, L. i Mihaljević, M. (1996). Višeznačni odnosi u nazivlju i njihova leksikografska obradba. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 22 (1), str. 51-63. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/69238>
8. Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2009). Homonimija kao leksikografski problem. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 35 (1), str. 159-186. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/50752>
9. Janović Šajkević, A. (2020). *Uvod u lingvistiku*. Zagreb: Disput
10. Jojić, Lj. (2015). *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. Zagreb: Školska knjiga
11. Majetić, S. (2009). Leksikologija i leksikografija: Komparativni pristup. *Filologija*, (53), str. 93-104. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/44505>
12. Polomé, R. C. (1990). *Research guide on Language Change*. Berlin: Mouton de Gruyter
13. Raffaelli, I. (2007). Neka načela ustroja polisemnih leksema. *Filologija*, (48), str. 135-172. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/33691>
14. Raffaelli, I. (2009). *Značenje kroz vrijeme: pogled iz dijakronijske semantike*. Zagreb: Disput
15. Raffaelli, I. (2015). *O značenju: uvod u semantiku*. Zagreb: Matica hrvatska
16. Samardžija, M. (2019). *Hrvatska leksikografija: od početaka do kraja XX. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska
17. Samardžija, M. (1989). Homonimi u hrvatskom književnom jeziku. *Radovi Zavoda za slavensku filologiju* 24, str. 1-71.

18. Štambuk, A. (1998). Polisemija u dvojezičnom terminološkom rječniku. *Filologija*, (30-31), str. 325-336. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/173510>
19. Tafra, B. (1986). Razgraničavanje homonimije i polisemije (leksikološki i leksikografski problem). *Filologija*, (14), str. 381-393. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/184075>
20. Tafra, B. (1995). *Jezikoslovna razdvojba*. Zagreb: Matica hrvatska
21. Tafra B. (2022). *Jezikoslovna razlikost*. Zagreb: Matica hrvatska
22. Tamaro, S. (2008). Struktura rječničkoga članka u dijalektalnim čakavskim rječnicima s posebnim osvrtom na problem homonimije i polisemije pri sastavljanju natuknica. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, (14), str. 233-245. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/148075>
23. Todd, L. (1987). *An Introduction to Linguistics*. Essex: Longman York Press

8. SAŽETAK

Cilj ovoga diplomskoga rada opisati je pojmove homonimije i polisemije, razloge njihova nastanka i različite tipove istih te na samom kraju izložiti rješenja kako ih raspoznati. Ove dvije pojave analizirat ćemo tako što će nam polazište za analizu biti *Rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića, izdanjem iz 2007. godine, iz kojega smo izdvojili sve homonime i poliseme, a zatim ih uspoređivali s istima iz *Velikoga rječnika hrvatskoga standardnoga jezika* iz 2015. godine kako bi uvidjele neke moguće nelogičnosti i nedosljednosti u zapisivanju.

Ključne riječi: homonimija, polisemija, leksemi, značenje, rječnik

9. SUMMARY

The aim of this thesis is to describe the concepts of homonymy and polysemy, the reasons for their origin and different types of them, and at the very end to present solutions for recognizing them. We will analyze these two occurrences by using the Dictionary of the Croatian Language (*Rječnik hrvatskoga jezika*) authored by Vladimir Anić, published in 2007 as the starting point for the analysis, from which we extracted all homonyms and polysemes, and then compared them with the same ones from the Big Dictionary of the Croatian Standard Language (*Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*), published in 2015 in order to see some possible illogicalities and inconsistencies in writing.

Key words: homonymy, polysemy, lexemes, meaning, dictionary